

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA JELENIA GÓRA

JELENIA GÓRA 2022

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu	7
2. Podstawa prawna	10
3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	11
3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej	11
3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej	13
3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	15
3.4 Charakterystyka Miasta Jelenia Góra	18
4. Diagnoza obszaru zdegradowanego	21
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego	21
4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze	22
4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	25
4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej	28
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	32
5.1 Metoda wyodrębnienia obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego	35
6. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji	36
6.1 Wyniki badania sondażowego dla obszarów rewitalizacji	36
6.2 Obszar rewitalizacji – charakterystyka i potencjał	48
6.3 Obszar rewitalizacji – dedykowana analiza problemowa	52
6.3.1 Podobszar rewitalizacji Cieplice	52
6.3.2 Podobszar rewitalizacji Sobieszów	55
6.3.3 Podobszar rewitalizacji Śródmieście	57
6.4 Problemy społeczne i infrastrukturalne obszaru rewitalizacji – podsumowanie	62
7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji	64
8. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji	66
9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	69
9.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne - karty projektowe	72
9.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne	104
10. Przedsięwzięcia GPR w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów	111
11. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych	115
11.1 Komplementarność przestrzenna	115
11.2 Komplementarność problemowa	116
11.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	117
11.4 Komplementarność międzyokresowa	117
11.5 Komplementarność źródeł finansowania	120
11.6 Podsumowanie komplementarności	120
11.7 Mechanizmy integracji	122
11.8 Dostępność	123

12. Indykatywne ramy finansowe	125
13. Opis struktury zarządzania	129
14. System monitoringu i ewaluacji	132
14.1 Monitoring programu rewitalizacji	132
14.2 Ewaluacja GPR	133
14.3 Aktualizacja GPR	134
14.4 Harmonogram realizacji	135
14.5 Koszty zarządzania	135
14.6 Wskaźniki realizacji	136
15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	138
15.1 Uspołecznienie opracowania GPR	138
15.2 Uspołecznienie wdrażania GPR	141
15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	143
16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach	144
17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	144
17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji	144
17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego	144
18. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	147
18.1 Podobszar rewitalizacji Cieplice	147
18.2 Podobszar rewitalizacji Sobieszów	148
18.3. Podobszar rewitalizacji Śródmieście	149
Spis grafik, tabel i wykresów	150

Wprowadzenie

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra (zwany dalej GPR) jest dokumentem operacyjnym, który z jednej strony wyznacza cele i kierunki działania w perspektywie długookresowej, natomiast z drugiej umożliwia realizację kompleksowych, zintegrowanych i skoncentrowanych terytorialnie przedsięwzięć rewitalizacyjnych na rzecz lokalnej społeczności, gospodarki, ładu przestrzennego oraz zrównoważonego rozwoju.

By dochować zgodności przedmiotowego opracowania z uregulowaniami prawnymi obowiązującymi w Polsce, przy tworzeniu dokumentu kierowano się zapisami:

- Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 poz. 485),
- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2022 poz. 559 z późn. zm.),
- Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016 r.,
- Zmian do Wytycznych programowych IZ RPO WD dotyczących zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020 jako podstawy udzielania wsparcia z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 (Uchwała nr 2744/V/16 Zarządu Województwa Dolnośląskiego).

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra został opracowany zgodnie z metodyką zaproponowaną w następujących publikacjach:

- W. Jarczewski (red.), *Delimitacja krok po kroku*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2017 r.,
- A. Jadach-Sepioło (red.), *Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Departament Polityki Przestrzennej i Gospodarki Nieruchomościami, Warszawa 2018 r.,
- A. Jadach-Sepioło, K. Spadło, A. Kułaczowska (red.), *Monitorowanie procesów rozwoju na poziomie wewnętrznym*, Warszawa 2020 r. Publikacja ta powstała w ramach projektu *Monitoring rozwoju lokalnego na poziomie miejskim i wewnętrznym*, realizowanego przez Związek Miast Polskich oraz Instytut Rozwoju Miast i Regionów w ramach umowy dotacji z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej),
- Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, *Ustawa o rewitalizacji. Praktyczny komentarz*, Warszawa 2016 r.

Zgodnie z zapisami Ustawy o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane

działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy procesu rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Ponadto Ustawa o rewitalizacji w art. 3. ust. 1 wskazuje, że przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne.

Bardzo istotny jest również fakt, że proces rewitalizacji wiąże się nieodłącznie z tym, że gmina ma obowiązek zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty (art. 7.1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym). Zatem każde zadanie realizowane przez Miasto Jelenia Góra ujęte w GPR obligatoryjnie powinno dotyczyć zbiorowych potrzeb mieszkańców, i to właśnie zbiorowe potrzeby mieszkańców stają się podstawą dla działań zapisanych w Gminnym Programie Rewitalizacji.

Proces przygotowania GPR poprzedzony został podjęciem Uchwały nr 515.LII.2022 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra. Warto podkreślić, że ww. uchwała stanowi akt prawa miejscowego. Następnie przystąpiono do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra. Prawomocnym potwierdzeniem rozpoczęcia tego etapu prac nad dokumentem było podjęcie Uchwały Nr 520.LIII.2022 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 24 sierpnia 2022r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra.

1. Wykaz pojęć zastosowanych w opracowaniu

Poniższe pojęcia należą do terminologii związanej z rewitalizacją, i pochodzą z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (DZ. U. z 2021 r. poz. 485).

REWITALIZACJA stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

INTERESARIUSZAMI REWITALIZACJI, zwanymi dalej „interesariuszami”, są w szczególności:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt. 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

OBSZAR ZDEGRADOWANY to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, który można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

OBSZAR REWITALIZACJI to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

PROCEDURA SPORZĄDZENIA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI składa się z następujących etapów:

- podjęcie uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR,
- ogłoszenie informacji o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania GPR,
- sporządzenie projektu GPR,
- przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu GPR,

- wystąpienie o zaopiniowanie projektu GPR przez podmioty wskazane w ustawie m.in.: zarząd powiatu, państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, gminną komisję urbanistyczno-architektoniczną, ministra właściwego do spraw zdrowia,
- wystąpienie o odstąpienie od przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowiska (OOŚ),
- wprowadzenie zmian do projektu GPR wynikających z konsultacji społecznych i uzyskanych opinii,
- przedstawienie radzie gminy do uchwalenia projektu GPR.

Warto podkreślić, że opracowanie przez jednostkę samorządu terytorialnego gminnego programu rewitalizacji, ma niezwykle istotne znaczenie nie tylko ze względu na wymiar lokalny, ale także w kontekście perspektywy finansowej Unii Europejskiej 2021-2027, bowiem na etapie ubiegania się o unijne dofinansowanie instytucje ogłaszające nabór będą weryfikowały czy składany projekt rewitalizacyjny wynika z obowiązującego GPR, a także czy GPR ujęty jest na liście pozytywnie zweryfikowanych programów rewitalizacji.

2. Podstawa prawna

Na przestrzeni wielu lat działania rewitalizacyjne podejmowane przez Miasto Jelenia Góra realizowane były w oparciu o Lokalne Programy Rewitalizacji (zwane dalej LPR). Ostatnim obowiązującym w tym zakresie dokumentem jest Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023 przyjęty Uchwałą nr 200.XXX.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023, a następnie dwukrotnie zaktualizowany (Uchwała nr 246.XXXIV.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 8 listopada 2016 r. oraz Uchwała nr 284.XXXIX.2017 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 14 marca 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023). LPR opracowany został zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”, Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r. oraz wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Dolnośląskiego dotyczącymi zasad przygotowania lokalnych programów rewitalizacji (lub dokumentów równorzędnych) w perspektywie finansowej 2014-2020.

Kluczowym dokumentem, na podstawie którego opracowano niniejszy Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485).

Innymi, równie ważnymi aktami prawnymi regulującymi proces rewitalizacji są:

- Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1710 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. o Krajowym Zasobie Nieruchomości (Dz. U. z 2021 r. poz. 1961 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r. poz. 840 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2022 r. poz. 503 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2021 r. poz. 1990 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 z późn.zm.).

3. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali „makro” i „mikro”. Zwrócić uwagę należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju. Na poniższej grafice przedstawiono schemat celów i kierunków działań GPR Miasta Jelenia Góra. W dalszych podrozdziałach wykazano zgodność dokumentów programowych z GPR na poziomie celów z dokumentami strategicznymi w skali krajowej, regionalnej oraz miejskiej.

Grafika 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Miasta Jelenia Góra

Cel strategiczny	Cel operacyjny
Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców	CO.1.1 Dostosowanie kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy
	CO.1.2 Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców
	CO.1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	CO.1.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego
Spójność przestrzenno - funkcjonalna	CO.2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców
	CO.2.2 Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego
	CO.2.3 Poprawa dostępności układu komunikacyjnego
	CO.2.4 Poprawa estetyki budynków
Lepsza jakość środowiska naturalnego	CO.3.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków
	CO.3.2 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
	CO.3.3 Zwiększenie powierzchni parków, zieleńców, terenów zieleni na rewitalizowanych obszarach

Źródło: opracowanie własne

3.1 Spójność GPR z dokumentami strategicznymi rangi krajowej

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest jednym z dokumentów programujących rozwój jednostki samorządu terytorialnego w trzech obszarach: społecznym, przestrzenno-infrastrukturalnym oraz środowiskowym. Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność)

Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra z dokumentami strategicznymi w skali makro (na poziomie krajowym). Zgodność ta jest wykazywana na poziomie celów strategicznych.

Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym
Strategia Europa 2020
<p>Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE) na lata 2010-2020.</p> <p>Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra, który zakłada rozwój społeczny, gospodarczy oraz infrastrukturalny, jest w pełni zgodny z następującymi priorytetami Strategii Europa 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej, • rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności
<p>Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego głównym założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Cele programu rewitalizacji nawiązują do krajowych polityk rozwoju, między innymi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> – CO.1.1 Dostosowanie kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy, – CO.2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców. <p>Cele strategiczne wpisane w Długookresową Strategię Rozwoju Kraju, do których bezpośrednio nawiązują założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki: <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki, • Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki, • Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfarestate”.   2. Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów: <ul style="list-style-type: none"> • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach.   3. Efektywność i sprawność państwa: <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5). Strategia określa nowy model rozwoju - suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r. Zgodnie z zapisami Strategii efektem jej realizacji w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa¹. Główne założenia GPR Miasta Jelenia Góra (społeczeństwo, gospodarka, środowisko i infrastruktura) są zgodne z zapisami Strategii, a komplementarność dotyczy poniższych celów i zadań Strategii:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną: <ul style="list-style-type: none"> • Nowe formy działania i współpracy, • Nowoczesne instrumenty wsparcia.   2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony:

¹Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), str. 50

- Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
  - Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów,
  - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania.
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu:
- Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne - dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw,
  - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego,
  - Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) to dokument programowy, w którym określono cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje. Dokument stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (ang. *Recovery and Resilience Facility* – RRF).

Jednym z celów realizacji GPR Miasta Jelenia Góra jest poprawa funkcjonowania rynku pracy, w tym wzrost kompetencji mieszkańców oraz dostosowanie ich umiejętności do wymagań rynku pracy. Program jest komplementarny z KPO głównie w zakresie działań na rzecz gospodarki, w tym rynku pracy i aktywności zawodowej mieszkańców.

Obszary wsparcia wpisane w ramy KPO powiązane z założeniami GPR Miasta Jelenia Góra to odporność i konkurencyjność gospodarki: nowe miejsca pracy, nowe inwestycje i wyższe zarobki, pomoc rodzicom na rynku pracy (więcej żłobków i klubów dziecięcych), likwidacja barier prawnych i ułatwienia dla firm, innowacje i nowoczesne technologie.

Źródło: opracowanie własne

3.2 Spójność dokumentu w skali regionalnej

Poniżej w ujęciu tabelarycznym przedstawiono zgodność (komplementarność) Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra z dokumentami strategicznymi w skali regionalnej (na poziomie województwa).

Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
<p>Dokument został przyjęty uchwałą nr L/1790/18 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 20 września 2018 r. W strukturze dokumentu przyjęto cel nadrzędny, którym jest harmonijny rozwój regionu i wysoka jakość życia dolnośląskiej społeczności oraz przyporządkowano mu pięć celów strategicznych.</p> <p>GPR Miasta Jelenia Góra, który zakłada działania dotyczące rewitalizacji obiektów, przestrzeni publicznych, rozwój infrastruktury publicznej, integrację społeczną oraz podnoszenie kwalifikacji mieszkańców jest zgodny z następującymi celami operacyjnymi zapisanymi w Strategii:</p> <p>Cel strategiczny 1: Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu.</p> <p>Cel operacyjny:</p> <p>1.4. Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich. W ramach tego celu operacyjnego przyjęto następujące grupy zadań strategicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.4.1. Zrównoważony rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych z uwzględnieniem elementów zielonej infrastruktury, • 1.4.2. Rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich, miejskich, w tym przemysłowych, • 1.4.3. Wspieranie działań na rzecz rewitalizacji zabytkowych zespołów urbanistycznych i najcenniejszych obiektów architektury. <p>Cel strategiczny 2: Poprawa jakości i dostępności usług publicznych</p> <p>Cele operacyjne:</p> <p>2.1. Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej,</p>

2.2. Rozwój i modernizacja regionalnej infrastruktury publicznej z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami i starszych.

Cel strategiczny 3: Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego

Cele operacyjne:

3.2. Wzrost społecznej integracji,

3.3. Doskonalenie regionalnego i lokalnych rynków pracy,

3.4. Poprawa efektywności kształcenia,

3.5. Doskonalenie regionalnej polityki wspierania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami,

3.6. Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prosportowych i proekologicznych.

Cel strategiczny 4: Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego.

4.1. Poprawa stanu środowiska,

4.2. Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska,

4.4. Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego.

Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027

Komplementarność zapisów GPR z Programem jest istotna z punktu widzenia finansowania działań rewitalizacyjnych w Jeleniej Górze zapisanych w dokumencie. Program Regionalny umożliwia finansowanie przedsięwzięć związanych z rozwojem przedsiębiorczości, poprawą efektywności energetycznej, infrastrukturą, aktywizacją zawodową czy włączeniem społecznym mieszkańców na terenie całego województwa dolnośląskiego. Cele szczegółowe Programu Europejskiego, z którymi bezpośrednio realizują założenia GPR Miasta Jelenia Góra to:

- Cel szczegółowy: RSO4.6. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych (EFRR),
- Cel szczegółowy: RSO5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwojowi społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich (EFRR),
- Cel szczegółowy: ESO4.8. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji (EFS+),
- Cel szczegółowy: ESO4.12. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci (EFS+),
- Cel szczegółowy: ESO4.7. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej (EFS+).

Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022-2025 z perspektywą do roku 2029

Celem nadrzędnym Programu jest poprawa jakości środowiska i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego regionu. GPR Miasta Jelenia Góra jest w pełni zgodny z celem strategicznym Programu Ochrony Środowiska jakim jest *Lepsza jakość środowiska naturalnego* oraz przypisanymi do niego celami operacyjnymi. Wśród 11 celów opracowanych w programie wyróżnione zostały 3, z których zapisami pokrywają się założenia GPR Miasta Jelenia Góra:

- Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu.
- Cel: Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu.
- Cel: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2014-2023

Aglomerację Jeleniogórską wraz z Miastem Jelenia Góra tworzy 18 gmin, które zawarły porozumienie w sprawie powierzenia Miastu Jelenia Góra zarządzania Zintegrowanymi Inwestycjami Terytorialnymi Aglomeracji Jeleniogórskiej oraz zasad współpracy Stron Porozumienia przy programowaniu, wdrażaniu, finansowaniu, ewaluacji, bieżącej obsłudze i rozliczeniach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej

Z uwagi na wzajemne powiązania jednostek samorządu terytorialnego należących do Aglomeracji istotna jest komplementarność i wzajemne przenikanie się kierunków w jakich następować będzie ich rozwój. Dokumentem

o charakterze strategicznym, dzięki któremu jest to możliwe jest Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej na lata 2014-2023. Dokument został przyjęty przez Komitet Sterujący i zaakceptowany przez Prezydenta Miasta Jeleniej oraz pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego oraz Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Cele Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra są komplementarne z następującymi celami strategicznymi ZIT AJ:

- Stworzenie dogodnych warunków dla inwestycji generujących nowe miejsca pracy,
- Dogodna dostępność komunikacyjna i infrastrukturalna,
- Atrakcyjna dla mieszkańców i przedsiębiorstw przestrzeń,
- Aktywni zawodowo i społecznie mieszkańcy Aglomeracji Jeleniogórskiej.

Źródło: opracowanie własne

3.3 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

Spójność Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra z dokumentami strategicznymi miasta (poziom lokalny) przedstawiona została w tabeli 3. Podobnie jak w przypadku zgodności na poziomie krajowym i regionalnym, komplementarność wykazana została na poziomie celów strategicznych i operacyjnych w skali lokalnej. Komplementarność założeń GPR z dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym przyczyni się do wzajemnego oddziaływania na osiągnięcie celów wskazanych w dokumentach.

Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym
Strategia rozwoju Miasta Jeleniej Góry na lata 2014 – 2025
Określone w GPR cele strategiczne, tj. spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców, spójność przestrzenno-funkcjonalna oraz lepsza jakość środowiska naturalnego wraz z odpowiadającymi im celami operacyjnymi są spójne z następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi wskazanymi w Strategii Rozwoju Miasta Jelenia Góra:
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość życia mieszkańców z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju miasta Cele operacyjne:
1.1. Niski poziom bezrobocia,
1.4. Wyższy poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym,
1.5. Rozwinięta komunikacja rowerowa w mieście,
1.9. Wypromowanie zdrowego stylu życia w mieście.
1.10. Rozwinięte usługi opiekuńcze dla osób o ograniczonej samodzielności oraz zagrożonych i/lub wykluczonych społecznie,
1.11. Rozwinięte więzi międzypokoleniowe w społeczności miasta,
1.12. Wyższy stopień aktywności społecznej osób starszych i niepełnosprawnych,
1.13. Rozwinięte społeczeństwo obywatelskie – rozwinięty dialog społeczny.
Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura miasta dla potrzeb społecznych i gospodarczych, Cele operacyjne:
2.1. Komunikacja w mieście dostosowana do potrzeb użytkowników.
Cel strategiczny 3. Wysoki poziom przyrodniczej, społecznej i kulturowej atrakcyjności miasta dla mieszkańców i gości, Cele operacyjne:
3.1. Wyższy poziom estetyki miasta,
3.2. Wyższy stopień czystości środowiska,
3.3. Zwiększony poziom wykorzystania walorów sportowo-rekreacyjnych, turystycznych oraz widokowych,
3.4. Wzmocnienie rangi Jeleniej Góry jako ośrodka kultury.
Cel strategiczny 4. Zwiększona konkurencyjność i atrakcyjność rynkowa gospodarki Jeleniej Góry,

<p>Cele operacyjne:</p> <p>4.1. Wyższy poziom rozwoju przedsiębiorczości w mieście,</p> <p>4.2. Wzrost liczby młodych ludzi pozostających oraz osiedlających się w mieście,</p> <p>4.8. Zwiększony stopień dostosowania popytu i podaży na rynku pracy ze szczególnym, uwzględnieniem rynku pracy Jeleniej Góry i obszarów powiązanych,</p> <p>4.10. Poprawa wizerunku miasta.</p> <p>Realizacja ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji przedsięwzięć przyczyni się nie tylko do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego ale także przetoży się na osiągnięcie celów strategicznych wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta.</p>
<p>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Jelenia Góra (Załącznik nr 1 do uchwały nr 245.XXXIV.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 8 listopada 2016 r.)</p> <p>Planowanie rozwoju przestrzennego Miasta Jelenia Góra ma na celu zapewnienie możliwości realizacji zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, jak również indywidualnych zamierzeń inwestycyjnych (potrzeb w tym zakresie) mieszkańców i przedsiębiorców. Istotne w tym zakresie jest wyważenie i pogodzenie interesu prywatnego (silna presja na tworzenie nowych terenów budowlanych i związane z tym oczekiwania dotyczące możliwości sprzedaży działek budowlanych) z interesem publicznym (możliwość realizacji zadań publicznych o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym), jak również wymaganiami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Zaproponowane kierunki zmian w strukturze przestrzennej miasta podtrzymują (na zasadzie utrzymywania ciągłości procesów planistycznych) dotychczasowe ustalenia w zakresie przeznaczenia terenów i możliwości (zasad) ich zabudowy, z uwzględnieniem ograniczeń zdiagnozowanych na etapie badania uwarunkowań rozwoju.</p> <p>Zasadnicze kierunki kształtowania struktury przestrzennej miasta polegają na:</p> <ol style="list-style-type: none"> zachowaniu i wzmocnieniu funkcji usługowej centralnej części miasta, utrwaleniu i ochronie podstawowych elementów struktury przyrodniczej miasta (tereny chronione, doliny cieków, lasy, tereny otwarte), jak również dziedzictwa kulturowego, ochronie terenów zalewowych przed dalszą zabudową, ewolucyjnym rozwoju terenów zabudowy (mieszkańcовой, produkcyjnej, usługowej) mającym na celu przede wszystkim wykorzystanie istniejących rezerw terenowych wyznaczonych w obowiązujących dokumentach planistycznych, istotnemu przekształceniu układu komunikacyjnego miasta poprzez budowę obwodnicy Maciejowej (w ciągu DK 3) i Sobieszowa (w ciągu DW 366), jak również dokończenie budowy południowej obwodnicy Jeleniej Góry, powstaniu nowych, znaczących struktur przestrzennych związanych z lokalizacją terenów przemysłowych w dzielnicy Maciejowa (obwodnica) i Sobieszów (tereny położone pomiędzy linią kolejową a projektowaną obwodnicą Sobieszowa), wyraźniejszemu wyodrębnieniu jednostek funkcjonalnych w przestrzeni miejskiej (tereny mieszkaniowe, przemysłowe, uzdrowiskowe, rekreacyjne, obszary centralne itp.), integracji funkcjonalno-przestrzennej układów osadniczych Jeleniej Góry i Cieplic. <p>W Studium wyznaczono obszary funkcjonalne o zróżnicowanym charakterze, dla których określono zasady i warunki ich zagospodarowania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne uwzględnione w nie kolidują z przeznaczeniem zapisanym w Studium.</p>
<p>Strategia rozwoju elektromobilności dla Miasta Jelenia Góra na lata 2020-2036</p> <p>W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra określone zostały dwa cele strategiczne, tj. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz Spójność przestrzenno-funkcjonalna, a w ramach nich cele operacyjne: wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz poprawa dostępności układu komunikacyjnego, które zbieżne są z założeniami Strategii rozwoju elektromobilności w zakresie poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie miasta, w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Celu strategicznego 5. Zwinnie Zarządzana Jelenia Góra. • Celu operacyjnego V.5. Zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego.
<p>Program ochrony środowiska dla Miasta Jelenia Góra na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2028</p> <p>Jednym z celów strategicznych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest Lepsza jakość środowiska naturalnego. Cel ten znajduje swoje odzwierciedlenie w następujących celach operacyjnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa efektywności energetycznej budynków; • wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców; • zwiększenie powierzchni parków, zieleńców, terenów zieleni na rewitalizowanych obszarach.

Wskazany cel strategiczny i cele operacyjne GPR wpisują się w założenia programu ochrony środowiska, którego głównym założeniem jest długotrwały, zrównoważony rozwój miasta, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego. Celami programu spójnymi z celem strategicznym GPR są:

- ochrona klimatu i jakości powietrza (dobra jakość powietrza atmosferycznego i życia mieszkańców - osiągnięcie dopuszczalnych i docelowych poziomów zanieczyszczeń powietrza, ograniczenie emisji gazów cieplarnianych);
- edukacja (świadome ekologicznie społeczeństwo).

Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Jelenia Góra

Dokument został opracowany w celu przedstawienia koncepcji działań przyczyniających się do osiągnięcia celów określonych w pakiecie klimatyczno-energetycznym i jest spójny z dokumentami krajowymi i europejskimi. Cele operacyjne GPR dotyczące poprawy układu komunikacyjnego, poprawy efektywności energetycznej budynków czy świadomości ekologicznej mieszkańców są spójne z priorytetami wskazanymi w Planie, a zwłaszcza z takimi jak:

Obszar 1. Wykorzystanie alternatywnych źródeł energii,

- Priorytet 1.2. Instalacja Odnawialnych Źródeł Energii w budynkach,
- Priorytet 1.3. Budowa i rozbudowa instalacji energetyki słonecznej (kolektory słoneczne, systemy fotowoltaiczne i inne).

Obszar 3. Ograniczanie emisji w budynkach,

- Priorytet 3.2. Wdrażanie środków poprawy efektywności energetycznej w budynkach.

Obszar 4. Niskoemisyjny transport,

- Priorytet 4.4. Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej w celu upłynnienia ruchu i ograniczenia emisji.

Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych DOMINO IV na lata 2019-2024

Głównym celem Programu jest podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych w Jeleniej Górze, poprzez zwiększenie ich udziału we wszystkich dziedzinach życia. Cele strategiczne: spójność przestrzenno-funkcjonalna, a także spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz odnoszące się do nich cele operacyjne: przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego oraz zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im nowych funkcji integracji społecznej mieszkańców, komplementarne są następującymi celami strategicznymi i operacyjnymi Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych:

2. Zwiększenie dostępu do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo osób niepełnosprawnych we wszystkich dziedzinach życia,

- 2.2. Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej.

3. Stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości samodzielnego funkcjonowania,

- 3.2. Zapewnienie usług opiekuńczych dla osób niepełnosprawnych.

7. Kreowanie polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych,

- 7.1. Wspieranie i integrowanie organizacji działających w imieniu i na rzecz osób niepełnosprawnych.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025

Jednym z celów strategicznych GPR Miasta Jelenia Góra jest spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Realizacja tego celu zakłada działania spójne z założeniami Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2024, szczególnie spójne z następującymi zadaniami:

- Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej oraz ochrony przed przemocą w rodzinie,
- Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną.

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona analiza wykazała zgodność celów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. Spójność dokumentów ma kluczowe znaczenie nie tylko z punktu widzenia rozwoju miasta Jelenia Góra ale również regionu i kraju, ponieważ przyczynia się do opracowywania i wdrażania spójnych koncepcji

rozwojowych, tworzenia warunków sprzyjających większej komplementarności realizowanych projektów, zadań i przedsięwzięć, a przez to efektywności podejmowanych działań. Ponadto zgodność GPR z dokumentami na poziomie lokalnym dowodzi, że program ten wpisuje się w szerszą strategię rozwoju Jeleniej Góry na najbliższe lata oraz w pełni identyfikuje problemy miasta hamujące jego rozwój.

3.4 Charakterystyka Miasta Jelenia Góra

Jelenia Góra jest miastem na prawach powiatu (byłą stolicą województwa jeleniogórskiego), położonym w województwie dolnośląskim w południowo-zachodniej części Polski. Miasto zajmuje powierzchnię 109 km² (10 922 ha), jest zamieszkałe przez 77 807 mieszkańców (wg stanu na 30.06.2021 r. – dane GUS). Jelenia Góra to ważny regionalny ośrodek usługowy i handlowy. Jest również ważnym ośrodkiem turystycznym (w szczególności uzdrowska dzielnica Cieplice). Na terenie miasta zlokalizowane są usługi wyższego rzędu i administracji specjalnej (kulturalne, edukacyjne, administracyjne, sądownictwo).

Miejski układ osadniczy rozwinął się w formie silnie wydłużonego pasma (ponad 30 km) wzdłuż dolin rzek, tj. Bobru, Kamiennej i Wrzosówki. Rdzeń miejski stanowi historyczne centrum wraz z Zabobrzem, które grupują największą liczbę potencjałów (ludnościowego i usługowego) miasta, stanowiąc jego centrum administracyjno-usługowe. Południową granicę miasta stanowi granica państwowa z Republiką Czeską. W miarę oddalania się od centrum, zabudowa miasta przyjmuje coraz bardziej peryferyjny charakter, osiągając typowo wiejski charakter w Goduszynie, części Sobieszowa i Maciejowej. Charakterystyczny element struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi również strefa przemysłowa Jeleniej Góry. Jest ona zlokalizowana we wschodniej (pomiędzy dworcem kolejowym w Jeleniej Górze, a rzeką Bóbr) i południowo-zachodniej (pomiędzy rzeką Kamienną i drogą krajową nr 3) części miasta. Struktura przestrzenna miasta jest w swych zasadniczych zarysach już ukształtowana i zdeterminowana:

1. Przyrodniczymi cechami terenu:

- położeniem prawie całości obszaru miasta w dolinach rzeki Kamiennej i Bobru, z ograniczoną możliwością ekspansji zagospodarowania miejskiego w niektórych kierunkach,
- występowaniem terenów szczególnego zagrożenia powodzią,
- występowaniem złóż surowców mineralnych,
- występowaniem terenów, które podlegają (jak również powinny podlegać) ochronie ze względów przyrodniczych.

2. Istniejącym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenu:

- ukształtowanym centrum administracyjno-usługowym,
- podmiejskim, a nierzadko wręcz peryferyjnym charakterem zespołów zabudowy mieszkaniowej, położonych w Goduszynie, Maciejowej, Sobieszowie i Jagniątkowie,
- wykształconym układem komunikacyjnym,

- ograniczeniami związanymi z przebiegiem przez obszar gminy magistralnych sieci infrastruktury technicznej, wymagającymi zachowania odpowiednich stref ochronnych i technicznych,
- ograniczeniami związanymi z występującymi na obszarze miasta nieczynnymi składowiskami odpadów komunalnych i przemysłowych (tereny wymagające rekultywacji).

Na terenie miasta występuje również znaczna liczba zabudowy substandardowej, z wysokim stopniem dekapitalizacji i zaniedbania, szczególnie w zabudowie śródmiejskiej, położonej w obrębie historycznego centrum Jeleniej Góry. Brak również silnych powiązań przestrzennych pomiędzy centrum miasta a jego poszczególnymi częściami, a zabudowa „wiążąca” posiada peryferyjny charakter. Występuje również mało atrakcyjne (pod względem urbanistycznym) i niekorzystne ekologicznie zagospodarowanie największych dolin rzecznych, a w szczególności doliny rzeki Kamiennej na odcinku pomiędzy centrum miasta i dzielnicą Cieplice.

Jelenia Góra jest silnym ośrodkiem miejskim - siedzibą i centrum administracyjnym. To tutaj skupiają się najważniejsze urzędy i instytucje o randze lokalnej, regionalnej i wojewódzkiej. Niewątpliwym atutem miasta są zabytki. W mieście łącznie zlokalizowanych jest 2 593 obiektów zabytkowych. Zagęszczenie obiektów zabytkowych z jednej strony jest przejawem bogatego materialnego dziedzictwa kulturowego (długiej historii miasta), z drugiej natomiast stanowi duże wyzwanie w związku z koniecznością ich zachowania. Ponadto miasto wyróżnia bogate dziedzictwo przyrodnicze (tereny zielone, pomniki przyrody). Miasto Jelenia Góra położone jest w otulinie Karkonoskiego Parku Narodowego, otoczone jest Górami Izerskimi, Kaczawskimi, Rudawami Janowickimi, od południa dotyka masywu Karkonoszy. Wynikający z tego potencjał rozwojowy stanowi doskonałą bazę dla podejmowanych działań rewitalizacyjnych (infrastrukturalnych i społecznych).

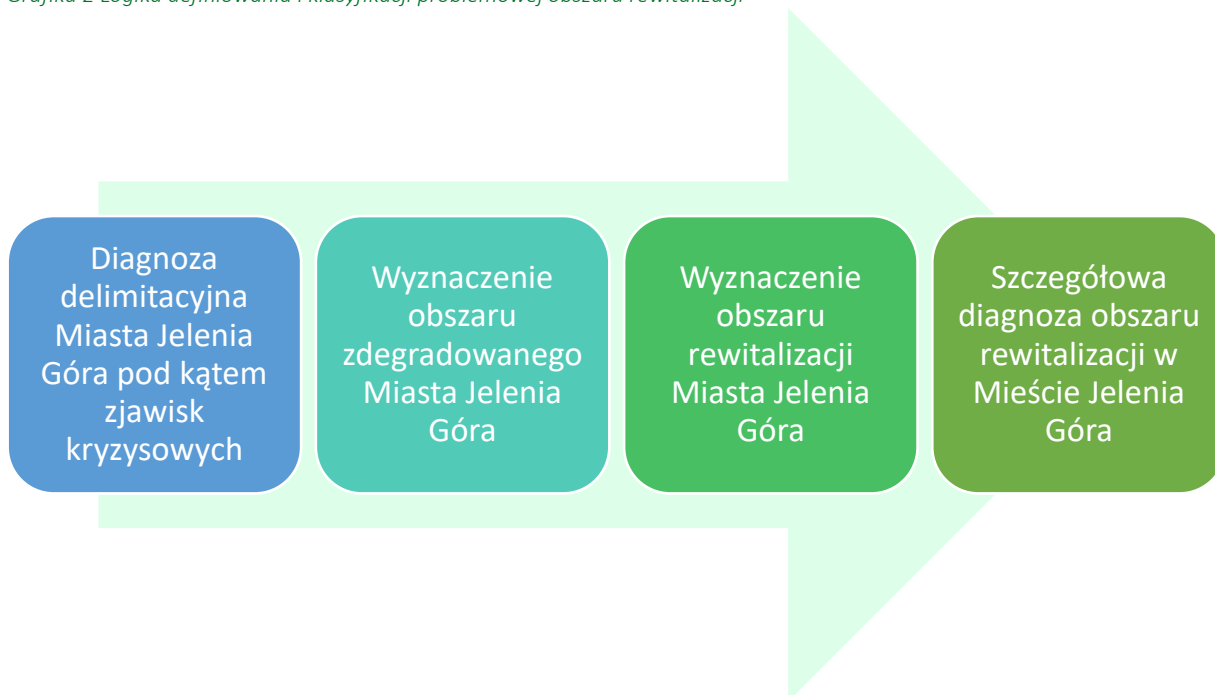
Podstawowym dokumentem regulującym stan prawny zagospodarowania przestrzennego Jeleniej Góry jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jelenia Góra*. Studium określa politykę przestrzenną miasta, w tym również zasady zagospodarowania przestrzennego służące realizacji celów publicznych. Podając za *Studium*, celem polityki przestrzennej miasta Jelenia Góra jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju miasta w zakresie zagospodarowania przestrzennego. Polityka ta winna umożliwiać realizację indywidualnych potrzeb mieszkańców/inwestorów z uwzględnieniem zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej w tym zakresie, jak również umożliwiać realizację celów publicznych o znaczeniu ponadlokalnym. Odpowiednio zaprogramowana polityka przestrzenna powinna również zapewniać ochronę podstawowych zasobów/walorów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego. Warto zauważyć, że według danych Urzędu Miasta Jelenia Góra na koniec 2021 roku 95% ogólnej powierzchni miasta objętych było miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Miasto Jelenia Góra jest rdzeniem Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego (JOF). W granicach tego Obszaru zlokalizowane są następujące gminy: Bolków, Gryfów Śląski, m. Jelenia Góra, Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, m. Karpacz, m. Kowary, Lubomierz, Marciszów, Mirsk, Mysłakowice, m. Piechowice, Pielgrzymka, Podgórzyn, Stara Kamienica, Świerzawa, m. Szklarska Poręba, Wleń, m. Wojcieszków, m. Złotoryja, Złotoryja. Strefa I Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego, obejmuje gminy: m. Jelenia Góra, Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, m. Karpacz, Mysłakowice, m. Piechowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, m. Szklarska Poręba, Wleń, m. Wojcieszków. Obszary funkcjonalne zostały ustalone w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Jako obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym oraz regionalnym, ze względu na istotne znaczenie dla polityki przestrzennej województwa, ustalone zostały w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego: miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego, miejskie obszary funkcjonalne ośrodków regionalnych, obszar przygraniczny, obszar górski, obszar cenny przyrodniczo. JOF należy do grupy miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków regionalnych.

4. Diagnoza obszaru zdegradowanego

Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji, zawierająca analizę negatywnych zjawisk oraz lokalnych potencjałów występujących na tym obszarze jest jednym z kluczowych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji. Diagnoza przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania podzielona została na cztery etapy, które prezentuje poniższa grafika.

Grafika 2 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowania, pt. *Diagnoza obszaru zdegradowanego* zrealizowano pierwsze trzy etapy diagnozy, czyli diagnozę delimitacyjną oraz wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wynik tego etapu prac uzyskał aprobatę Rady Miejskiej Jeleniej Góry (Uchwała nr 515.LII.2022 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra). W kolejnych podrozdziałach przedstawiono podsumowanie analizy delimitacyjnej dla obszaru rewitalizacji w Jeleniej Górze.

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest dokumentem operacyjnym o charakterze lokalnym. Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji, powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta do tego metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra, zakładała w głównej mierze oparcie się na mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego,

bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

4.1.1 Wyróżnione obszary porównawcze

Pierwszy etap opracowania polegał na przeprowadzeniu tzw. analizy danych zastanych. Metoda ta opiera się na zgromadzeniu rzetelnych i przydatnych materiałów oraz danych statystycznych, które zostają w późniejszych etapach poddane analizie. Po wyselekcjonowaniu kluczowych informacji przeprowadzona zostaje właściwa analiza, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowanych i uznanych za istotne dla procesu badawczego. W trakcie opracowywania i tworzenia niniejszego dokumentu zastosowano dwa podejścia, bazujące na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na potrzeby niniejszego opracowania. W ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych obszarów porównawczych.

Powyższa analiza ma na celu zidentyfikowanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska, po to, by móc podjąć skuteczne działania przyczyniające się do wyprowadzenia tych obszarów ze stanu kryzysowego oraz umożliwiające prowadzenie zaplanowanej interwencji rozwojowej.

Delimitacja przeprowadzona w ramach opracowywania niniejszego dokumentu obejmowała następujące etapy:

1. Podział obszaru miasta na jednostki statystyczne (zmodyfikowane jednostki pseudonaturalne).
2. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji.
3. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie problemów społecznych w wyodrębnionych obszarach (badanie ilościowe). W jej wyniku wyodrębniono obszary o szczególnym nasileniu problemów społecznych (metoda: analiza danych zastanych pozyskanych z Urzędu Miasta Jelenia Góra, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Miejskiej Policji, Miejskiego Zarządu Dróg i Mostów oraz Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej). Dokonano normalizacji danych zastanych (standaryzacja), a następnie opracowano syntetyczny wskaźnik degradacji w sferze społecznej.
4. Przeprowadzenie analizy obszarów porównawczych pod kątem występowania problemów w sferze pozaspołecznej. Analizę czynników gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych przeprowadzono poprzez przedstawienie poszczególnych czynników zarówno w skali ilościowej, jak i jakościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji.
5. Wyodrębnienie obszarów porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania w wymiarze społecznym i pozaspołecznym.

6. Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji – obszaru o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniającego ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni (maksymalnie 20% powierzchni miasta) oraz ludności (maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących miasto).

Podział obszaru miasta na obszary porównawcze, czy też jednostki statystyczne (zmodyfikowane jednostki pseudonaturalne) przeprowadzony został w oparciu o przesłanki natury geograficznej, historycznej, administracyjnej oraz funkcjonalnej. W pierwszej kolejności zastosowano zasadę, aby jednostki porównawcze stanowiły „jednostki autonomiczne” charakteryzujące się posiadaniem tzw. centrum skupienia lokalnego. Tym samym dobrane jednostki porównawcze wykazują się specyfiką funkcjonalno - przestrzenną (geograficzną). Ważnym czynnikiem przy wyodrębnieniu obszarów były ich granice. Obszary porównawcze posiadają następujące rodzaje granic:

- administracyjne – mieszczą się w granicach administracyjnych miasta,
- naturalne, wewnętrzne, np. potok Wrzosówka,
- przebiegające wzdłuż ważnych ciągów komunikacyjnych.

Dodatkowo wzięto pod uwagę specyfikę obszarów, ich endogeniczne problemy i obciążenia funkcjonalne. Z tego względu ważną przesłanką doboru granic obszarów porównawczych były kryteria takie jak:

- zasiedziałość mieszkańców,
- tożsamość zbiorowa (lokalne my),
- ośrodki skupienia dla życia zbiorowego,
- organizacja grupowa (czynnik religijny, stowarzyszenia społeczne, instytucje lokalne).

Wynikiem powyższej analizy było wyodrębnienie 8 następujących jednostek porównawczych:

- Obszar 1 Cieplice,
- Obszar 2 Czarne,
- Obszar 3 Goduszyn,
- Obszar 4 Jagniątków,
- Obszar 5 Maciejowa,
- Obszar 6 Sobieszów,
- Obszar 7 Śródmieście,
- Obszar 8 Zabobrze.

Podział miasta na jednostki urbanistyczne z uwzględnieniem powierzchni oraz liczby mieszkańców przedstawia poniższa tabela.

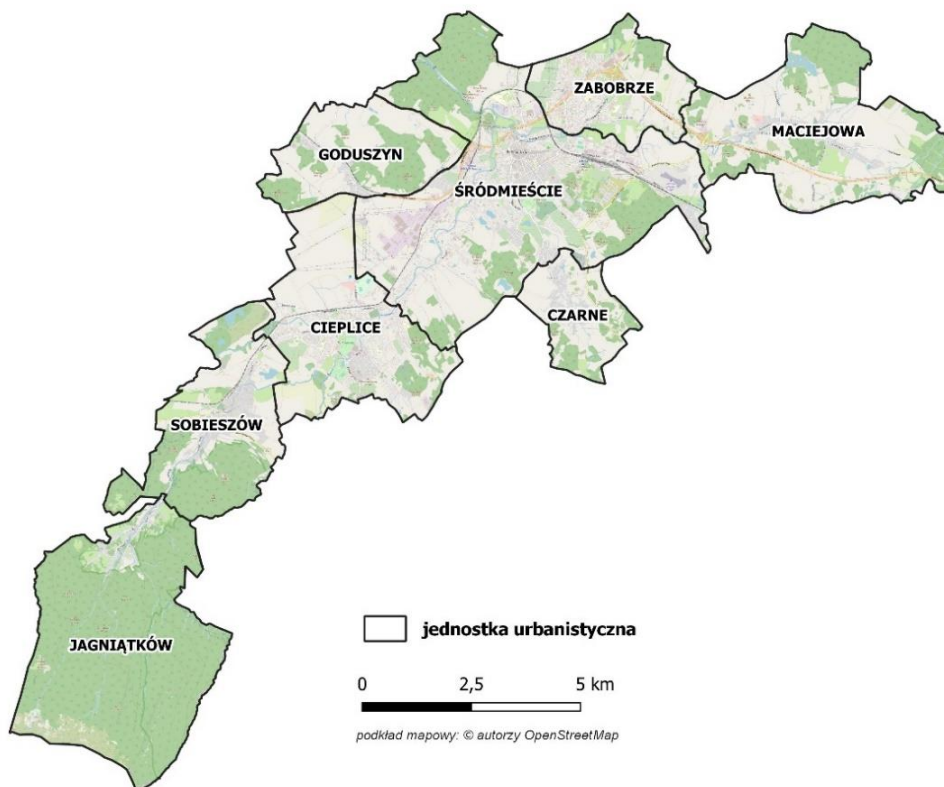
Tabela 4 Zestawienie obszarów porównawczych (ewidencyjnych) w ramach programu rewitalizacji

Obszary porównawcze		Powierzchnia [ha]	Udział powierzchni	Ludność [os]	Udział ludności
Cieplice	Obszar 1	1 299	11,9	13 615	17,5%
Czarne	Obszar 2	466	4,3	1 400	1,8%
Goduszyn	Obszar 3	788	7,2	466	0,6%
Jagniątków	Obszar 4	2 073	19,0	582	0,7%
Maciejowa	Obszar 5	1 547	14,2	1 305	1,7%
Sobieszów	Obszar 6	1 103	10,1	4 001	5,1%
Śródmieście	Obszar 7	2 934	26,9	32 854	42,2%
Zabobrze	Obszar 8	712	6,5	23 584	30,3%
Miasto ogółem	Całość	10 922	100,0	77 807	100%

Źródło: opracowanie własne

Poniższa grafika prezentuje podział gminy na wskazane obszary porównawcze.

Grafika 3 Podział miasta na jednostki urbanistyczne

Źródło: opracowanie własne

Kolejnym etapem było przeprowadzenie analizy porównawczej w obrębie wyłonionych obszarów, co umożliwiło wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na koncentrację negatywnych zjawisk społecznych oraz współwystępowanie niepożądanych zjawisk w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych obszarów konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które w sposób istotny je różnicują. Ze względu na charakter miasta i występujące w nim zjawiska społeczne, jak również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym poziomie wskazanym w Ustawie o rewitalizacji. Przyjęcie takiej metodologii pracy pozwoliło na pokazanie problemów, barier rozwojowych, stanów kryzysowych występujących w mieście, w różnych sferach, na najbardziej szczegółowym poziomie. Wypracowany i zastosowany do delimitacji obszarów zbiór zmiennych przedstawia tabela 5.

Tabela 5 Kryteria delimitacji w aspekcie społecznym

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
Sfera społeczna	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Liczba udzielonych świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy społecznej udzielanej lokalnej społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej liczby świadczeń z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jelenie Górze
	Liczba klientów ośrodka pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi ośrodka pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący stan lokalnej społeczności w zakresie liczby klientów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze
	Kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący wielkości udzielonych świadczeń w zł, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze
	Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie średniej przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze
	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy - udziału osób długotrwale bezrobotnych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób długotrwale bezrobotnych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Jeleniej Górze
	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący popyt na usługi pomocy społecznej na danym obszarze oraz obrazujący poziom zapotrzebowania na świadczenia przez osoby z

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
		niepełnosprawnością (lub ze względu na niepełnosprawność) w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze
	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Jeleniej Górze
	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze pod względem dokonywania przemocy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze
	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej, uwzględniający liczbę osób zarejestrowanych w MOPS, mających problemy z alkoholem. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze
	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący sytuację w zakresie naruszeń bezpieczeństwa i prawa drogowego odnoszącą się do liczby zarejestrowanych zdarzeń drogowych. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców. Źródło danych: Komenda Miejska Policji w Jeleniej Górze
	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców poszczególnych obszarów gminy. Wskaźnik prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych organizacji społecznych do liczby ludności. Źródło danych: KRS rejestr stowarzyszeń
Sfera gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: CEIDG i KRS rejestr przedsiębiorców
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do usług społecznych (banki, poczta, urząd, przychodnia) na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic na 1 000 mieszkańców (w znaczeniu organizacyjnym). Źródło: badania własne
	Liczba udogodnień w przestrzeniach publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania przestrzeni publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. We wskaźniku wzięto pod uwagę stopień dostosowania do osób z niepełnosprawnością toalet publicznych, miejsc parkingowych oraz przejść dla pieszych. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Wskaźnik skupiający się na ocenie występujących barier urbanistycznych, które utrudniają rozwój nowych funkcji. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
Sfera środowiskowa	Liczba nieruchomości zawierających wyroby azbestowe na km ²	Wskaźnik zagrożenia wyrobami azbestowymi wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest dla miasta Jelenia Góra. Wartość wskaźnika wyliczono na podstawie liczby obiektów zawierających wyroby azbestowe w stosunku do powierzchni jednostki. Źródło: badania własne
	Udział terenów zielonych w zasobie miejskim	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni zielonych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów zielonych, będących w zasobie Miasta na danym obszarze. Źródło: dane GUS, badania własne
	Jakość powietrza	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło: badania własne
Sfera techniczna	Liczba zabytków na km ²	Wskaźnik obrazujący zagęszczenie obiektów zabytkowych na poszczególnych obszarach, których obecność generuje rosnące koszty związane z konserwacją i modernizacją historycznych obiektów. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Liczba pustych budynków na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie poziomu niewykorzystania budynków będących we władaniu Miasta. Wskaźnik pokazuje poziom aktywności inwestycyjnej danego obszaru oraz aktywności miasta w zakresie remontów i pozyskaniu wynajmujących. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania w zakresie energooszczędności na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie potrzeb związanych z termomodernizacją i wydajnością energetyczną obiektów użyteczności publicznej. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Zmienna obrazująca stopień zniszczenia budynków oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje zawarte w dokumentach gminnych, a także informacje uzyskane od poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje w terenie. Źródło: badania własne
	Liczba obiektów użyteczności publicznej wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami na km ²	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia dostosowania obiektów użyteczności publicznej do osób ze szczególnymi potrzebami. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra

Kategoria	Zmienna	Opis zmiennej
	Liczba budynków w przeliczeniu na powierzchnię	Wskaźnik skupiający się na ocenie gęstości zabudowy. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Udział budynków mieszkalnych zamieszkałych budowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków	Wskaźnik skupiający się na ocenie rozwoju danego obszaru pod kątem mieszkalnictwa (budownictwa mieszkaniowego) w okresie po przemianie ustrojowej w 1989 r. Wskaźnik wskazuje również na poziom zapotrzebowania na działania rewitalizacyjne w budynkach mieszkaniowych. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra
	Liczba budynków zarządzanych przez Miasto w przeliczeniu na powierzchnię	Wskaźnik skupiający się na ocenie gęstości zabudowy; koncentracji potencjalnych problemów infrastrukturalno-technicznych budynków będących w zarządzie Miasta. Źródło danych: Urząd Miasta Jelenia Góra

Źródło: opracowanie własne

4.2 Wnioski z diagnozy delimitacyjnej

Przeprowadzona analiza czynników problemowych miała na celu identyfikację obszaru zdegradowanego, aby w dalszej kolejności wyznaczyć obszar rewitalizacji. W przeprowadzonej delimitacji poddano analizie wszystkie wymienione sfery, bazując na danych pozyskanych z różnych źródeł oraz ogólnodostępnych opracowań, czy raportów. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, największy nacisk położono na analizę sfery społecznej, dla której zakres danych jest najszerszy, a katalog wskaźników najbardziej rozbudowany z uwagi na możliwość pozyskania wiarygodnych, porównywalnych danych. Poniżej, w tabeli 6 przedstawiono wskaźniki obrazujące poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych, natomiast w tabeli 7 zaprezentowano syntetyczny wskaźnik degradacji. W tym celu, w pierwszej kolejności policzono średnie, a następnie uzyskane wartości poddano normalizacji (odchylenie standardowe).

Tabela 6 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

Nazwa obszaru	Numer obszaru	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1 000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1 000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1 000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców
Obszar Cieplice	Obszar 1	-3,82	2,28	17,33	9,62	26,44	8,52	0,59	31,22	1 395,59	127 898,13	11,53	3,31
Obszar Czarne	Obszar 2	9,29	0,71	12,14	8,57	19,29	3,57	1,43	20,00	1 252,86	130 022,14	8,57	5,00
Obszar Goduszyn	Obszar 3	6,44	4,29	10,73	10,73	0,00	38,63	2,15	32,19	1 718,88	103 540,77	2,15	4,29
Obszar Jagniątków	Obszar 4	5,15	3,44	13,75	10,31	13,75	5,15	3,44	41,24	1 438,14	128 094,50	10,31	10,31
Obszar Maciejowa	Obszar 5	6,13	1,53	26,82	10,73	6,90	16,86	0,77	26,05	529,50	68 603,07	6,90	1,53
Obszar Sobieszów	Obszar 6	0,75	3,00	14,50	9,00	20,24	11,50	2,00	38,74	1 271,93	316 073,73	6,25	5,50
Obszar Śródmieście	Obszar 7	0,58	3,29	18,11	9,28	42,06	22,22	3,71	76,16	2 837,43	276 878,55	17,56	8,25
Obszar Zabobrze	Obszar 8	-7,38	3,73	12,30	6,49	15,39	12,68	1,10	20,90	1 478,59	80 393,78	7,51	2,76
Obszar całej gminy (zbiorczo)		-2,27	3,16	15,99	8,51	28,66	15,92	2,18	47,25	2 008,37	184 981,79	12,39	5,40

Źródło: opracowanie własne

Tabela 7 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Nazwa obszaru	Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców	Liczba osób uzależnionych od alkoholu na 1 000 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1 000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1 000 mieszkańców	Liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców	Kwota udzielonych świadczeń na 1 000 mieszkańców	Liczba osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1 000 mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych na 1 000 mieszkańców	Syntetyczny wskaźnik degradacji
Obszar Cieplice	1,05	-0,42	0,31	0,20	0,66	-0,56	-1,12	-0,26	-0,15	-0,28	0,59	0,62	0,7
Obszar Czarne	-1,26	-1,73	-0,69	-0,55	0,10	-1,00	-0,40	-0,88	-0,37	-0,26	-0,06	0,04	-7,1
Obszar Goduszyn	-0,76	1,26	-0,97	0,99	-1,42	2,09	0,21	-0,20	0,35	-0,55	-1,48	0,28	-0,2
Obszar Jagniątków	-0,53	0,55	-0,38	0,69	-0,34	-0,86	1,32	0,30	-0,08	-0,28	0,32	-1,78	-1,1
Obszar Maciejowa	-0,70	-1,05	2,15	0,99	-0,87	0,17	-0,97	-0,54	-1,49	-0,93	-0,43	1,23	-2,4
Obszar Sobieszów	0,25	0,18	-0,24	-0,25	0,18	-0,30	0,09	0,16	-0,34	1,77	-0,58	-0,13	0,8
Obszar Śródmieście	0,28	0,42	0,47	-0,04	1,89	0,65	1,55	2,24	2,09	1,34	1,93	-1,08	11,7
Obszar Zabobrze	1,68	0,79	-0,66	-2,04	-0,21	-0,20	-0,68	-0,83	-0,02	-0,80	-0,30	0,81	-2,4

Źródło: opracowanie własne

Tabela 8 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

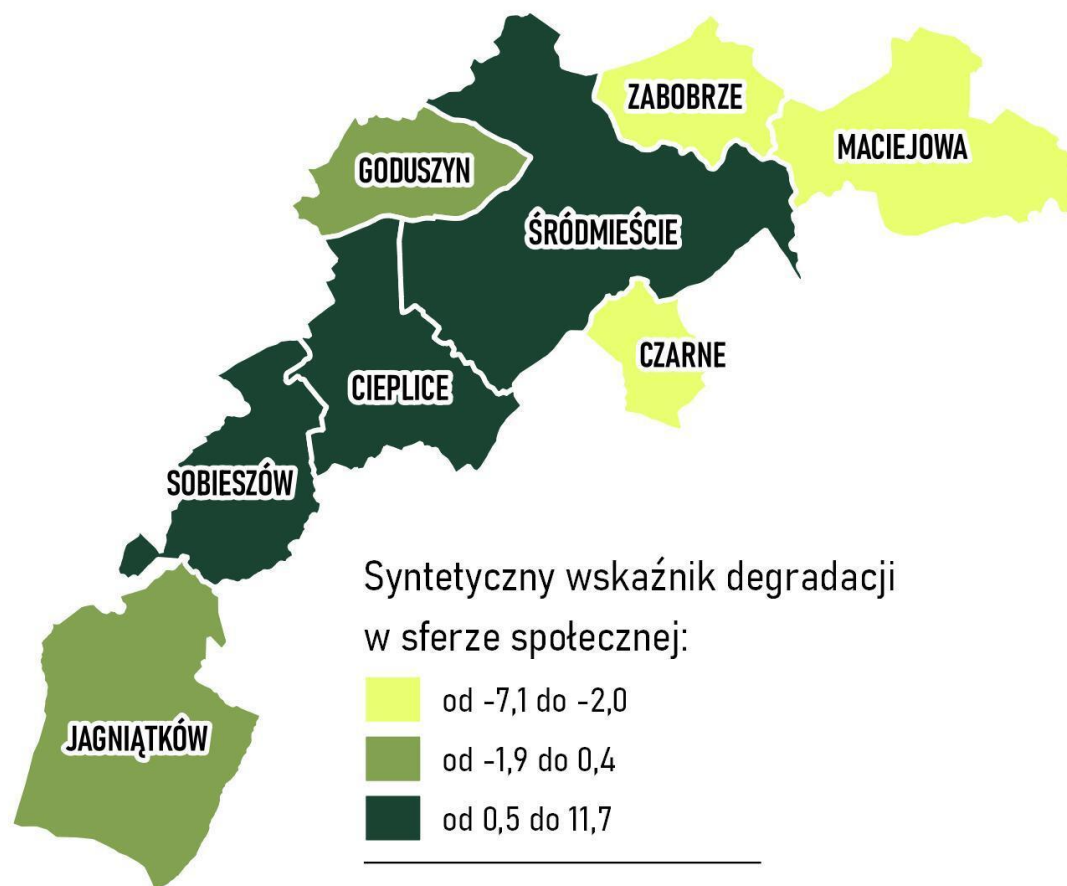
Nazwa obszaru	Numer obszaru	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców	Liczba nieruchomości zawierających wyroby azbestowe / km ²	Udział terenów zielonych w zasobie gminnym	Jakość powietrza	Dostępność do usług społecznych (apteki, biblioteki, banki, poczta, urząd, instytucje kultury, świetlice)	Liczba udogodnień w przestrzeniach publicznych dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu
Obszar Cieplice	1	172	0,31	2,54%		0,95	2,23	
Obszar Czarne	2	185	-	0,01%		-	-	
Obszar Goduszyn	3	144	0,13	0,04%		-	0,51	
Obszar Jagniątków	4	165	0,05	0,00%		1,72	0,05	
Obszar Maciejowa	5	220	-	0,01%		0,77	0,19	
Obszar Sobieszów	6	149	0,09	0,15%		1,75	-	
Obszar Śródmieście	7	56	0,17	1,87%		2,80	5,18	
Obszar Zabobrze	8	114	-	0,83%		1,61	15,31	
Obszar całej gminy (zbiorczo)	Średnia	105	0,11	0,88%	-	1,95	2,73	-
		mniej niż średnia	więcej niż średnia	mniej niż średnia	mniej niż średnia	mniej niż średnia	mniej niż średnia	mniej niż średnia

Źródło: opracowanie własne

Nazwa obszaru	Numer obszaru	Liczba zabytków na km ²	Udział pustych budynków	Udział obiektów użyteczności publicznej dostosowanych w zakresie energooszczędności	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Udział obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami	Udział budynków mieszkalnych zamieszkałych budowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków	Liczba budynków zarządzanych przez gminę w przeliczeniu na powierzchnię	Liczba budynków ogółem w przeliczeniu na powierzchnię
Obszar Cieplice	1	34,6	0,08	0,82		0,71	92,3%	2,00	322
Obszar Czarne	2	9,9	0,00	-		-	-	1,07	166
Obszar Goduszyn	3	5,3	0,33	-		-	66,7%	0,38	35
Obszar Jagniątków	4	5,2	-	0,00		1,00	-	-	20
Obszar Maciejowa	5	5,3	0,00	1,00		1,00	100,0%	0,06	55
Obszar Sobieszów	6	24,7	0,20	0,75		1,00	80,0%	0,45	167
Obszar Śródmieście	7	54,0	0,05	0,76		0,49	94,7%	3,20	326
Obszar Zabobrze	8	1,1	0,10	0,67		0,67	50,0%	1,40	243
Obszar całej gminy (zbiorczo)	Średnia	23,7	0,07	0,75		0,61	86,8%	1,32	180
		więcej niż średnia	więcej niż średnia	mniej niż średnia	więcej niż średnia	więcej niż średnia	więcej niż średnia	więcej niż średnia	więcej niż średnia

Źródło: opracowanie własne

Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Kluczową rolę w delimitacji obszaru zdegradowanego odgrywają negatywne zjawiska występujące w sferze społecznej. Dodatkowo, w trakcie delimitacji obszaru zdegradowanego, pod uwagę wzięto oceny w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Przeprowadzenie analizy również pod kątem wymienionych sfer ujawnia i wskazuje problemy, jakimi dotknięte są poszczególne części miasta Jelenia Góra.

Zaprezentowane wskaźniki z zakresu pozostałych sfer jednoznacznie wskazują, że w odniesieniu do obszarów porównawczych, obszar zdegradowany mieści się w granicach obszaru 1 Cieplice, obszaru 6 Sobieszów oraz obszaru 7 Śródmieście. Na tych obszarach odnotowano najwyższy poziom wskaźnika degradacji społecznej oraz czynników w wymiarze techniczno - gospodarczo - środowiskowym, które decydują o uznaniu danego obszaru za zdegradowany. Wskazuje to na konieczność podjęcia skutecznej interwencji, która zapobiegać będzie nasilaniu się i rozprzestrzenianiu zidentyfikowanych zjawisk na pozostałe obszary miasta.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces, który poprzez kompleksowe działania ma na celu wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego. Działania te obejmują przede wszystkim kwestie społeczne, ale również gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Dodatkowo rewitalizacja zakłada wykorzystanie potencjałów oraz uwarunkowań, którymi charakteryzuje się jednostka wskazana do podjęcia działań. Wyprowadzanie ze stanu kryzysowego następuje poprzez realizację zintegrowanych działań na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni oraz gospodarki. Aby można było konsekwentnie realizować zaplanowane działania, istotne jest właściwe zdefiniowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji, czemu posłużyła diagnoza i analiza wskaźników w każdej ze sfer.

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. i art. 9 ust. 1, obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1062), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Zgodnie z art. 10 pkt. 1. ustawy o rewitalizacji **obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa art. 9 ust.1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.** Dodatkowo zgodnie z art. 10 pkt. 2 **Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.**

Na podstawie przeprowadzonej analizy, dla Jeleniej Góry jako obszar zdegradowany, w którym koncentrują się negatywne zjawiska zarówno społeczne, jak i w wymiarze techniczno- gospodarczo - środowiskowym, wyznaczono teren, w obręb którego wchodzi trzy podobszary:

- Podobszar zdegradowany 1 Cieplice,
- Podobszar zdegradowany 6 Sobieszów,
- Podobszar zdegradowany 7 Śródmieście.

Tabela 9 Obszar zdegradowany – powierzchnia i ludność

Obszar porównawczy	Powierzchnia [ha]	Ludność [os]
Podobszar zdegradowany Cieplice	1 298	13 615
Podobszar zdegradowany Sobieszów	1 103	4 001
Podobszar zdegradowany Śródmieście	2 934	32 854
Suma obszar zdegradowany	5 335	50 470
Miasto Jelenia Góra	10 922	77 807
Obszar zdegradowany w stosunku do całości miasta	48,85%	64,87%

Źródło: opracowanie własne

Ze wskazanych obszarów wykazanych jako obszar zdegradowany wydzielono obszar do rewitalizacji.

Obszar ten został podzielony na podobszary stanowiące obszar rewitalizacji. Jest to:

- Podobszar 1 Cieplice,
- Podobszar 6 Sobieszów,
- Podobszar 7 Śródmieście.

Podobszar rewitalizacji Cieplice o powierzchni 231,57 ha stanowi 2,12% całej powierzchni miasta, a liczba zamieszkującej go ludności to 4 914 osób, co stanowi 6,32% liczby ludności miasta.

Zgodnie z przeprowadzonymi pracami diagnostycznymi, jest to obszar o intensywnym natężeniu problemów społecznych (zwłaszcza w zakresie przestępczości i bezrobocia) i współwystępujących problemów w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a szczególnie takich jak niższa dostępność do usług społecznych, wysoki poziom degradacji infrastruktury technicznej czy gęsta zabudowa, w tym duża liczba obiektów zabytkowych.

Podobszar rewitalizacji Sobieszów zajmuje powierzchnię 103,50 ha, co stanowi 0,95% powierzchni miasta, a liczba mieszkańców podobszaru wynosi 1 544, co stanowi 1,98 % liczby ludności miasta Jelenia

Góra. Przeprowadzona diagnoza wskazała, że jest to obszar o intensywnym natężeniu problemów społecznych (zwłaszcza w zakresie świadczeń pomocy społecznej oraz niskiego przyrostu naturalnego) i współwystępujących problemach w sferze gospodarczej, technicznej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, wśród których wyróżnia się przede wszystkim wysoki odsetek obiektów wymagających dostosowania do osób ze szczególnymi potrzebami.

Podobszar rewitalizacji Śródmieście o powierzchni 523,12 ha stanowi 4,79% powierzchni miasta i jest zamieszkały przez 15 879 osób stanowiących 20,41% ludności miasta Jelenia Góra. Obszar ten charakteryzuje się intensywnym natężeniem problemów społecznych (zwłaszcza w obszarze przestępstw, demografii oraz dużej częstotliwości korzystania społecznej) i współwystępujących problemów w sferze gospodarczej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, a zwłaszcza większa w porównaniu do pozostałych obszarów gęstość zabudowy, w tym najwyższy odsetek obiektów zabytkowych, a także niska wartość wskaźnika gospodarczego (liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców).

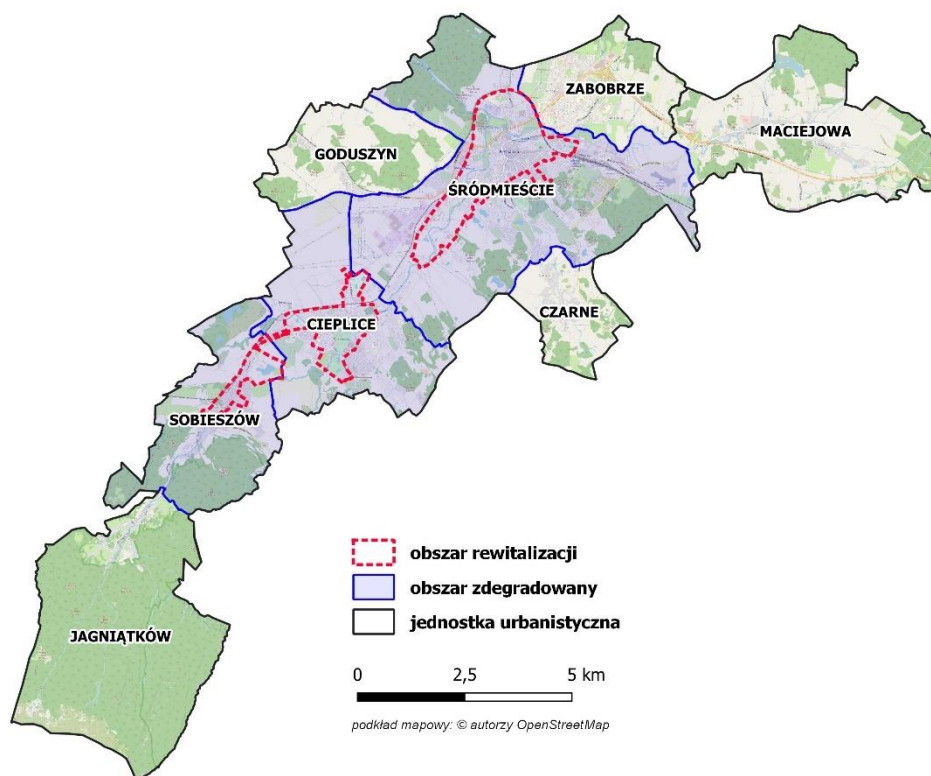
Łącznie obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 858,19 ha (7,86% powierzchni miasta) oraz jest zamieszkały przez 22 337 osób (28,71% mieszkańców).

Tabela 10 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
Obszar zdegradowany	50 470	64,87	5 336	48,86
Obszar rewitalizacji	22 337	28,71	858,19	7,86
Podobszar Cieplice	4 914	6,32	231,57	2,12
Podobszar Sobieszów	1 544	1,98	103,5	0,95
Podobszar Śródmieście	15 879	20,41	523,12	4,79
Miasto Jelenia Góra	77 807	100	10 922	7,86

Źródło: opracowanie własne

Grafika 5 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

5.1 Metoda wyodrębnienia obszaru rewitalizacji z obszaru zdegradowanego

W ramach prac nad delimitacją obszaru rewitalizacji, z wyznaczonego uprzednio obszaru zdegradowanego wydzielono obszar rewitalizacji. Kierowano się przy tym zapisami art. 10. 1. *Ustawy o rewitalizacji*, który wskazuje, że obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Analiza delimitacyjna wykazała funkcjonowanie trzech odrębnych ośrodków o szczególnym nasileniu problemów społecznych oraz tych natury środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Obszary te zostały wybrane do rewitalizacji, ze względu na fakt, że są jednostkami w pewien sposób autonomicznymi (na pewien sposób odrębnymi), posiadającymi ukształtowaną historycznie własną specyfikę (np. Cieplice z uzdrowskim charakterem). Do rewitalizacji wybrano obszary, które mogą przyczynić się w największym stopniu do uzyskania efektu synergii, czyli pozytywnego wpływu na resztę miasta.

Kluczowym czynnikiem była również konsolidacja problemów oraz przeszkód rozwojowych, które w przypadku miasta dotyczyły obszarów zaludnionych, zabudowanych, łączących w sobie funkcje społeczne, gospodarcze oraz infrastrukturalne.

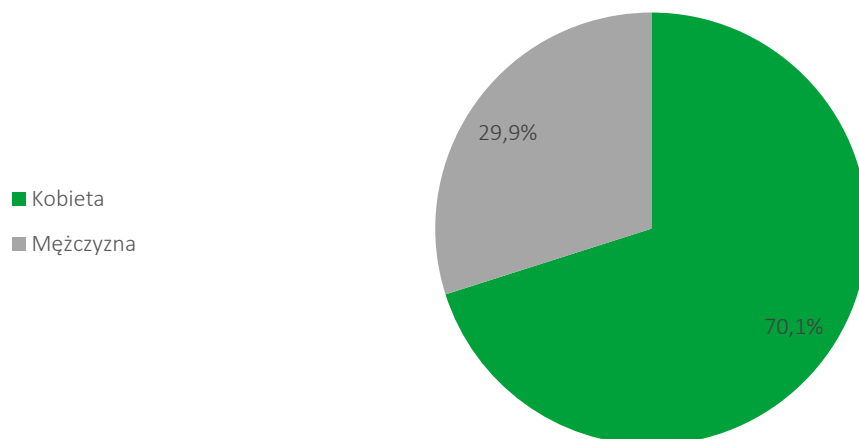
6. Analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji

Celem diagnozy szczegółowej podobszarów rewitalizacji w Jeleniej Górze jest pogłębienie wiedzy o problemach i barierach rozwojowych na nich występujących. Zadaniem diagnozy jest precyzyjne i szczegółowe zbadanie przyczyn negatywnych zjawisk występujących na wybranych obszarach, ich lokalizacji i istniejących między nimi powiązań - głównie w sferze społecznej, ale również w pozostałych sferach (gospodarczej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej). Oprócz dogłębnego zbadania negatywnych zjawisk (iich przyczyn), przeanalizowano lokalne potencjały, występujące na podobszarach rewitalizacji, które można wykorzystać, aby zminimalizować lub zlikwidować negatywne zjawiska. Z uwagi na wyodrębnienie w procesie delimitacji trzech podobszarów rewitalizacji, analiza problemów obszaru została przeprowadzona z uwzględnieniem poszczególnych podobszarów.

6.1 Wyniki badania sondażowego dla obszarów rewitalizacji

Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra przeprowadzone zostało badanie sondażowe realizowane za pomocą kwestionariusza ankietowego. Celem tego badania było z jednej strony zdiagnozowanie potencjałów i deficytów (mocnych i słabych stron) wyznaczonego obszaru rewitalizacji, z drugiej poznanie uwag, opinii oraz oczekiwań mieszkańców związanych z kierunkami zmian, jakie w przyszłości mogą zostać wdrożone w celu poprawy funkcjonowania zaproponowanych do rewitalizacji trzech obszarów. Badanie ankietowe zostało przeprowadzone w formie online w terminie od 1 czerwca do 1 lipca 2022 r. W badaniu przyjęto następującą tezę badawczą: w procesie delimitacji wyznaczono właściwe tereny pod rewitalizację, czyli obszary, które w skali miasta w sposób szczególny są dotknięte problemami w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, a jednocześnie zachowują endemiczny potencjał, który przyczyni się do powodzenia procesu rewitalizacji. Uzyskane w badaniu sondażowym informacje oraz opinie stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania przedmiotowego dokumentu (zwłaszcza w zakresie głównych kierunków procesu rewitalizacji w mieście). W badaniu sondażowym wzięło udział łącznie 356 respondentów, z czego 70,1% to kobiety, a 29,9% mężczyźni. Biorąc pod uwagę podział respondentów ze względu na wybrane podobszary rewitalizacji, to 112 osób udzieliło odpowiedzi w zakresie podobszaru rewitalizacji Cieplice, 59 odnośnie podobszaru Sobieszów, a 185 w zakresie podobszaru rewitalizacji Śródmieście.

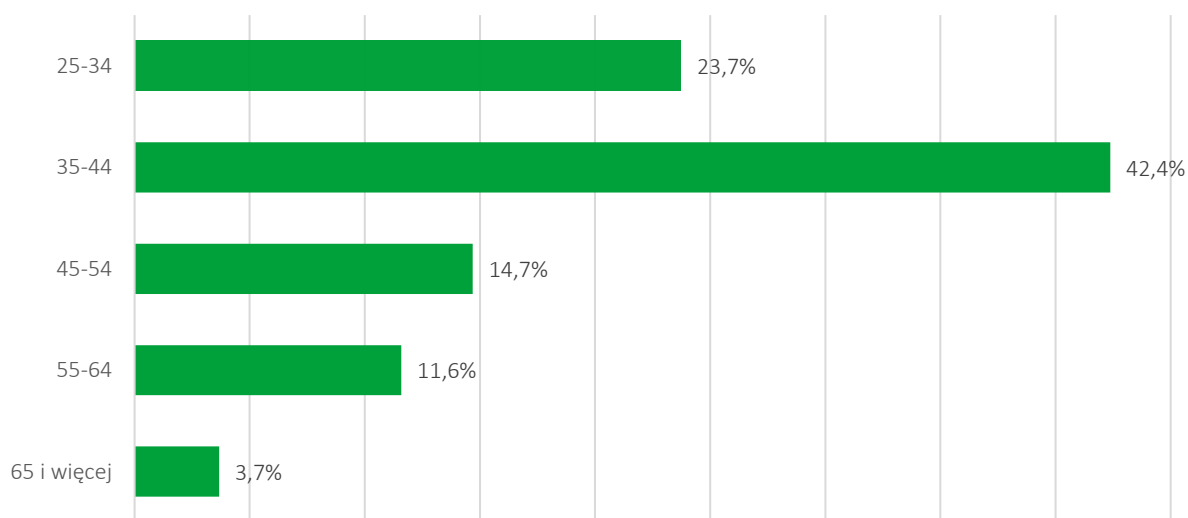
Wykres 1 Badanie sondażowe – struktura płci respondentów w badaniu sondażowym [%]

Źródło: opracowanie własne

Biorąc po uwagę strukturę wieku respondentów badania sondażowego, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35 - 44 lat. Udział tej grupy wyniósł 42,4%. Dość liczną grupę stanowiły również osoby w wieku do 34 roku życia - 23,7%. Najmniejsze zainteresowanie badaniem uzyskano wśród osób w wieku 55-64 lat oraz u osób powyżej 65 roku życia. Szczegółowy wykaz respondentów z podziałem na wiek przedstawiony jest na poniższym wykresie

Wykres 2 Badanie sondażowe – struktura wieku respondentów badania ankietowego

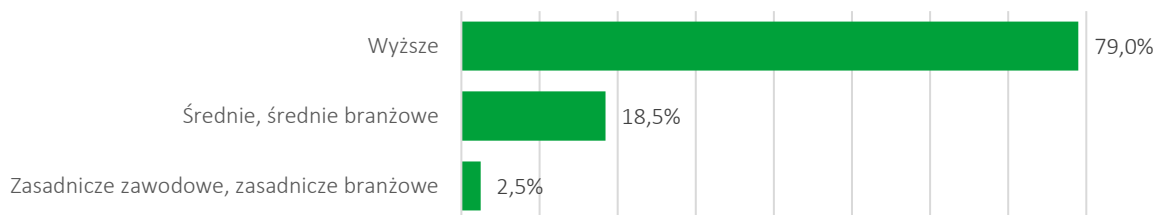

Źródło: opracowanie własne

W strukturze wykształcenia respondentów dominowały osoby z wykształceniem wyższym -79% wszystkich ankietowanych. Kolejną grupą były osoby z wykształceniem średnim i średnim branżowym -18,5%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby posiadające wykształcenie zawodowe (branżowe)- jedynie 2,5% biorących udział w badaniu. Struktura respondentów może sugerować, że osoby z wyższym wykształceniem, są bardziej zainteresowane sprawami lokalnymi, planowanymi działaniami i kierunkami zmian, wyrażają poczucie tożsamości z miejscem zamieszkania przez co zdecydowanie chętniej angażują

się w rozwój lokalny miasta. Szczegółowy wykaz respondentów z podziałem na wykształcenie przedstawiono na poniższym wykresie.

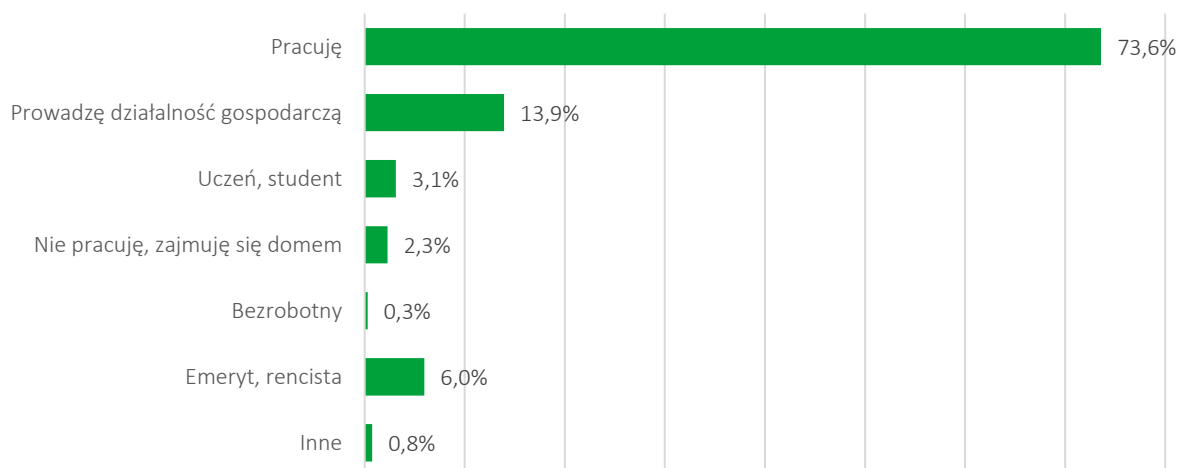
Wykres 3 Badanie sondażowe – struktura wykształcenia respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

Analizując status respondentów na rynku pracy, przeważającą grupę stanowiły osoby pracujące - 73,6%, następnie prowadzące działalność gospodarczą - 13,9%. Stosunkowo niski odsetek stanowili emeryci i renciści (6%) oraz osoby uczące się-3,1%. Jednocześnie 0,8% ankietowanych podczas badania wskazało na inny status na rynku pracy, natomiast 2,3% na brak zatrudnienia w związku z zajmowaniem się domem. Strukturę respondentów z podziałem na wykształcenie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4 Badanie sondażowe - status respondentów na rynku pracy [%]

Źródło: opracowanie własne

Jedno z pierwszych pytań skierowane do respondentów, odnoszące się do obszaru rewitalizacji dotyczyło tego, czy wyodrębniony obszar powinien zostać podany procesowi rewitalizacji, tj. procesowi odnowy, poprawy jego funkcjonalności, rozwoju oferty usług społecznych, przestrzennych, gospodarczych, środowiskowych itp.

Tabela 11 Badanie sondażowe - zasadność podjęcia procesu rewitalizacji na wyodrębnionym podobszarze rewitalizacji

Ocena	Podobszar Cieplice	Podobszar Sobieszów	Podobszar Śródmieście
Zdecydowanie tak / raczej tak	98,2%	93,2%	98,9%
Zdecydowanie nie Raczej nie	1,8%	1,7%	1,1%

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „ani tak, ani nie oraz „nie mam zdania.

Analizując poparcie mieszkańców dla zamiaru podjęcia działań rewitalizacyjnych w odniesieniu do wskazanych podobszarów (zaprezentowane w tabeli 11), można zauważyć, iż zdecydowana większość respondentów popiera ich wyznaczenie do objęcia działaniami naprawczymi w procesie rewitalizacji. Takie poparcie wyraziło 98,2% w przypadku podobszaru rewitalizacji Cieplice, 93,2% podobszaru Sobieszów oraz 98,9% w odniesieniu do podobszaru Śródmieście. Odpowiedzi ankietowanych dowodzą zasadności podjętej decyzji w zakresie wyboru obszarów do rewitalizacji, potwierdzonej również w przeprowadzonej analizie wskaźnikowej dotyczącej delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Świadczą także o dostrzeganej przez mieszkańców Jeleniej Góry potrzebie wprowadzenia zmian w odpowiedzi na rozpoznawane problemy i podjęcia odpowiednich naprawczych.

Mieszkańców Jeleniej Góry zapytano również o to, czy wskazany obszar rewitalizacji stanowi ważny punkt/miejsce związane z funkcjonowaniem miasta.

Tabela 12 Badanie sondażowe – znaczenie podobszaru rewitalizacji dla funkcjonowania miasta

Ocena	Podobszar Cieplice	Podobszar Sobieszów	Podobszar Śródmieście
Zdecydowanie tak / raczej tak	97,3%	84,8%	99,5%
Zdecydowanie nie / raczej nie	1,8%	6,8%	0,5%

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „ani tak, ani nie oraz „nie mam zdania”.

Jak wynika z powyższej tabeli, mieszkańcy Jeleniej Góry jednoznacznie wskazali, że każdy z rekomendowanych do rewitalizacji podobszarów jest ważny z punktu widzenia całościowego funkcjonowania miasta. Tego zdania była zdecydowana większość respondentów - aż 99,5% w przypadku podobszaru Śródmieście i 97,3% dla podobszaru Cieplice. Nieco mniejszy odsetek odpowiedzi - 84,8% dotyczył podobszaru Sobieszów. Oznacza to zatem, że z punktu widzenia mieszkańców miasta, ich potrzeb i oczekiwań planowany proces rewitalizacji będzie odbywał się w ważnej dla nich przestrzeni miejskiej. Niewiele - 6,8% respondentów odpowiedziało, że podobszar Sobieszów ma niewielkie znaczenie dla funkcjonowania miasta, a jeszcze mniej bo 1,8% - wskazało na podobszar Cieplice i 0,5% Śródmieście (tabela 12).

Kolejne pytanie zawarte w ankiecie miało na celu poznanie opinii o tym, w jakim stopniu mieszkańcy miasta uznają zaproponowany podobszar rewitalizacji za miejsce atrakcyjne pod względem zamieszkania. Pytanie to było również próbą zbadania opinii mieszkańców dotyczącej procesu migracji oraz jakości życia na i poza obszarem rewitalizacji. Szczegółowy zakres odpowiedzi w odniesieniu do poszczególnych podobszarów przedstawiony został w tabeli poniżej.

Tabela 13 Badanie sondażowe - podobszar rewitalizacji jako interesujące miejsce do zamieszkania

Ocena	Podobszar Cieplice	Podobszar Sobieszów	Podobszar Śródmieście
Zdecydowanie tak / raczej tak	92,9%	52,5%	78,9%
Zdecydowanie nie / raczej nie	1,8%	23,7%	7,6%

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „ani tak, ani nie oraz „nie mam zdania”.

Wyniki badania ankietowego wskazały dość widoczne różnice w postrzeganiu poszczególnych podobszarów rewitalizacji z punktu widzenia atrakcyjności zamieszkania. W tej kategorii to podobszar rewitalizacji Cieplice, najpewniej z uwagi na jego uzdrowiskowy charakter, jest najbardziej pozytywnie postrzeganym terenem w aspekcie atrakcyjności osiedleńczej. Aż 92,9% respondentów wskazało pozytywnie na ten element (przy jedynie 1,8% wskazań przeciwnych). Nieco odmienna sytuacja przedstawia się w dwóch pozostałych podobszarach rewitalizacji. Podobszar Śródmieście został uznany za atrakcyjne miejsce zamieszkania przez blisko 8 na 10 respondentów, a podobszar Sobieszów przez nieco ponad połowę.

Jednym z ważniejszych elementów przeprowadzonego badania sondażowego była ocena jakości życia mieszkańców poszczególnych podobszarów rewitalizacji (Cieplice, Sobieszów oraz Śródmieście). Ocena ta została dokonana na podstawie 25 czynników decydujących o atrakcyjności danego miejsca, z punktu widzenia mieszkańca. Ocena ta może, a nawet powinna mieć znaczny wpływ na rodzaj podejmowanych działań społecznych i infrastrukturalnych na obszarze rewitalizacji. Otrzymane odpowiedzi uszeregowane zostały według negatywnych ocen (wzięto pod uwagę odpowiedzi „źle” i „bardzo źle”) - tabela 14, 15, 16.

Tabela 14 Badanie sondażowe - ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Cieplice

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Cieplice	Odsetek ocen negatywnych
1	Liczba ścieżek rowerowych	78,6%
2	Jakość powietrza	70,5%
3	Stan techniczny chodników	67,0%
4	Jakość dróg	65,2%
5	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	53,6%
6	Dostępność usług medycznych	52,7%
7	Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego znalezienia pracy)	50,9%
8	Czystość na terenie obszaru	49,1%
9	Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców	49,1%
10	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	47,3%
11	Oferta sportowa i rekreacyjna	45,5%
12	Zabezpieczenie przed hałasem	44,6%
13	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	42,0%
14	Bezpieczeństwo socjalne (możliwość uzyskania wsparcia od instytucji publicznej)	40,2%
15	Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	39,3%
16	Poczucie bezpieczeństwa	37,5%
17	Stan techniczny oświetlenia	36,6%
18	Oferta instytucji kultury	34,8%
19	Dostępność przedszkoli	34,8%
20	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	29,5%

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Cieplice	Odsetek ocen negatywnych
21	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	25,0%
22	Dostępność lokali gastronomicznych	23,2%
23	Atrakcyjność turystyczna	18,8%
24	Dostępność miejsc usługowych i handlu	18,8%
25	Dostępność szkół	8,0%

Źródło: opracowanie własne

Spośród wszystkich czynników ocenianych w badaniu sondażowym, a dotyczącym słabych stron, deficytów podobszaru rewitalizacji Cieplice, mieszkańcy wskazali liczbę ścieżek rowerowych (78,6%), jakość powietrza (70,5%), stan techniczny chodników (67%) oraz jakość dróg (65,2%). Generalnie, w ocenie respondentów najbardziej krytycznie oceniane są czynniki związane ze stanem infrastruktury (drogi, chodniki, ścieżki rowerowe) oraz czynniki środowiskowe związane z niską jakością powietrza. Wśród czynników, które uzyskały krytyczną ocenę od więcej niż połowy respondentów znalazły się: dostępność usług społecznych (medycznych, edukacyjnych i opiekuńczych) oraz rynek pracy (znalezienie pracy, rozwój zawodowy).

Tabela 15 Badanie sondażowe – ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Sobieszów

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Sobieszów	Odsetek ocen negatywnych
1	Jakość dróg	71,2%
2	Liczba ścieżek rowerowych	71,2%
3	Jakość powietrza	64,4%
4	Czystość na terenie obszaru	61,0%
5	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	59,3%
6	Dostępność usług medycznych	57,6%
7	Poczucie bezpieczeństwa	57,6%
8	Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego znalezienia pracy)	55,9%
9	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	54,2%
10	Zabezpieczenie przed hałasem	52,5%
11	Stan techniczny chodników	52,5%
12	Stan techniczny oświetlenia	45,8%
13	Dostępność lokali gastronomicznych	44,1%
14	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	42,4%
15	Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców	39,0%
16	Oferta sportowa i rekreacyjna	37,3%
17	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	37,3%
18	Bezpieczeństwo socjalne (możliwość uzyskania wsparcia od instytucji publicznej)	35,6%
19	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	35,6%
20	Oferta instytucji kultury	35,6%

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Sobieszów	Odsetek ocen negatywnych
21	Dostępność miejsc usługowych i handlu	35,6%
22	Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	32,2%
23	Dostępność przedszkoli	23,7%
24	Atrakcyjność turystyczna	17,0%
25	Dostępność szkół	11,9%

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania sondażowego dotyczące podobszaru rewitalizacji Sobieszów pokazują, że mieszkańcy krytycznie oceniają, podobnie jak w przypadku podobszaru Cieplice, czynniki związane ze stanem infrastruktury drogowej (jakość dróg - 71,2%, liczba ścieżek rowerowych- 71,2%) oraz środowiskowej (jakość powietrza - 64,4% i czystość- 61%). Ankietowani sceptycznie odnoszą się również do czynników społecznych, decydujących o jakości życia na tym obszarze. Są one związane z dostępnością usług medycznych - 57,6%, edukacyjnych i opiekuńczych - 59,3%, poczuciem bezpieczeństwa- 57,6% oraz rynkiem pracy (znalezienie pracy - 55,9%).

Tabela 16 Badanie sondażowe - ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Śródmieście

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Śródmieście	Oceny negatywne
1	Zabezpieczenie przed hałasem	73,0%
2	Jakość powietrza	73,0%
3	Liczba ścieżek rowerowych	69,2%
4	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu – place zabaw, miejsca zielone itp.	68,6%
5	Czystość na terenie obszaru	67,6%
6	Stan techniczny chodników	64,3%
7	Jakość dróg	63,2%
8	Poczucie bezpieczeństwa	56,8%
9	Oferta sportowa i rekreacyjna	55,1%
10	Dostępność żłobków i klubów dziecięcych	53,0%
11	Dostępność usług medycznych	47,6%
12	Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego na terenie gminy)	46,0%
13	Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	46,0%
14	Jakość oferty i programów kierowanych do dzieci i młodzieży	42,2%
15	Możliwość wynajmu/zakupu mieszkania	42,2%
16	Dostępność przedszkoli	40,6%
17	Stan techniczny oświetlenia	39,5%
18	Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców	38,4%
19	Bezpieczeństwo socjalne (możliwość uzyskania wsparcia od instytucji publicznej)	36,2%
20	Jakość oferty i programów kierowanych do seniorów	34,6%
21	Atrakcyjność turystyczna	33,5%

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Śródmieście	Oceny negatywne
22	Oferta instytucji kultury	29,7%
23	Dostępność lokali gastronomicznych	14,1%
24	Dostępność miejsc usługowych i handlu	14,1%
25	Dostępność szkół	13,0%

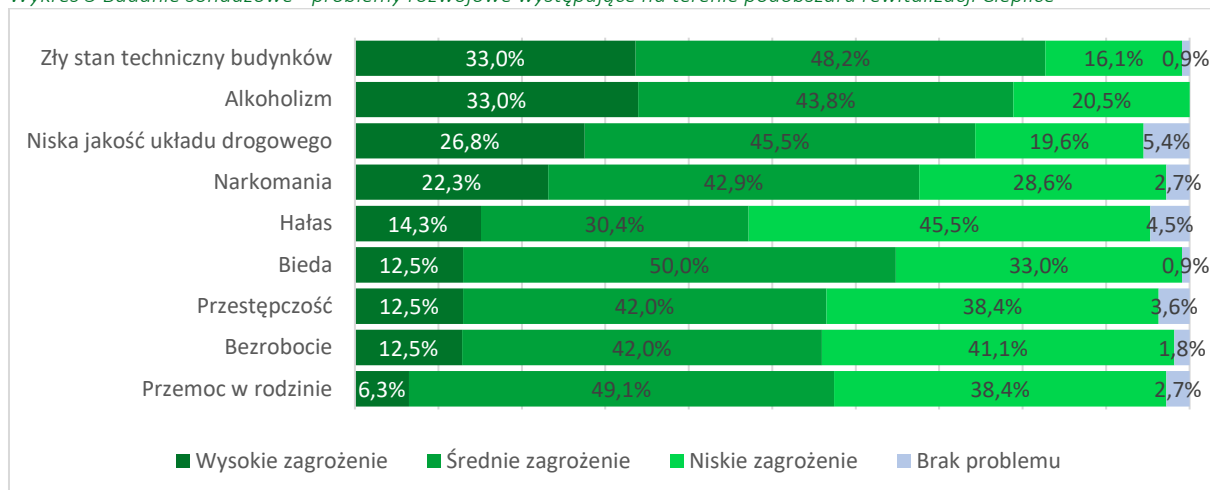
Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do deficytów, krytycznych opinii dotyczących podobszaru rewitalizacji Śródmieście ankietowani mieszkańcy negatywnie ocenili przede wszystkim zabezpieczenie przed hałasem oraz jakość powietrza. Obie te kategorie uzyskały aż 73% negatywnych ocen. To właśnie hałas i niska jakość powietrza, wynikające głównie z ruchu ulicznego oraz tzw. niskiej emisji, mają kluczowe znaczenie dla postrzegania podobszaru Śródmieście jako miejsca zamieszkania. Kolejno są to czynniki związane z jakością infrastruktury ścieżek rowerowych (69,2%), chodników (64,3%), jakością dróg (63,2%) oraz dostępnością miejsc spędzania wolnego czasu (miejsca typu place zabaw, tereny zielone) - 68,6% i czystością obszaru - 67,6%.

Analiza wyników badania sondażowego wskazuje na jeden ważny wniosek. Mieszkańcy są bardzo krytyczni wobec tych elementów jakości życia, które dotyczą kwestii technicznych/infrastrukturalnych. W obszarze czynników społecznych odnoszą się do dostępności (podaży) usług publicznych, czy też ofert spędzania czasu wolnego, rekreacji. W opinii mieszkańców obszar rewitalizacji w Jeleniej Górze potrzebuje przede wszystkim realizacji projektów infrastrukturalnych, technicznych. Podniesienie jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji zależy głównie od poprawy jakości infrastruktury liniowej (jezdnie, chodniki, ścieżki rowerowe) oraz stanu środowiska naturalnego: poprawą jakości powietrza, ochroną przed hałasem oraz ogólnie pojętym ładem i uporządkowaniem obszaru.

Jednym z ważniejszych kryteriów w zakresie wyboru danego obszaru do rewitalizacji są występujące na nim problemy rozwojowe. Ich nasilenie na obszarze rewitalizacji zostało wykazane już na etapie prac delimitacyjnych. Jednakże przeprowadzone badanie ankietowe pozwoliło na uzyskanie kolejnych istotnych informacji w tym zakresie zwłaszcza, że pozyskane dane dotyczą poszczególnych podobszarów rewitalizacji (wykresy 5, 6 i 7).

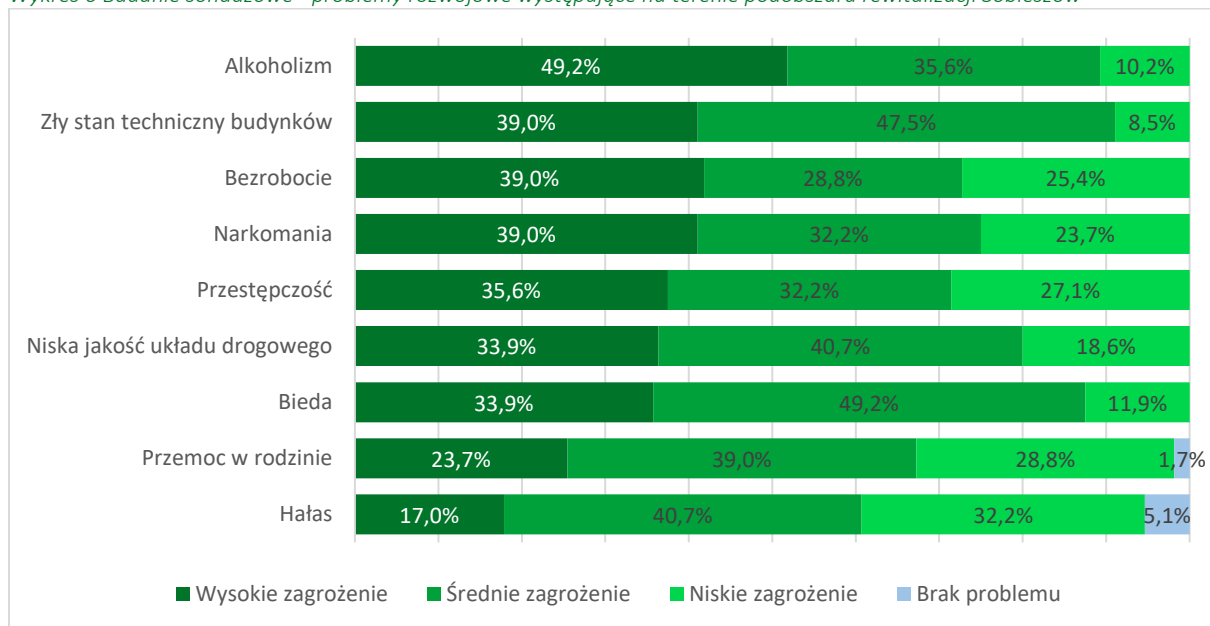
Wykres 5 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Cieplice

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „trudno powiedzieć”.

W ocenie respondentów najbardziej widocznym problemem podobszaru rewitalizacji Cieplice jest zły stan techniczny budynków-33% respondentów uznało ten czynnik jako problem tej uzdrowiskowej części miasta. Kolejnym problemem zauważanym przez respondentów jest alkoholizm (33%) oraz niska jakość układu drogowego (26,8%). Respondenci wskazali również na szkodliwe działanie hałasu, zjawisko narkomanii oraz biedę.

Wykres 6 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Sobieszów

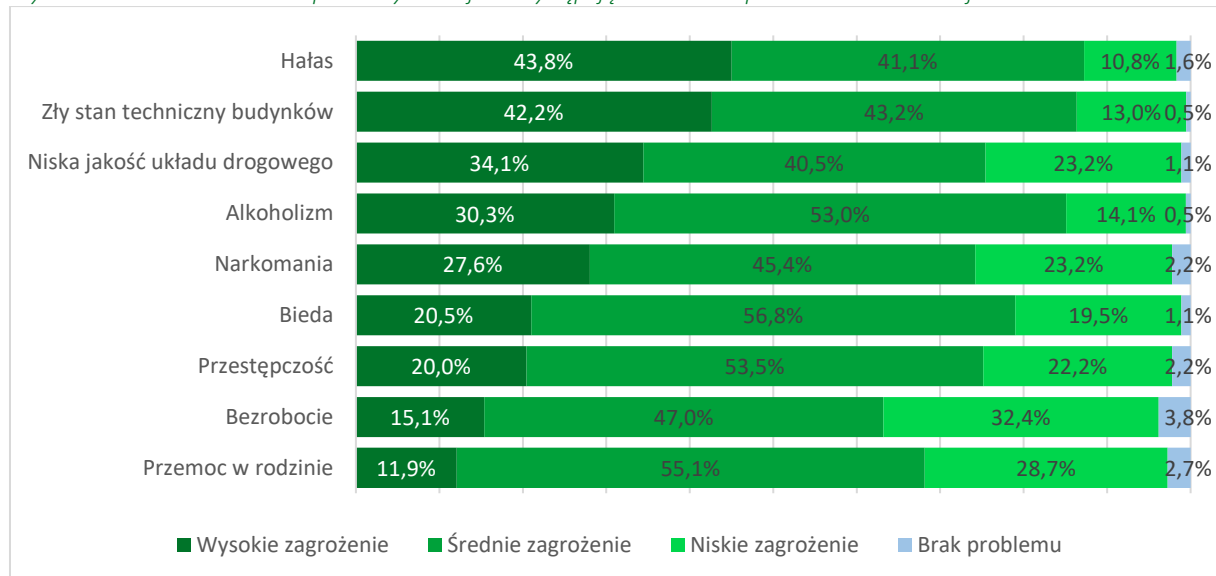

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „trudno powiedzieć”.

Odwołując się do wyników badania sondażowego podobszar rewitalizacji Sobieszów jest miejscem, w którym mieszkańcy dostrzegają istotny problem o charakterze społecznym związany z alkoholizmem. Dla 49,2% respondentów czynnik ten stanowi wysokie zagrożenie w rozwoju obszaru. Ponadto jako ważny, występujący problem uznano bezrobocie, narkomanię oraz przestępczość. Na zły stan techniczny budynków jako wysokie zagrożenie wskazało 39% respondentów, co podkreśla, iż kwestia stanu

technicznego obiektów na tym podobszarze jest ważna z punktu widzenia jakości życia mieszkańców. Problemem odczuwanym w najmniejszym stopniu jest hałas, co jest związane z jego peryferyjnym położeniem.

Wykres 7 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście

Źródło: opracowanie własne. Odrzucono odpowiedzi z kategorii „trudno powiedzieć”.

Kwestie związane z niską jakością układu drogowego, hałasem oraz stanem technicznym budynków, to w ocenie respondentów kluczowe problemy na podobszarze rewitalizacji Śródmieście. Kwestie infrastrukturalne stanowią najważniejsze wyzwanie w aspekcie rewitalizacyjnym tego podobszaru. Spośród najważniejszych problemów społecznych ankietowani wskazali zjawisko alkoholizmu. W opinii 30,3% respondentów jest ono dużym zagrożeniem na tym podobszarze. Następne w kolejności to: narkomania oraz bieda i przestępczość. Mimo identyfikowanych problemów społecznych Śródmieścia, w percepcji mieszkańców duże znaczenie odgrywa zły stan techniczny budynków oraz hałas. Kolejne zadane respondentom pytanie miało na celu zweryfikowanie, czy poza problemami wskazanymi już w badaniu przez ankietatorów, na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji dostrzegane są jeszcze inne wyzwania.

Tabela 17 Pozostałe problemy występujące na podobszarze rewitalizacji

	Czy dostrzega Pan(i) jakiś inny problem niż wymienione?	
	TAK	NIE
Podobszar rewitalizacji Cieplice	69,1%	32,1%
Podobszar rewitalizacji Sobieszów	84,7%	15,3%
Podobszar rewitalizacji Śródmieście	67,0%	33,0%

Źródło: opracowanie własne

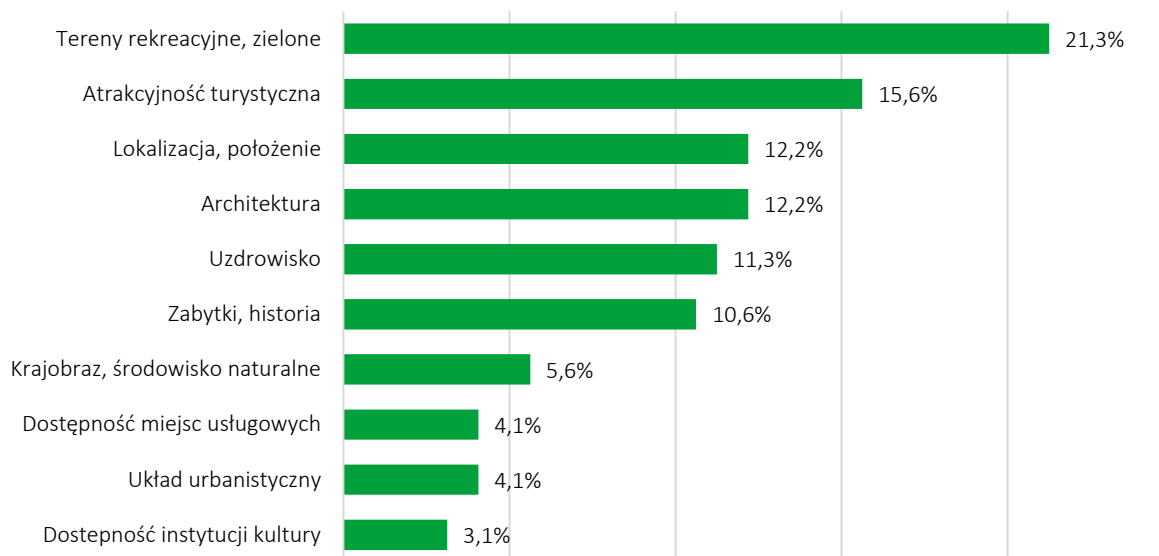
Respondenci, którzy twierdząco odpowiedzieli na powyższe pytanie mieli również okazję wpisania w formularzu ankietowym swojej sugestii w zakresie problemu występującego na obszarze rewitalizacji.

Ankietowani zwrócili uwagę na następujące aspekty problemowe:

- za mało zieleni, wolnej przestrzeni w centrum, aby pospacerować i odpocząć, brak zadaszonych placów zabaw, miejsc rekreacji, integracji społecznej,
- brak parkingów miejskich, rozwiązań rozładujących korki, np. pasów do zjazdu w lewo,
- brak ścieżek biegowych, rowerowych,
- bardzo zły stan podwórek, niska jakość nawierzchni podwórek, dużo dziur i zabłocenia, brak oświetlenia,
- miejsca rekreacyjne przeznaczone dla dzieci są oblegane przez nietrzeźwych mieszkańców centrum obszaru,
- zła jakość powietrza,
- zły stan obiektów sportowych,
- brak dobrej jakości miejsc pracy,
- zbyt mała ilość miejsc zacienionych zielenią z zaprojektowanymi ławkami, podestami do integracji społecznej,
- niewykorzystany potencjał turystyczny obszaru rewitalizacji (zwłaszcza Cieplic),
- niszczące budynki, duże natężenie transportu ciężkiego w centrum,
- występujące problemy związane z czystością, utrzymaniem zieleni miejskiej, liczbą koszy na śmieci w sferze publicznej, uciążliwością gołębi.

Ważnym aspektem dla planowanych działań rewitalizacyjnych całego obszaru jest poznanie opinii mieszkańców na temat jego mocnych i słabych stron. Największa liczba ankietowanych uznała, że mocną stroną obszaru rewitalizacji są jego tereny rekreacyjne, zielone (21,3% wskazań). Kolejno jest to atrakcyjność turystyczna (15,6%) oraz lokalizacja i położenie (12,2%). Na uwagę zasługują również atuty obszaru związane z bogatym dziedzictwem architektonicznym (zabytki) oraz uzdrowiskową częścią miasta (wykres 8).

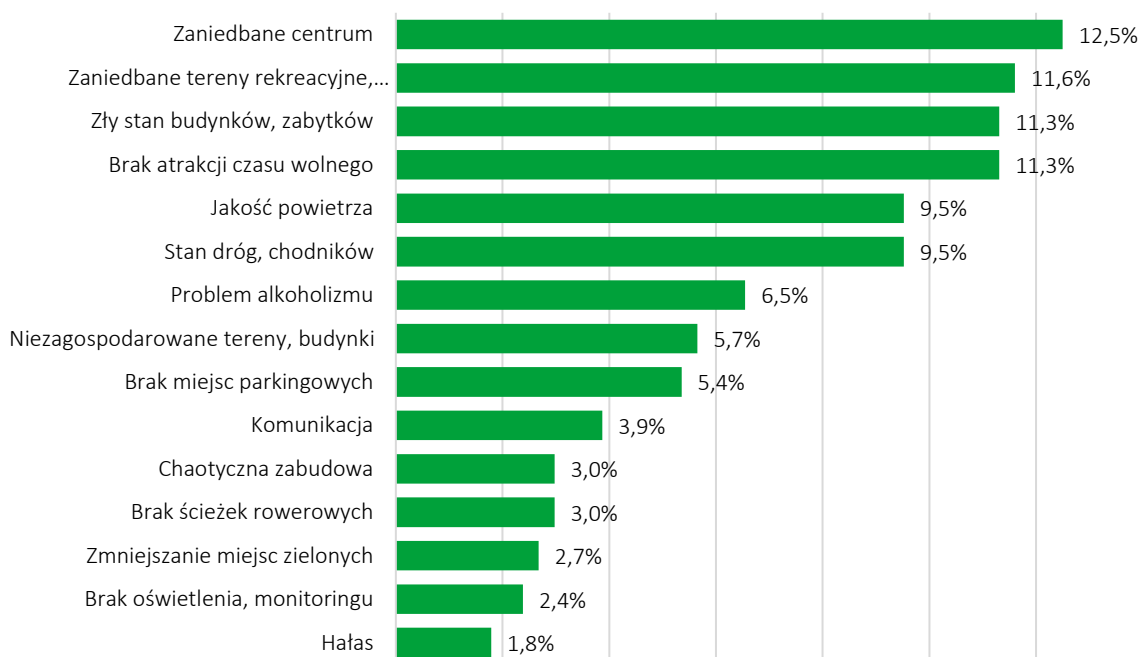
Wykres 8 Badanie sondażowe - największa zaleta, mocna strona, atut obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Do największych wad obszaru rewitalizacji ankietowani zaliczyli zaniedbane centrum miasta (12,5% wskazań), zaniedbane tereny rekreacyjne, zielone (11,6%), zły stan budynków, zabytków (11,3%) oraz niską jakość powietrza wraz ze złym stanem dróg i chodników (9,5%). Ankietowani, poza problemami natury infrastrukturalnej zwrócili również uwagę na brak atrakcji umożliwiających spędzanie czasu wolnego oraz problemy społeczne (alkoholizm). Wskazane przez respondentów problemy stanowią bardzo ważny sygnał dla konieczności rewitalizacji wybranych w procesie delimitacji podobszarów.

Wykres 9 Badanie sondażowe - największa wada, słaba strona obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania sondażowego pokazują, że mieszkańcy Jeleniej Góry dostrzegają problemy występujące na obszarze rewitalizacji i oczekują podjęcia przez władze miasta działań o charakterze infrastrukturalnym i modernizacyjno-remontowym. To od jakości infrastruktury (jej modernizacji) w głównej mierze ich zdaniem zależy sukces rewitalizacji.

Nie bez znaczenia jest także dostrzegana przez mieszkańców potrzeba podejmowania działań z zakresu aktywnej integracji społecznej, jak również ukierunkowanych na występujące w mieście problemy społeczne. Kluczowym wyzwaniem na obszarze rewitalizacji jest kształtowanie atrakcyjnych i dostępnych miejsc aktywizacji mieszkańców (zwłaszcza terenów przyrodniczych, parkowych, zagospodarowania zieleni miejskiej), jakość środowiska naturalnego (zwłaszcza problem niskiej emisji i hałasu). Mieszkańcy postulują również o rozwój terenów zielonych, siłowni na świeżym powietrzu, atrakcyjnych rozwiązań dotyczących retencjonowania wody, oraz działań które będą stymulowały mieszkańców do większej dbałości o własne miejsce zamieszkania (dekorowanie kwiatami okien i balkonów, niezagospodarowanych terenów miejskich).

Można w tym miejscu stwierdzić wprost, że proces rewitalizacji w Jeleniej Górze w sferze infrastrukturalnej powinien być oparty przede wszystkim na poprawie jakości i funkcjonalności infrastruktury liniowej i kubaturowej, a także poprawie jakości środowiska naturalnego. Wyniki sondażu w tym zakresie mogą dać pogląd w jakim kierunku, bądź do jakich grup docelowych należy kierować główne działania rewitalizacyjne. Istotnym wnioskiem wynikającym z tej części badania sondażowego jest konieczność podejmowania z jednej strony działań z zakresu infrastruktury, z drugiej tych na rzecz profilaktyki, aktywizacji społecznej i zawodowej oraz wszechstronnego wsparcia mieszkańców, a zwłaszcza rodzin. W tym miejscu bardzo ważne jest spójne i skoordynowane działanie instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych.

6.2 Obszar rewitalizacji – charakterystyka i potencjał

Kluczową okolicznością wpływającą na ukształtowanie ładu przestrzennego i społecznego Jeleniej Góry były dwie ważne okoliczności z historycznego punktu widzenia:

1. Procesy polityczne i społeczne, które były konsekwencją II wojny światowej. Przekazanie całości tego obszaru pod administrację polską, oraz decyzja o wysiedleniu ludności niemieckiej za Odrę i Nysę Łużycka przy jednoczesnym zasiedleniu miasta przez ludność pochodzenia polskiego, przyczyniło się do radykalnej zmiany krajobrazu kulturowego i czynników go kształtujących,
2. Transformacja systemowa w Polsce, która rozpoczęła się w 1989 r., której skutkiem była zmiana modelu gospodarczego, co wiązało się z przede wszystkim z upadkiem wielu przedsiębiorstw, zjawiskiem bezrobocia i narastającego wykluczenia społecznego części mieszkańców.

Rozważając kwestie uwarunkowań rozwojowych należy wziąć pod uwagę stosunkowo niewielkie straty w obszarze kultury materialnej po II wojnie światowej. Dzięki temu Jelenia Góra jest miastem

z niebywałą spuścizną architektoniczną (materialną) przejawiającą się w dużej liczbie i koncentracji zabytków. Czynnikiem rozwojowym, który wynika z uwarunkowań historycznych jest zróżnicowanie poszczególnych układów osadniczych tworzących zespół miejski pod względem fizjonomii, standardu wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, form układów przestrzennych i zabudowy, a także w sferze świadomości lokalnych społeczności. Obszary miasta, które wskazano w procesie delimitacji jako obszary zdegradowane, w obrębie których wyznaczono obszar rewitalizacji, są jednostkami zachowującymi swoją specyfikę i charakter ze względu na uwarunkowania natury administracyjnej oraz funkcjonalnej. Cieplice zachowują miejski charakter i stanowią równocześnie silny ośrodek usługowy na mapie miasta (usługi lecznictwa uzdrowskiego). Od 1945 r. do 1976 r. Cieplice funkcjonowały jako samodzielne miasto Cieplice Śląskie-Zdrój. Z kolei Sobieszów, najpierw był gminą wiejską (w latach 1945-1954), potem do 1976 roku pełnił funkcję samodzielnego miasta. Jest położony wzdłuż strumienia Wrzosówka u stóp Chojnika. W Sobieszowie ma swoją siedzibę dyrekcja Karkonoskiego Parku Narodowego. Lokalizacja Sobieszowa stwarza dogodne warunki do rozwoju turystyki na bazie zasobów przyrodniczych Karkonoszy. Zlokalizowany jest tutaj także główny punkt wjazdowy na karkonoskie single tracki, tj. specjalnie zaprojektowane terenowe, najczęściej leśne ścieżki do jazdy rowerem górskim MTB (Pasma Rowerowe Olbrzymy), przy którym znajduje się Transgraniczne Centrum Turystyki Aktywnej z parkingiem i informacją turystyczną. W Sobieszowie znajduje się również stacja kolejowa Jelenia Góra - Sobieszów.

Śródmieście Jeleniej Góry ma charakter centrum administracyjno - społeczno - gospodarczego miasta, kształtowanego od średniowiecza. Obszar ten charakteryzuje się licznymi obiektami zabytkowymi i funkcjonalnym układem przestrzennym. Obszar posiada dobrze zorganizowaną i funkcjonalną tkankę miejską, z rynkiem jeleniogórskim jako jego centrum. Dostępne są liczne punkty handlowe i usługowe. Osią komunikacyjną obszaru jest droga krajowa nr 3.

W celu określenia identyfikowanych przez mieszkańców potencjałów obszaru rewitalizacji można posłużyć się wynikami badania sondażowego. Mieszkańcy biorący udział w sondażu oceniali 25 elementów/czynników decydujących o atrakcyjności danego miejsca, z punktu widzenia mieszkańca. W przypadku ocen pozytywnych mieszkańcy wskazywali wprost na potencjał - mocną stronę konkretnego podobszaru rewitalizacji. Aby uzyskać bardzo wyraźny obraz potencjałów poszczególnych podobszarów wzięto pod uwagę 10 czynników najwyżej ocenianych przez mieszkańców. Odpowiedzi respondentów (wzięto pod uwagę odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze) przedstawia tabela 18.

Tabela 18 Badanie sondażowe - ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na podobszarach rewitalizacji

lp.	Czynnik decydujący o jakości życia na podobszarze rewitalizacji - odsetek ocen pozytywnych					
	Podobszar Cieplice		Podobszar Sobieszów		Podobszar Śródmieście	
1	Dostępność szkół	83,0%	Atrakcyjność turystyczna	78,0%	Dostępność lokali gastronomicznych	81,1%
2	Atrakcyjność turystyczna	78,6%	Dostępność szkół	71,2%	Dostępność miejsc usługowych i handlu	78,4%
3	Dostępność miejsc usługowych i handlu	76,8%	Dostępność miejsc usługowych i handlu	55,9%	Dostępność szkół	72,4%
4	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu	74,1%	Oferta sportowa i rekreacyjna	50,9%	Oferta instytucji kultury	62,2%
5	Dostępność lokali gastronomicznych	72,3%	Oferta instytucji kultury	50,9%	Atrakcyjność turystyczna	62,2%
6	Stan techniczny oświetlenia	57,2%	Dostępność przedszkoli	49,2%	Stan techniczny oświetlenia	53,5%
7	Oferta instytucji kultury	57,1%	Dostępność lokali gastronomicznych	40,7%	Dostępność usług medycznych	39,5%
8	Poczucie bezpieczeństwa	54,5%	Stan techniczny oświetlenia	39,0%	Otwartość władz na inicjatywy mieszkańców	37,8%
9	Czystość na terenie obszaru	47,3%	Stan techniczny chodników	37,3%	Dostępność przedszkoli	35,1%
10	Dostępność przedszkoli	44,6%	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu	33,9%	Praca (ocena możliwości rozwoju zawodowego)	34,6%

Źródło: opracowanie własne

Na wyodrębnionym w mieście Jelenia Góra obszarze rewitalizacji, w skład którego wchodzi trzy podobszary – Cieplice, Sobieszów i Śródmieście występują znaczne potencjały, zasoby, które mogą usprawnić bądź wręcz umożliwić proces rewitalizacji. Ich wykorzystanie jest ważne z punktu widzenia powodzenia całego procesu rewitalizacji. Największym potencjałem Cieplic w opinii respondentów jest ich atrakcyjność turystyczna oraz dostępność do miejsc usługowych, handlowych i gastronomicznych oraz szkół. Najważniejszym potencjałem Sobieszowa jest atrakcyjność turystyczna, dostępność usług i co bardzo ważne oferta sportowa i rekreacyjna. Do potencjałów podobszaru występujących w Śródmieściu należy przede wszystkim dostępność zarówno do usług publicznych i komercyjnych oraz bogata oferta kulturalna. Poniżej zaprezentowano występujące potencjały w podziale na sferę: społeczno - gospodarczą, środowiskową, przestrzenno - funkcjonalną i techniczną.

Tabela 19 Potencjały obszaru rewitalizacji

Sfera społeczna i gospodarcza		
Podobszar Cieplice	<ul style="list-style-type: none"> – Tradycja najstarszego kurortu w Polsce - Uzdrowiska Cieplice – Warunki do oferowania nowych produktów turystycznych oraz oferty spędzania wolnego czasu – Funkcjonowanie obiektów użyteczności publicznej – Muzeum Przyrodnicze z cennymi zasobami – Termy Cieplickie (kompleks rekreacyjny) – Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej – Działalność Zdrojowego Teatru Animacji oraz bogata oferta wydarzeń kulturalnych 	
Podobszar Sobieszów	<ul style="list-style-type: none"> – Sprzyjające warunki do oferowania nowych produktów turystycznych oraz oferty spędzania wolnego czasu – Funkcjonowanie obiektów użyteczności publicznej – Aktywność podmiotów gospodarczych w branży turystycznej i około turystycznej (atrakcyjność turystyczna) – Działalność Jeleniogórskiego Centrum Kultury filia „Muflon” 	
Podobszar Śródmieście	<ul style="list-style-type: none"> – Koncentracja obiektów użyteczności publicznej (centrum administracyjno – edukacyjne) – Atrakcyjność turystyczna – Dostępność lokali gastronomicznych – Dostępność miejsc usługowych i handlu – Warunki do oferowania nowych produktów turystycznych oraz oferty spędzania wolnego czasu – Aktywność podmiotów gospodarczych w branży turystycznej i okoturystycznej (atrakcyjność turystyczna) – Funkcjonujące instytucje kultury oferujące szeroki wachlarz usług kulturalno - rozrywkowych (Filharmonia Dolnośląska, Teatr im. C.K. Norwida) – Działalność organizacji pozarządowych – Rozwijająca się strefa przemysłowa 	
Sfera środowiskowa		
Podobszar Cieplice	<ul style="list-style-type: none"> – Bliskość Karkonoskiego Parku Narodowego (tzw. renta otoczenia) – Rzeki Kamiennai Wrzosówka płynące w granicach obszaru rewitalizacji – Tereny zielone, parkowe m.in. Park Norweski, Park Zdrojowy z możliwością zagospodarowania (bliskość natury) 	
Podobszar Sobieszów	<ul style="list-style-type: none"> – Rzeka Wrzosówka płynąca w granicach obszaru rewitalizacji – Bliskość Karkonoskiego Parku Narodowego (tzw. renta otoczenia) – Pomniki przyrody – Tereny zieleni miejskiej 	
Podobszar Śródmieście	<ul style="list-style-type: none"> – Rzeki Bóbr i Kamienna płynące w granicach obszaru rewitalizacji – Tereny zieleni miejskiej – Wzgórze Krzywoustego – Zagospodarowane tereny zielone – Błonia Jeleniogórskie 	
Sfera techniczna oraz przestrzenno-funkcyjna		
Podobszar Cieplice	<ul style="list-style-type: none"> – Obiekty, przestrzenie użyteczności publicznej (np. stadion) – Zabytkowy charakter obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej – Spójny, funkcjonalny układ architektoniczny – Zabytkowe obiekty sakralne – Obecność interesujących obiektów turystycznych – Geniuslości (duch miejsca): historia, tradycje, dziedzictwo kulturowe – Czynna linia kolejowa – Dobra dostępność komunikacyjna 	

	<ul style="list-style-type: none"> – Uporządkowana zabudowa, zagospodarowana przestrzeń publiczna i mieszkaniowa (układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków)
Podobszar Sobieszów	<ul style="list-style-type: none"> – Zabytkowy charakter obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej – Spójny, funkcjonalny układ architektoniczny – Duży zasób lokali mieszkaniowych – Funkcjonowanie terenów usługowych, z możliwością tworzenie obiektów użyteczności publicznej – Uporządkowana zabudowa, zagospodarowana przestrzeń publiczna i mieszkaniowa (układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków) – Czynna linia kolejowa
Podobszar Śródmieście	<ul style="list-style-type: none"> – Rynek Jeleniogórski – Zabytkowy charakter obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej – Spójny, funkcjonalny historyczny układ architektoniczny – Duży zasób lokali mieszkaniowych – Obecność ciekawych obiektów turystycznych – <i>Genius loci</i> (duch miejsca): historia, tradycje, dziedzictwo kulturowe – Basen Miejski, Stadion Miejski – Czynna linia kolejowa – Rozbudowany układ komunikacyjny – Zabytkowe obiekty sakralne

Źródło: opracowanie własne

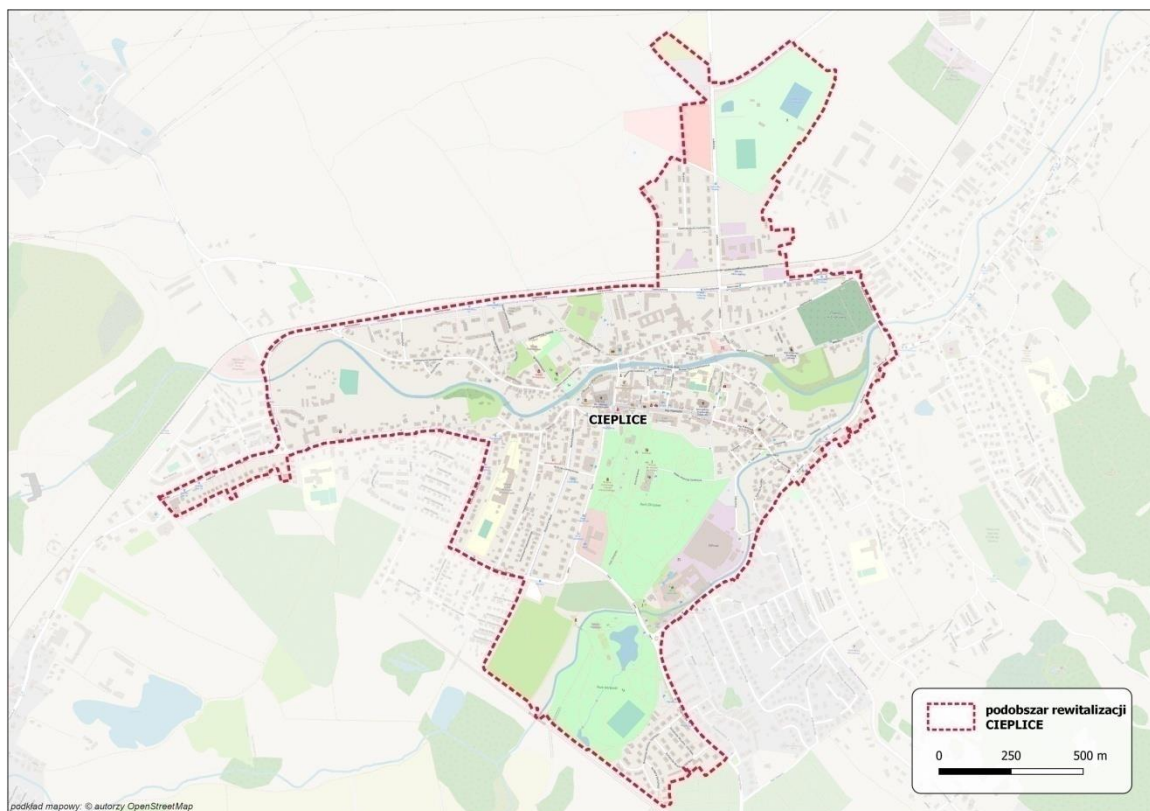
6.3 Obszar rewitalizacji – dedykowana analiza problemowa

Zgodnie z metodologią opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji, kluczową jego częścią jest szczegółowa analiza problemów rozwojowych (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych), występujących na obszarze rewitalizacji. Z uwagi na fakt, że obszar rewitalizacji w Jeleniej Górze jest podzielony na trzy podobszary, analiza problemowa prowadzona jest z uwzględnieniem tego podziału.

6.3.1 Podobszar rewitalizacji Cieplice

Miasto Jelenia Góra jest ważnym ośrodkiem turystycznym, w dużej mierze ze względu na funkcjonującą część uzdrowiskową - Cieplice. Podobszar zachowuje miejski charakter i stanowi równocześnie ważny ośrodek usługowy na mapie gospodarczej miasta (usługi lecznictwa uzdrowiskowego). W latach 1945 - 1976 r. Cieplice funkcjonowały jako samodzielne miasto Cieplice Śląskie-Zdrój. Z tego względu zachowały swój unikatowy charakter. Podobszar rewitalizacji Cieplice położony jest w środkowej części miasta. Od północy skomunikowany jest ulicą Sobieszowską, Spółdzielczą oraz Dworcową, od strony wschodniej: ulicami Wolności i Podgórzeńską, od południowo-zachodniej strony ograniczony jest ulicami: Cieplicką, Kazimierza Pułaskiego, Stanisława Staszica, Wojciecha Tabaki i południowo-zachodnią granicą Parku Norweskiego oraz od zachodu ulicami: Macieja Rataja i Juliana Fałata. Podobszar rewitalizacji Cieplice został przedstawiony na poniższej mapie.

Grafika 6 Podobszar rewitalizacji – Cieplice

Źródło: opracowanie własne

Na podobszarze rewitalizacji Cieplice diagnozuje się problemy społeczne, które mają niekorzystny wpływ na jego rozwój. Diagnoza delimitacyjna wskazała, że jednym z zasadniczych problemów jest ujemny przyrost naturalny (wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 000 mieszkańców wynosi – (minus) 3,8, przy średniej dla miasta – (minus) 2,3. Niekorzystnym procesom demograficznym towarzyszą niekorzystne tendencje w odniesieniu do rynku pracy. Wskaźnik liczby bezrobotnych na 1000 mieszkańców wynosi 17,3 i jest wyższy od średniej dla miasta wynoszącej 16,0. Niepokojącym jest również fakt, że obszar zdegradowany Cieplice zamieszkuje 131 osób długotrwale bezrobotnych, którzy stanowią aż 55,5% ogółu osób pozostających bez pracy. Wskaźnik liczby osób długotrwale bezrobotnych na 1 000 mieszkańców w Cieplicach (9,6) jest wyższy od średniej dla całego miasta (8,5). Ponadprzeciętna liczba osób bezrobotnych (a zwłaszcza długotrwale bezrobotnych) w zestawieniu z ogólnie dobrą sytuacją na lokalnym rynku pracy może wynikać z jednej strony z przyczyn środowiskowych, ale również z niedostosowania kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy lub braku możliwości zdobycia wymaganych kwalifikacji poprzez udział w dodatkowych kursach, szkoleniach (bariery finansowe). Bezrobociu towarzyszą też inne problemy społeczne, takie jak ubóstwo, alkoholizm, przestępczość. W badaniu sondażowym aż 33% respondentów wskazało zjawisko alkoholizmu jako poważne zagrożenie na tym podobszarze.

Kolejnym zidentyfikowanym problemem społecznym w podobszarze Cieplice jest wysoka liczba przestępstw (według danych za 2021 r.), których popełniono 360. Wskaźnik liczby przestępstw na 1000 mieszkańców wyniósł 26,4 (przy średniej dla miasta 28,7). Wysoka liczba przestępstw, oprócz uwarunkowań środowiskowych, może dodatkowo wynikać ze wzmożonego ruchu turystycznego. Cieplice, jako uzdrowiskowa część miasta, przyciągają wielu kuracjuszy, turystów i odwiedzających. Do problemów społecznych obszaru należy również niekorzystna sytuacja rodzin, w których zamieszkują osoby z niepełnosprawnościami. Wskazują na to dane pozyskane w trakcie prowadzonej diagnozy delimitacyjnej, a dotyczące wskaźnika liczby osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla obszaru zdegradowanego Cieplice wyniósł 11,5, podczas gdy średnia dla miasta to 12,4.

Analiza danych pokazała również dość niską aktywność społeczną mieszkańców na tym obszarze, biorąc pod uwagę liczbę organizacji społecznych (pozarządowych). Na obszarze zdegradowanym Cieplice wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców jest niski i wynosi 3,3; podczas gdy średnia dla miasta wynosi 5,4. W przeprowadzonym badaniu sondażowym, mieszkańcy zwrócili uwagę na następujące aspekty problemowe występujące w tym zakresie na podobszarze rewitalizacji:

- brak możliwości zaangażowania się w działalność wolontariacką, miejsc koordynujących prace wolontariusz,
- brak otoczenia, wsparcia dla zawiązywania inicjatyw, start-upów, przedsięwzięć gospodarczych, forów wymiany informacji gospodarczych, biznesowych,
- brak całościowej komplementarnej oferty dla seniorów podnoszącej ich jakość życia,
- niska aktywność instytucji publicznych i organizacji pozarządowych w zakresie pobudzania inicjatyw oddolnych (inicjatyw lokalnych, prac społecznych, grup roboczych).

Istotnym problemem podobszaru jest również brak potrzeby obcowania ze społecznością lokalną (mieszkańcami wspólnoty), utrata więzi sąsiedzkich, na co wpływ może mieć niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego, zwłaszcza ta skierowana do dzieci i młodzieży, seniorów, a także osób z niepełnosprawnościami. Ważną rolę w tym zakresie powinny mieć grupy nieformalne, wspólnoty czy spółdzielnie mieszkaniowe, których aktywność w tym zakresie może przyczyniać się do większego poczucie zintegrowania mieszkańców, związania ich z miejscem zamieszkania. Na podobszarze rewitalizacji wymagane jest również podjęcie działań na rzecz włączenia mieszkańców w decydowanie o mieście, o swoim miejscu zamieszkania, włączenie w proces budowania społeczeństwa obywatelskiego (np. konsultacje społeczne, ciała konsultacyjno-doradcze, Jeleniogórski Budżet Obywatelski, fundusze kierowane do mieszkańców i organizacji pozarządowych).

Poza barierami rozwojowym natury społecznej, na podobszarze rewitalizacji Cieplice występują problemy infrastrukturalno – przestrzenne. Diagnoza delimitacyjna wykazała, że w Cieplicach występuje

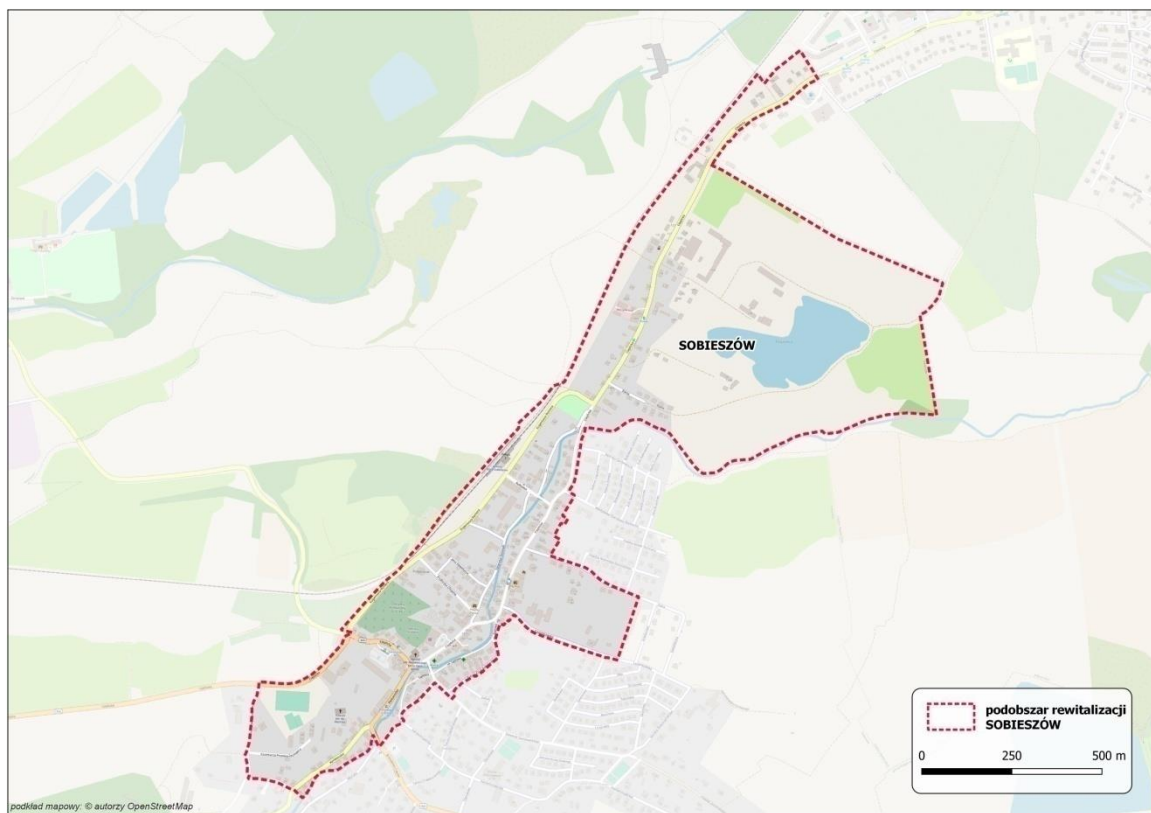
ponadprzeciętne zagęszczenie obiektów zabytkowych – jest ich łącznie 449. Wskaźnik liczby zabytków na km² jest wysoki i wynosi 34,6 przy średniej dla miasta wynoszącej 23,7. Występujące na tym obszarze zabytki wymagają stałych nakładów inwestycyjnych. Do tych obiektów należą między innymi Kościół Rzymskokatolicki pw. Św. Jana Chrzyciela, zabytkowy budynek „Kantorówka”, czy ewangelicki kościół Zbawiciela. Cenne dla zachowania dziedzictwa kulturowego zabytki, będące wizytówką Cieplic są elementem wpływającym na atrakcyjność tego obszaru. Turyści i kuracjusze odwiedzający uzdrowisko mają pozytywny wpływ na rozwój małej i średniej przedsiębiorczości na tym obszarze. Z tego względu zasadne jest, aby wzbogacać ofertę turystyczną o nowe obiekty, które mają duży wpływ na podniesienie atrakcyjności obszaru. Cieplice charakteryzują się wysokim wskaźnikiem liczby budynków zarządzanych przez miasto w przeliczeniu na powierzchnię. Wskaźnik ten wynosi 322 budynki na km², przy średniej dla miasta na poziomie 180. Przeprowadzony sondaż dotyczący podobszaru rewitalizacji pokazał, że najpoważniejszym jego problemem rozwojowym jest zły stan techniczny budynków (33% ankietowanych uznało to za wysokie zagrożenie, a kolejne 48,2% za średnie). Ten stan dotyczy również wielorodzinnych budynków mieszkalnych, zwłaszcza w zakresie zastosowań rozwiązań energooszczędnych i poprawy ich estetyki. Znaczącą barierą rozwojową podobszaru rewitalizacji jest także zły stan infrastruktury drogowej, który znajduje swoje odzwierciedlenie w niedostatecznym poziomie bezpieczeństwa użytkowników (zwłaszcza pieszych). W badaniu sondażowym aż 67% ankietowanych wskazało na zły stan techniczny chodników podobszaru rewitalizacji, a 65,2% na złą jakość dróg. Odczuwalny jest również brak ścieżek rowerowych (78,6% ocen negatywnych). Cieplice nie wykorzystują w pełni swojego potencjału rozwojowego, opartego na walorach przyrodniczych i kulturowych uzdrowiska. Problemem podobszaru rewitalizacji Cielice jest również niefunkcjonalna, zdegradowana infrastruktura, stanowiąca barierę w możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu przez mieszkańców, turystów czy odwiedzających (np. stadion przy ul. Lubańskiej).

6.3.2 Podobszar rewitalizacji Sobieszów

W latach 1962-1976 Sobieszów pełnił funkcję samodzielnego miasta. Wcześniej, bo w latach 1945- 1954 był siedzibą gminy wiejskiej Sobieszów. Lokalizacja Sobieszowa, położonego wzdłuż strumienia Wrzosówka, u stóp góry Chojnik, stwarza dogodne warunki do uprawiania turystyki górskiej i MTB oraz innych aktywności związanych z sąsiedztwem Karkonoskiego Parku Narodowego. Teren ten od strony północno-zachodniej ograniczony jest ulicami Cieplicką, Eugeniusza Romera, terenem stacji kolejowej Jelenia Góra – Sobieszów oraz linią torów kolejowych, od strony północno-wschodniej: ulicą Cieplicką, strona wschodnia obszaru ograniczona jest wzdłuż potoku Wrzosówka, a następnie ulicami: Cieplicką, Żabią, Łazienkowską, Tytusa Chałubińskiego, Sądową. Od strony południowej obszar ogranicza potok

Wrzosowska i ulice: Karkonoska, gen. Józefa Bema. Podobszar rewitalizacji Sobieszów został przedstawiony na poniższej mapie.

Grafika 7 Podobszar rewitalizacji – Sobieszów

Źródło: opracowanie własne

Przeprowadzona diagnoza delimitacyjna, na podstawie której podobszar Sobieszów wyznaczony został jako obszar zdegradowany wskazała na liczne problemy społeczne ograniczające jego rozwój. Wśród zidentyfikowanych problemów należy wskazać niekorzystne czynniki demograficzne, do których należy niski przyrost naturalny oraz starzenie się społeczeństwa. Sobieszów charakteryzuje relatywnie wysoki wskaźnik liczby osób uzależnionych od alkoholu na 1000 mieszkańców. Wynosi on 3,0 przy średniej dla miasta wynoszącej 3,2. Potwierdzają to wyniki badania ankietowego mieszkańców, w których 49,2% respondentów uznało ten czynnik za zagrożenie.

Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na obszarze zdegradowanym Sobieszów występuje problem związany z bezpieczeństwem. Znajduje on swoje odzwierciedlenie w wysokim wskaźniku liczby przestępstw na 1000 mieszkańców, który wynosi 20,2 (przy średniej dla miasta 28,7). Zauważalnym problemem jest również przemoc domowa. Wskaźnik liczby ofiar przemocy na 1000 mieszkańców (według danych MOPS) wyniósł 2,0 przy średniej dla miasta 2,2. Dostrzegalna jest także relatywnie wysoka intensywność w zakresie korzystania z pomocy społecznej. Łącznie z tej formy wsparcia korzysta 155 osób, przy wskaźniku liczba klientów pomocy społecznej na 1000 mieszkańców wynoszącym 38,7 w skali miasta 47,2.

Jednym z najważniejszych potencjałów Sobieszowa jest jego atrakcyjność turystyczna. Nie jest on w pełni wykorzystywany ze względu na bariery natury infrastrukturalnej. Należy do nich niska jakość dróg oraz infrastruktury okołodrogowej. Przeprowadzony sondaż dotyczący podobszaru rewitalizacji pokazał, że najpoważniejszym jego problemem rozwojowym jest zły stan infrastruktury drogowej oraz brak ścieżek rowerowych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych - 7 na 10 respondentów negatywnie oceniło ten element decydujący o jakości życia. Taki stan przekłada się na niższy poziom bezpieczeństwa w ruchu pieszym i samochodowym.

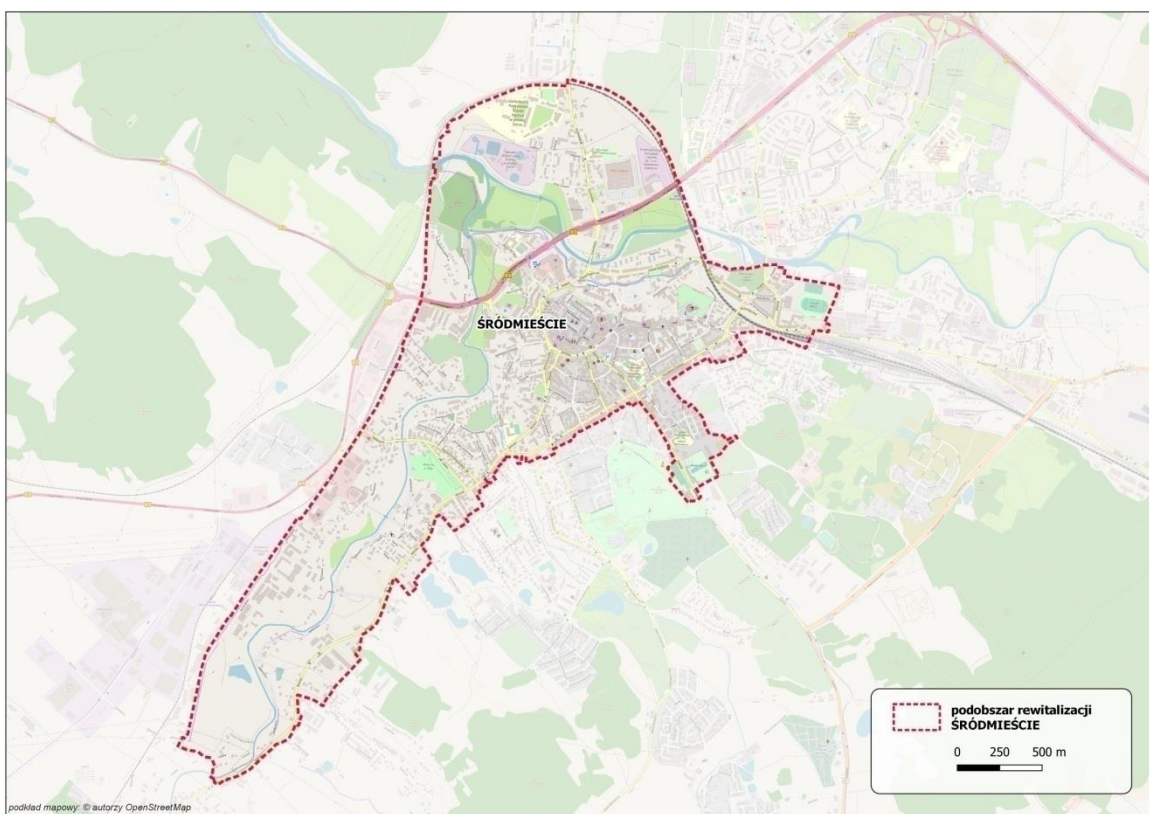
Biorąc pod uwagę znaczne walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz sprzyjającą lokalizację obszar ten może pełnić funkcję centrum usług publicznych skierowanych do osób niepełnosprawnych, czy też niesamodzielnych. Na podstawie szczegółowej inwentaryzacji przestrzeni publicznych na podobszarze rewitalizacji zidentyfikowano obiekty, które mogą pełnić tę funkcję (np. budynek byłej bursy szkolnej przy ul. Łazienkowskiej). Ponadto, na podobszarze rewitalizacji Sobieszów zidentyfikowano problem niedostatecznej liczby miejsc do spędzania czasu wolnego, które umożliwiłyby aktywizację mieszkańców i integrację osób z różnych grup wiekowych.

Przeprowadzony sondaż dotyczący podobszaru rewitalizacji pokazał, że jednym z ważniejszych problemów rozwojowych obszaru jest zły stan techniczny budynków (39% ankietowanych uznało to za wysokie zagrożenie, a kolejne 47,5% za średnie). Ten stan dotyczy również wielorodzinnych budynków mieszkalnych, które wymagają zastosowania rozwiązań energooszczędnych i poprawy estetyki.

6.3.3 Podobszar rewitalizacji Śródmieście

Śródmieście Jeleniej Góry ma charakter centrum administracyjno-społeczno-gospodarczego miasta. Elementem wyróżniającym ten obszar są obiekty zabytkowe. Obszar posiada dobrze zorganizowaną i funkcjonalną tkankę miejską, z rynkiem jeleniogórskim będącym centralnym miejscem w skali całego miasta. Osią komunikacyjną obszaru jest droga krajowa nr 3. Podobszar rewitalizacji Śródmieście od strony zachodniej ograniczony jest ul. Karola Miarki oraz linią torów kolejowych, od strony północnej ul. Podchorążych oraz linią torów kolejowych, natomiast strona północno-wschodnia to dalszy ciąg linii torów kolejowych, fragment kanału Młynówka oraz ul. Powstańców Śląskich. Strona wschodnia ograniczona jest kolejno ul. 1 Maja, ul. Bartka Zwycięzcy, al. Wojska Polskiego, ul. Tomasz Zana, ul. Leopolda Staffa, ul. Sudecką oraz ponownie al. Wojska Polskiego, a od strony południowo-wschodniej obszar ograniczony jest kolejno ulicami: Gustawa Morcinka, Melchiora Wańkowicza, Stefana Żeromskiego, Władysława Orkana, Tkacką, Wolności, Golfową, Graniczną oraz Wolności, strona południowa to część ul. Objazdowej. Podobszar rewitalizacji Śródmieście został przedstawiony na poniższej mapie.

Grafika 8 Podobszar rewitalizacji – Śródmieście

Źródło: opracowanie własne

Na podobszarze rewitalizacji Śródmieście występują problemy społeczne, które mają niekorzystny wpływ na jego rozwój. Przeprowadzona diagnoza pokazała że jednym z istotniejszych problemów na tym podobszarze jest najwyższy wskaźnik liczby udzielanych świadczeń z pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten wyniósł 2 837, przy średniej dla miasta wynoszącej 2 008. Intensywność udzielanej pomocy społecznej wskazuje na funkcjonowanie w Śródmieściu grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Potwierdzeniem tego stanu rzeczy jest też bardzo wysoki wskaźnik liczba klientów pomocy społecznej na 1 000 mieszkańców. Wynosi on 76,2 przy średniej dla całego miasta wynoszącej 47,2. Mimo dobrej sytuacji na lokalnym rynku pracy występuje problem bezrobocia. Wskaźnik liczby bezrobotnych na 1000 mieszkańców wyniósł 18,1 i jest wyższy od średniej dla miasta wynoszącej 16,0. Przyczyn takiego stanu należy upatrywać w:

- występowaniu zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niedostosowaniu kierunków kształcenia (umiejętności zawodowych) do potrzeb lokalnego rynku pracy,
- nieadekwatności posiadanego zawodu do aktualnych potrzeb rynkowych,
- odpływu ludzi młodych i wykształconych z miasta.

Osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny należą do tych grup społecznych, które często sięgają po wsparcie z pomocy społecznej świadczone przez samorządy. Na podobszarze rewitalizacji

Śródmieście problem ten jest wyraźny. Świadczą o tym dane pozyskane w trakcie prowadzonej diagnozy delimitacyjnej, a dotyczące wskaźnika liczby osób pobierających świadczenia ze względu na niepełnosprawność na 1000 mieszkańców. Wskaźnik ten wyniósł 17,6 podczas gdy średnia dla miasta to 12,4. Warto podkreślić, że według danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Jeleniej Górze obszar ten zamieszkuje 43,6% osób z niepełnosprawnością w Jeleniej Górze.

Podobszar rewitalizacji Śródmieście jest miejscem o dużej koncentracji przestępczości. Jest to jedna z ważniejszych okoliczności, mających wpływ na bezpieczeństwo i tym samym jakość życia mieszkańców. Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na obszarze Śródmieścia liczba przestępstw na 1000 mieszkańców wyniosła 42,1 podczas gdy dla całego miasta 28,7. Przemoc w dużej mierze związana jest z sytuacją rodzinną i mieszkaniową osób, połączoną często z bezrobociem i ubóstwem. Poważnym problemem widocznym w Śródmieściu jest również przemoc domowa. Ten obszar zamieszkuje aż 71,7% ogólnej liczby ofiar przemocy domowej w całym mieście, a wskaźnik liczby ofiar przemocy domowej na 1 000 mieszkańców wynosi 3,7 przy średniej dla miasta na poziomie 2,2. Należy zwrócić uwagę na niewystarczające wsparcie dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc. Na podobszarze Śródmieście koncentruje się również problem osób dotkniętych problemem bezdomności.

Przyczynami występujących problemów społecznych na obszarze rewitalizacji są:

- rozpad rodzin powodowany emigracją zarobkową, długotrwałym bezrobociem oraz patologiami,
- zjawisko starzejącego się społeczeństwa i migracji osób w wieku produkcyjnym,
- zjawisko "wyuczzonej bezradności",
- migracja z centrum miasta (pustoszenie centrum).

Podjęmowane w trakcie prac nad GPR konsultacje społeczne pokazały, że obszar rewitalizacji wymaga pilnej interwencji w zakresie działań na rzecz aktywnej integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Znaczna grupa osób zamieszkująca Śródmieście nie jest w stanie uzyskać samodzielności życiowej lub społecznej. Widoczny jest pogłębiający się proces ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Na obszarze brakuje miejsc, przestrzeni oferujących udział w działaniach edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, rozwijania pasji, prowadzących do integracji społecznej, międzykulturowej i międzypokoleniowej. Brakuje oferty skierowanej m.in. do seniorów, imigrantów, dorosłych, dzieci i młodzieży (np. warsztaty cyfrowe, rozwijania pasji, treningi poznawcze dla seniorów, warsztaty rozwijające kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży).

Podobszar rewitalizacji Śródmieście jest również w sposób szczególny dotknięty problemem niewystarczającego poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Na wyznaczonym w procesie delimitacji obszarze zdegradowanym zanotowano wysoki wskaźnik liczby zdarzeń drogowych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten wynosi 22,2 podczas gdy średnia dla miasta wynosi 15,9. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym aż 56,8% respondentów potwierdza bardzo niskie poczucie bezpieczeństwa. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań inwestycyjnych w zakresie poprawy jakości infrastruktury drogowej.

W przeprowadzonym badaniu sondażowym wśród mieszkańców, 62,2% respondentów identyfikuje bezrobocie jako zagrożenie rozwojowe (zsumowane odpowiedzi wysokie zagrożenie i średnie zagrożenie). Nadto należy zwrócić uwagę na fakt, że 42,2% negatywnie oceniło jakość oferty i programów rozwojowych kierowanych do dzieci i młodzieży, a 46% oceniło negatywnie możliwości rozwoju zawodowego na tym terenie. Niska jakość tej oferty w sferze nabywania umiejętności potrzebnych na rynku pracy przekłada się na mniejsze dostosowanie umiejętności zawodowych do wymogów rynku pracy. Problemowi bezrobocia towarzyszy niższy wskaźnik przedsiębiorczości wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców. Wskaźnik ten dla wyznaczonego obszaru zdegradowanego Śródmieściawynosi 56, przy średniej dla całego miasta kształtującej się na poziomie 105. Jelenią Górę charakteryzuje niedostatecznie rozwinięty system usług około biznesowych wspierających rozwój małych i średnich przedsiębiorstw. Problemem podobszaru rewitalizacji, jak i całego miasta jest wciąż niewykorzystany potencjał turystyczny oraz rozproszona oferta gospodarcza miasta - niski stopień zintegrowania lokalnych firm i produktów. W przeprowadzonym badaniu sondażowym 46% respondentów negatywnie oceniło warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w Śródmieściu.

W Śródmieściu zlokalizowane są liczne obiekty zabytkowe, o historycznych walorach architektoniczno-urbanistycznych, które ulegają postępującej degradacji, przez co ich ranga, atrakcyjności turystyczna, a niekiedy nawet możliwość prowadzenia bieżącej działalności jest ograniczona. Diagnoza delimitacyjna wykazała, że na obszarze Śródmieście występuje bardzo wysokie zagęszczenie obiektów zabytkowych – jest ich łącznie 1 585. Wskaźnik liczby zabytków na km² jest wysoki i wynosi 54 przy średniej dla miasta 23,7. Występujące na tym obszarze zabytki znajdują się w różnym stanie technicznym, a ich utrzymanie jest kosztowne. Podjęcia pilnych działań rewitalizacyjnych wymaga obiekt budynku Teatru im. C. K. Norwida, budynek dawnego Kolegium Jezuickiego oraz budynek przy ulicy Artura Grottgera 1. Bardzo poważnym problemem jest znaczna liczba obiektów budownictwa wielorodzinnego, które wykazują problemy w zakresie niedostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (brak wind, podjazdów dla niepełnosprawnych poruszających się na wózkach). Budynki wymagają pilnych działań w zakresie termomodernizacji, remontów części wspólnych (dachy, elewacje, instalacje, klatki schodowe) oraz zagospodarowania ich otoczenia (place zabaw, kwietniki, chodniki, parkingi, siłownie zewnętrzne).

Wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa jest nieatrakcyjna, nieprzystosowana do potrzeb mieszkańców, generująca nadmierne koszty eksploatacyjne, co często prowadzi do rosnących problemów społecznych, niszczenia mienia oraz braku zaangażowania w dbałość o wspólne miejsce zamieszkania. Przeprowadzony sondaż dotyczący podobszaru rewitalizacji pokazał, że istotnym jego problemem rozwojowym jest zły stan techniczny budynków (42,2% ankietowanych uznało to za wysokie zagrożenie, a kolejne 43,2% za średnie).

Dokonując szczegółowej inwentaryzacji przestrzeni publicznych zidentyfikowano miejsca, wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych, w celu nadania im nowych funkcji. Jest to przede wszystkim teren po byłym targowisku miejskim przy ul. Jana Kilińskiego. Nie spełnia on swoich funkcji, wymaga pilnej interwencji w zakresie zmiany przeznaczenia. Na podobszarze rewitalizacji Śródmieście brakuje w pełni zagospodarowanych parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej. Przestrzeń miejska częściowo nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób o szczególnych potrzebach. Tym samym część mieszkańców pozbawiona jest dostępu do zagospodarowanych terenów zieleni miejskiej. Przestrzeń miejska pozbawiona jest atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego.

Śródmieście z uwagi na występujące na nim problemy społeczne, wymaga działań inwestycyjnych w zakresie tworzenia miejsc do świadczenia profesjonalnych usług publicznych w dziedzinie pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego. Na obszarze rewitalizacji występują następujące problemy związane z:

- brakiem obiektu, miejsca (schroniska) dla osób zmagających się z problemem bezdomności,
- brakiem mieszkań chronionych dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności, którzy chcą się usamodzielniać. Do tego celu może być wykorzystany budynek przy ul. Grunwaldzkiej (budynek dawnego Powiatowego Inspektoratu Weterynarii,
- brakiem profesjonalnego centrum (kompleksu) opiekuńczo - mieszkalnego dla osób z niepełnosprawnością i seniorów.

Ponadto na tym podobszarze rewitalizacji znajdują obiekty, które nie są dostosowane do pełnienia funkcji publicznych przede wszystkim potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Do obiektów tych należą:

- nieruchomość przy ul. Okrzei 10 (budynek byłej szkoły), w którym mieści się Urząd Miasta Jelenia Góra,
- budynek Urzędu Miasta Jelenia Góra przy ul. Sudeckiej 29 (zły stan techniczny, brak dostosowań do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami).

W Śródmieściu brakuje miejsca (instytucji, organizacji) wspierającego mieszkańców, wolontariuszy, którzy będą podejmować działania na rzecz wspólnego dobra. Do tego należy dodać zagrożenie marginalizacją i wykluczeniem społecznym w wyniku uzależnień, podeszłego wieku i złego stanu zdrowia

mieszkańców. Poważnym problemem jest brak miejsca do świadczenia usług opiekuńczych dla osób zmagających się z bezdomnością. Osoby bezdomne gromadzą się zwłaszcza w centrum miasta.

Podobszar rewitalizacji charakteryzuje się znaczącą niewydolnością układu komunikacyjnego. Jest to przyczyną zwiększonej liczby odnotowywanych wypadków. W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym aż 31,7% respondentów potwierdza niską jakość infrastruktury drogowej na obszarze rewitalizacji. Problemem obszaru jest również zły stan techniczny dróg, ograniczona przepustowość oraz niewystarczająca ilość dostosowanych do ruchu pieszego ciągów drogowych. Powołując się na przeprowadzoną sondaż, mieszkańcy krytycznie ocenili podobszar rewitalizacji Śródmieście przede wszystkim ze względu na złą jakość powietrza oraz brak zabezpieczeń przed hałasem.

6.4 Problemy społeczne i infrastrukturalne obszaru rewitalizacji – podsumowanie

Przeprowadzona na potrzeby niniejszego opracowania analiza pogłębiona obszaru rewitalizacji wykazała istotne problemy, które przesądzają o konieczności podjęcia działań naprawczych zarówno w sferze społecznej, jak i infrastrukturalnej. Główne problemy obszaru rewitalizacji ogniskują się wokół niezagospodarowanych obiektów, przestrzeni publicznych oraz problemów społecznych związanych z rynkiem pracy, funkcjonowaniem osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz bezpieczeństwem. Na uwagę zasługuje fakt społecznego oczekiwania na zmianę (wyrażoną w badaniu ankietowym) w obszarze rewitalizacji. Mieszkańcy oczekują wyraźnej poprawy elementów decydujących o jakości życia w warstwie technicznej, infrastrukturalnej, przestrzennej i środowiskowej. O sukcesie procesu rewitalizacji będzie przede wszystkim decydować postęp w działaniach inwestycyjnych (modernizacyjnych) obiektów na wyznaczonych obszarach oraz prowadzonych działań aktywizujących. Na obszarze rewitalizacji diagnozuje się następujące problemy w sferze społecznej i infrastrukturalnej:

1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości,
2. Niska aktywności społeczna,
3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego.
5. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
6. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym,
7. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji,
8. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych.

Poniżej w formie tabelarycznej zestawiono zidentyfikowane problemy wraz z przypisanym im symbolem – PS jako problem społeczny oraz PI jako problem infrastrukturalny.

Tabela 20 Schemat problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji Miasta Jelenia Góra

Zdiagnozowane problemy społeczne	Zdiagnozowane problemy infrastrukturalne
<ul style="list-style-type: none"> • PS1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości, • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej. • PS3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, • PS4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.5. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI. 6. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym • PI.7. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.8. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych

Źródło: opracowanie własne

7. Wizja stanu obszaru rewitalizacji po przeprowadzeniu rewitalizacji

Podstawą założeń planistycznych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest wizja, która z jednej strony jest odpowiedzią na problemy przedstawione w diagnozie natomiast z drugiej jest rodzajem projekcji przyszłości, obrazem miasta jaki mieszkańcy oraz samorząd lokalny chcieliby widzieć po przeprowadzeniu rewitalizacji. Podstawę do sformułowania wizji obszaru rewitalizacji w Jeleniej Górze stanowiły następujące elementy:

- analiza danych zastanych; pozyskanych w dokumentach źródłowych, jak i danych z instytucji samorządowych, powiatowych oraz wojewódzkich,
- dedykowana analiza uwarunkowań, wyzwań, potencjałów i potrzeb obszaru,
- analiza ekspercka poparta badaniem społecznym wśród mieszkańców Jeleniej Góry,
- szeroka informacja odnośnie potrzeb i problemów pochodząca od pracowników samorządowych Miasta Jelenia Góra,
- opinie mieszkańców (interesariuszy), szerokiej partycypacji w zakresie trafności przedstawionych wniosków oraz realności potrzeb w zakresie rewitalizacji,
- wyników naboru propozycji projektowych, określający zakres i charakter oczekiwań i potrzeb interesariuszy procesu rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji została zdefiniowana nie tylko w odniesieniu do całego obszaru rewitalizacji, ale również w odniesieniu do poszczególnych podobszarów, ze względu na ich „autonomię” oraz specyficzne walory architektoniczno – przyrodnicze.

Grafika 9 Wizja obszaru rewitalizacji Jeleniej Góry

Wizja obszaru rewitalizacji

Jelenia Góra jest miastem, w którym przeprowadzono wzorcową w skali województwa dolnośląskiego rewitalizację. Miasto odnotowało widoczny postęp w zakresie niwelacji problemów społecznych, marginalizacji grup mieszkańców, poprzez aktywną politykę aktywizacyjną (społeczną) wynikającą z rozszerzenia oferty wsparcia świadczonej przez instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe. W mieście nastąpiła wyraźna poprawa w estetyce i funkcjonalności obiektów publicznych oraz mieszkalnych w aspekcie architektonicznym oraz środowiskowym. Jelenia Góra jest miastem otwartym, przyjaznym mieszkańcom, zwłaszcza tym zagrożonych wykluczeniem społecznym. W efekcie realizacji procesu rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra dokonana się realna i widoczna zmiana na każdym z trzech wyznaczonych i specyficznych podobszarów rewitalizacji. Śródmieście odzyskało i wzmocniło swoją funkcję centrotwórczą, Cieplice odzyskały dawną historyczną świetność, typową dla swojego uzdrowiskowego dziedzictwa, a Sobieszów znacząco poprawił warunki życia i rozwoju swoich mieszkańców, a nadto stał się centrum świadczenia usług opiekuńczych.

Rewitalizacja umożliwiła znaczące zniwelowanie problemów społecznych, a przemyślane inwestycje infrastrukturalne umożliwiły kreowanie inicjatyw i projektów społecznych kluczowych dla poprawy jakości życia na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Wizytówką rewitalizacji są odnowione obiekty, bezpieczne drogi i nowoczesnie urządzone tereny zielone.

Wizja podobszaru rewitalizacji Cieplice

Cieplice to uporządkowane i estetyczne miejsce koncentracji ruchu turystycznego bazujące na zasobach naturalnych (przyrodniczych) oraz infrastrukturze uzdrowiskowej. W wielorodzinnych obiektach mieszkalnych stale poprawiana jest estetyka, a stan środowiska naturalnego ulega poprawie. Dobre skomunikowanie, liczne atrakcje turystyczne generują ruch turystyczny, a przez to wzrost liczby miejsc pracy oraz dobrobytu mieszkańców.

Wizja podobszaru rewitalizacji Sobieszów

Sobieszów to miejsce, na którym przebiegła pomyślnie rewitalizacja w zakresie stworzenia profesjonalnej bazy dla rozwoju usług opiekuńczo - mieszkalnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Świadczone usługi opiekuńcze w placówkach do tego powołanych, pozwalają na zaspokojenie rosnącego popytu na tego typu usługi. Sobieszów staje się komfortowym miejscem zamieszkania, wykorzystującym swoje atuty dla rozwoju społeczno – gospodarczego.

Wizja podobszaru rewitalizacji Śródmieście

Podobszar rewitalizacji Śródmieście jest centrum świadczenia profesjonalnych usług społecznych z zakresu pomocy społecznej (zwłaszcza opiekuńczych), na bazie odnowionych obiektów, które są przystosowane do pełnienia funkcji centrów skupienia lokalnego. Estetyka i funkcjonalność to zalety Śródmieścia. Mieszkańcy czują się bezpiecznie i mogą korzystać w pełni z uroków miasta. Zapewniają im to przystosowane do tego tereny, odnowione obiekty, zagospodarowane przestrzenie. Poprawia się znacznie bezpieczeństwo. Instytucje i organizacje pozarządowe prowadzą aktywną działalność i odnoszą znaczące sukcesy w zakresie ograniczania problemów społecznych.

Źródło: opracowanie własne

8. Cele i kierunki działań procesu rewitalizacji

Wizja przedstawia oczekiwany obraz obszaru rewitalizacji po realizacji zaplanowanych w nim zadań. Aby jego osiągnięcie było możliwe, kluczowe jest dokładne wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą określały konkretne kierunki działań. Poniżej prezentowana jest zakładana logika interwencji w zakresie rewitalizacji w Mieście Jeleniej Górze.

Grafika 10 Logika procesu rewitalizacji

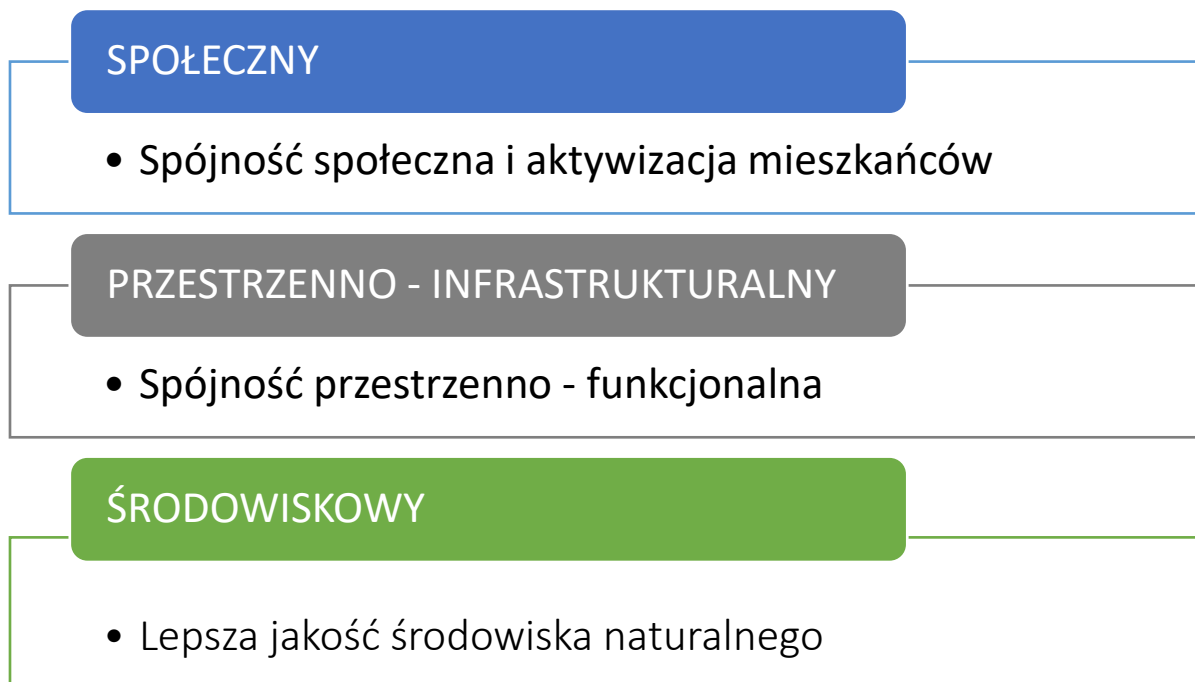

Źródło: opracowanie własne

Celem głównym rewitalizacji jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu grup mieszkańców Jeleniej Góry poprzez skumulowane działania społeczne, infrastrukturalne oraz środowiskowe, w swym zamyśle będące tworzeniem miejsc, obiektów, przestrzeni dla działań i aktywności społecznych.

Cel główny rewitalizacji jest zorientowany na wyprowadzenie trzech podobszarów rewitalizacji (Cieplice, Sobieszów, Śródmieście) ze stanu kryzysowego, co w swej istocie ma przyczynić się do odnowy i ożywienia tych części miasta. Proces rewitalizacji będzie realizowany przy współudziale wszystkich interesariuszy i partnerów procesu rewitalizacji, w tym przede wszystkim mieszkańców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Bardzo ważnym elementem planowanej rewitalizacji jest uwzględnienie specyfiki, zasobów i potencjałów poszczególnych podobszarów rewitalizacji. Kluczowym elementem planistycznym, służącym realizacji celu głównego, jest układ celów strategicznych odnoszących się do trzech wymiarów.

Grafika 11 Układ celów strategicznych dla miasta Jelenia Góra

Źródło: opracowanie własne

Kierunki działań wskazują na sposób osiągnięcia celów strategicznych i operacyjnych w zakresie planowanych przedsięwzięć służących wychodzeniu z sytuacji kryzysowej obszaru rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy oraz identyfikowane potencjały obszaru rewitalizacji. Skupiają się na celach i kierunkach działań rewitalizacji w obrębie trzech podsystemów. Logika interwencji rewitalizacyjnej dla poszczególnych podsystemów została przedstawiona poniżej.

Tabela 21 Założenia interwencji rewitalizacyjnej GPR Miasta Jelenia Góra

Cel strategiczny	Cel operacyjny	Kierunki działań	Diagnozowane zjawiska kryzysowe	Identyfikowane potencjały	Spodziewane efekty
Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców	<p>CO.1.1. Dostosowanie kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy</p> <p>CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców</p> <p>CO.1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>KD.1.1. Realizacja staży zawodowych w rzeczywistym środowisku pracy, doradztwo zawodowe</p> <p>KD.1.2. Realizacja przedsięwzięć z zakresu integracji mieszkańców</p> <p>KD.1.3. Podejmowanie działań na rzecz aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>KD.1.4. Realizacja działań z zakresu poprawy poziomu bezpieczeństwa publicznego</p>	<p>PS1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości.</p> <p>PS2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych oraz aktywności społecznej.</p> <p>PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>PS4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kapitał ludzki - potencjał zawodowy, twórczy mieszkańców Dobry dostęp do usług publicznych (edukacja, kultura, pomoc społeczna) Liczba i aktywność organizacji pozarządowych Zasoby kadrowe, doświadczenie pracowników instytucji i organizacji pozarządowych Wydarzenia z przeszłości, mogące stanowić podstawę działań społecznych 	<ul style="list-style-type: none"> Wzrost liczby miejsc pracy, osób prowadzących działalność gospodarczą Dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do wymogów rynku pracy Poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Wzrost liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem Zwiększenie ilości wydarzeń i imprez integracyjnych, edukacyjnych, sportowo-rekreacyjnych Nowe inicjatywy edukacyjne, kulturalne i sportowe Większa liczba seniorów i osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w życiu społeczno-kulturalnym
Spójność przestrzenno - funkcjonalna	<p>CO.2.1. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców</p> <p>CO.2.2. Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego</p> <p>CO.2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego</p> <p>CO.2.4. Poprawa estetyki budynków</p>	<p>KD.2.1. Realizacja przedsięwzięć z zakresu zagospodarowania i uporządkowania zdegradowanych przestrzeni publicznych.</p> <p>KD.2.2. Modernizacja i adaptacja istniejących oraz tworzenie nowych obiektów dla świadczenia usług publicznych.</p> <p>KD.2.3. Budowa/przebudowa dróg z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami</p> <p>KD.2.4. Remonty wielorodzinnych budynków mieszkalnych.</p>	<p>PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p> <p>PI. 2. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.</p> <p>PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Cenne kulturowo zabytki (oraz sąsiedztwo Parku Kulturowego Kotliny Jeleniogórskiej - Dolina Pałaców i Ogrodów) Geniusloci – duch miejsca; historia, tradycje, dziedzictwo kulturowe, Tradycja najstarszego kurortu w Polsce - Uzdrowisko Cieplice Ukształtowana różnorodność poszczególnych dzielnic miasta Dobra dostępność komunikacyjna Uporządkowana zabudowa, zagospodarowana przestrzeń mieszkaniowa 	<ul style="list-style-type: none"> Osiągnięcie ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji Poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych Wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji Aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych Poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych Spadek liczby zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych Wysoka jakość oferty kulturalnej i turystycznej Poprawa dostępności budynków mieszkalnych wielorodzinnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
Lepsza jakość środowiska naturalnego	<p>CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków</p> <p>CO.3.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>CO.3.3. Zwiększenie powierzchni parków, zieleńców, terenów zieleni na rewitalizowanych obszarach</p>	<p>KD.3.1. Realizacja zadań inwestycyjnych ograniczających niską emisję</p> <p>KD.3.2. Edukacja ekologiczna</p> <p>KD.3.3. Tworzenie nowych terenów zieleni</p>	<p>PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Spójny, funkcjonalny układ architektoniczny Duży zasób lokali mieszkaniowych Bliska dostępność zasobów naturalnych i krajobrazowych 	<ul style="list-style-type: none"> Poprawa jakości powietrza i stanu zdrowia mieszkańców Wzrost poczucia odpowiedzialności mieszkańców za stan środowiska naturalnego Ograniczenie skutków zmian klimatu

Źródło: opracowanie własne

9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przedsięwzięcia (projekty) rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra zgłoszono w ramach trwającego od 12 września do 21 października 2022 r. otwartego naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Etap ten poprzedzony został spotkaniami warsztatowo-informacyjnymi, które skierowane były do mieszkańców miasta, wspólnot mieszkaniowych, zarządców nieruchomości, podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w mieście, organizacji pozarządowych oraz innych interesariuszy procesu rewitalizacji. Spotkania odbyły się 15 oraz 16 września 2022 r. w podobszarach rewitalizacji: Śródmieście i Cieplice. Pierwsza część warsztatów poświęcona była przedstawieniu głównych założeń opracowywanego programu rewitalizacji oraz istoty procesu rewitalizacji – możliwych zagrożeń i wyzwań, natomiast druga – prezentacji formularza służącego do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, typów zadań możliwych do zgłoszenia oraz sposobów i terminów składania formularzy.

W wyniku przeprowadzonego naboru do Gminnego Programu Rewitalizacji zgłoszone zostały 264 propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w tym 230 zgłoszonych przez wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, zarządców nieruchomości, parafie (rzymskokatolicka, ewangelicko - augsburska), fundacje, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, osoby fizyczne, oraz 35 zgłoszonych przez Miasto Jelenia Góra oraz jego jednostki organizacyjne (Miejski Zarząd Dróg i Mostów, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji „WODNIK” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Teatr im C.K. Norwida) i Radę Działalności Pożytku Publicznego Miasta Jelenia Góra. Wśród zgłoszonych projektów rewitalizacyjnych 20 zlokalizowanych było poza wyznaczonym w mieście obszarem rewitalizacji, w związku z czym nie zostały one ujęte w wiązkiach projektowych. Ilość zgłoszonych propozycji projektowych z jednej strony potwierdza wysoki poziom uspołecznienia procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra, natomiast z drugiej wskazuje na wysoki poziom zaangażowania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji, wynikający przede wszystkim z dostrzegania przez mieszkańców problemów i stanów kryzysowych w wyznaczonych do rewitalizacji obszarach.

Po przeprowadzeniu weryfikacji zgłoszonych do GPR przedsięwzięć, zostały one pogrupowane w wiązki, stanowiące spójne elementy planowanego procesu rewitalizacji.

Schemat interwencji i sposób łączenia zgłoszonych projektów w wiązki wynika z konieczności zapewnienia kompleksowej rewitalizacji każdego z podobszarów. W ramach każdej z wypracowanych wiązek ujęto bowiem działania stanowiące odpowiedź na zidentyfikowane problemy oraz uwzględniające interwencję ukierunkowaną na ograniczenie bądź eliminację negatywnych zjawisk w sferze społecznej, a także przestrzennej występujących w mieście. W związku z tym, zgłoszone projekty zostały skategoryzowane według lokalizacji, a następnie przeanalizowane pod kątem

zaplanowanych w ich ramach zadań oraz potencjalnego oddziaływania na dany podobszar, co umożliwiło opracowanie optymalnego planu interwencji.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra zakłada realizację przedsięwzięć, które przyczynią się do ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych identyfikowanych na obszarze rewitalizacji oraz dodatkowo do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zapewnienia ładu przestrzennego i ożywienia gospodarczego miasta. Przedsięwzięcia infrastrukturalne są komplementarne i powiązane z celami społecznymi interwencji rewitalizacyjnej GPR.

Priorytetem w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest rozwój w zakresie sfery społecznej, a więc wzrost integracji oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców obszaru rewitalizacji. Wartością dodaną rewitalizacji będzie również zwiększony poziom odpowiedzialności ekologicznej oraz dbałość o przestrzeń publiczną. Przedstawione poniżej przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały przyjęte jako spójny i kompleksowy wachlarz przedsięwzięć podstawowych w ramach GPR Miasta Jelenia Góra.

Tabela 22 Wiązki projektowe dla podobszaru rewitalizacji Śródmieście

Podobszar rewitalizacji Śródmieście
<p>Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.</p> <p>Projekt I</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zagospodarowanie terenu po byłym targowisku miejskim przy ul. Jana Kilińskiego w Jeleniej Górze. 2. Rewitalizacja zabytkowego budynku Teatru im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze. 3. Rewitalizacja budynku i terenu wokół dawnego Kolegium Jezuickiego w Jeleniej Górze. 4. Budowa łącznika drogowego ulic: Jelenia-Forteczna-Mikołaja Kopernika wraz z przebudową drogi dojazdowej wzdłuż budynków Kopernika 2 i 4. 5. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul.1-go Maja 11-13, 19, 36, 38-38OF, 54, 55, Okrzei 1- 1a, 11, 13, 15, 20,Rodzinnej 3, Sebastiana Klonowica 3, 6, 12, Górnej 8, Armii Krajowej 12, Osiedle Robotnicze 21, 37, Świętojańskiej 3.
<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta.</p> <p>Projekt II</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa Schroniska dla osób bezdomnych w celu realizacji usług opiekuńczych. 2. Utworzenie kompleksu mieszkań chronionych dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności w budynku mieszczącym się w Jeleniej Górze przy ul. Grunwaldzkiej 51H1. 3. Rewitalizacja lokalu przy ul. Bankowej 15 w Jeleniej Górze i jego adaptacja na cele funkcjonowania Centrum Samopomocy dla osób z niepełno sprawnościami. 4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul.Podwale 13, 17, Zachodniej 13, Pl. Ratuszowym 10, 50, 51, 52, Plac Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego 29, 37, 41,45/45OF, Bankowej 6, 24, 36OF, Długiej 6, Jasnej 1-2, 3, Szewskiej 7, 13, Jana Sobieskiego 9, 18, 25, Powstańców Wielkopolskich 2, 25,Groszowej 11, 37, 49, Marii Konopnickiej 2, 16,Józefa Grabowskiego 2, Jana Matejki 2, 6, 9, 15, 18, Sudeckiej 9, 16, Józefa Piłsudskiego 7, 45, Piotra Skargi 6, 8, Marii Skłodowskiej-Curie 2a, 5, 7, 11,Janusza Korczaka 1,2, Warszawskiej 65, Zaułek 15, 23,Władysława Jagiełły 9, Mleczna Droga 2, Pionierów Jeleniej Góry 4,Jana Kasprowicza 2,13, 43, 49, Bolesława Chrobrego 22,Romualda Traugutta 14, Ludwika Zamenhofs 4,Lipowej 7, Karola Miarki11, Ludowej 32.
<p>Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację mieszkańców</p> <p>Projekt III</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja zdegradowanej nieruchomości przy ul. Stefana Okrzei 10 poprzez przystosowanie budynku byłej szkoły i jej otoczenia na cele obsługi mieszkańców Miasta Jelenia Góra.

2. Rewitalizacja budynku Urzędu Miasta przy ul. Sudeckiej 29 w Jeleniej Górze poprzez polepszenie stanu technicznego wraz z optymalizacją przestrzeni do obsługi klientów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz zastosowaniem rozwiązań zmniejszających zużycie energii.
3. Przebudowa nawierzchni ulicy Wolności.
4. Rewitalizacja zabytkowego budynku przy ulicy Artura Grottgera 1 w Jeleniej Górze wraz z budową przyłączy: wody, kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej oraz budową WLZ energii elektrycznej.
5. Rozbudowa sieci wodociągowej tranzytowej w ul. Wolności w Jeleniej Górze (od ul. Tkackiej do al. Wojska Polskiego).
6. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przyal. Wojska Polskiego 1/1a, 8, 12, 18a, 22, 27, 39, 48, 58-58OF, 63, 77, 87, ul. Wolności 13, 55, 56, ul. Sudeckiej 31OF, 35, ul. Ptasiej 17, ul. Adama Mickiewicza 4-6, 10, ul. Leona Wyczółkowskiego 1, 3, 5, 13, ul. Melchiora Wańkowicza 20, ul. Wolności 176.
7. Integracja społeczna, międzykulturowa i międzypokoleniowa w ramach Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 23 Wiązki projektowe dla podobszaru rewitalizacji Cieplice

Podobszar rewitalizacji Cieplice
Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry
Projekt I <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa palmiarni w Parku Zdrojowym w Jeleniej Górze - Cieplicach. 2. Rewitalizacja wieży przyklasztornej i przystosowanie jej do pełnienia funkcji wieży widokowej przy kościele pw. Św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze. 3. Modernizacja ulicy Juszcza. 4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Cieplickiej 5, 7, 15, 29, 30, 31, 36, 38, 51, 79, ul. Franciszka Juszcza 16, ul. Norberta Barlickiego 1-11, ul. Bohaterów Września 1939 1-9,12,13,14,16-25, ul. Wojciecha Tabaki 5, 7, 9, 10, ul. Wolności 260, ul. Kazimierza Pułaskiego 14, ul. Jagiellońskiej 1, 7, 8, 16b, 19, 46, ul. Dworcowej 20a, 20b, 20d.
Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej nazdegradowanym podobszarze Cieplic
Projekt II <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa stadionu przy ul. Lubańskiej w Jeleniej Górze. 2. Budowa i przebudowa chodników na ul. Zjednoczenia Narodowego 3. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Książęcej 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, ul. Lubańskiej 32, ul. gen. Józefa Sowińskiego 5, 7, ul. Zjednoczenia Narodowego 5, 29, 30, 33, 63A, 9A, ul. św. Jadwigi Śląskiej 9, 11, 16, ul. Staromiejskiej 14, ul. Mieszka I 28, 30, ul. Wojciecha Korfantego 4a, ul. Sobieszowskiej 28, 36.
Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej
Projekt III <ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja zabytkowego budynku "Kantorówka" przy Placu Piastowskim 16 w Jeleniej Górze - Cieplicach 2. Renowacja wnętrza zabytkowego, ewangelickiego kościoła Zbawiciela w Jeleniej Górze - Cieplicach. 3. Przebudowa nawierzchni Placu Kombatantów. 4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Staromiejskiej 8, 10, Pl. Piastowskim 1, 3, 11, 15, 23, 30, 31, 40, Pl. Zdrojowym 1, 2-4, ul. Krynicznej 4, ul. Solankowej 11, 13, 21-21A, ul. Wolności 246, 248, 253, ul. Wodnej 5, ul. Parkowej 4, ul. Wazów 5, ul. Marysieńki Sobieskiej 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 24 Wiązka projektowa dla podobszaru rewitalizacji Sobieszów

Podobszar rewitalizacji Sobieszów	
Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów	
Projekt I	
1.	Utworzenie nowoczesnego kompleksu opiekuńczo - mieszkalnego dla osób z niepełnosprawnością i seniorów przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze.
2.	Utworzenie Domu Pomocy Społecznej (DPS) przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze.
3.	Przebudowa ulicy Cieplickiej wraz z budową oświetlenia i odwodnienia.
4.	Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Cieplickiej 122, 130, 142, 176, 178, 201, 205, 209, 213, ul. Eugeniusza Romera 5, Karkonoskiej 5, Kolejowej 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 25 Wykaz projektów rewitalizacyjnych we wszystkich podobszarach rewitalizacji

Podobszary rewitalizacji: Śródmieście, Cieplice, Sobieszów	
1	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół zawodowych oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej
2	Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w mieście Jelenia Góra
3	Cykl wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

9.1 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne - karty projektowe

Poniżej w układzie tabelarycznym przedstawione zostały karty projektowe do programu rewitalizacji. Zawierają one podstawowe informacje o planowanych przedsięwzięciach rewitalizacyjnych i stanowią oś wykonawczą planowanej rewitalizacji w mieście Jelenia Góra.

Zgłoszone przedsięwzięcia pogrupowane w wiązki zostały przedstawione poniżej w postaci kart projektowych. Każda karta zawiera podstawowe informacje o planowanych przedsięwzięciach, tj. nazwę i podmioty realizujące poszczególne zadania, lokalizację oraz zakres zaplanowanych działań.

W kartach wskazano również szacowane wartości przedsięwzięć, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, a także opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te były możliwe do wskazania.

Tabela 26 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.

Nazwa przedsięwzięcia: Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.	
1. Podmioty realizujące:	
1.	Miasto Jelenia Góra, Pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra.
2.	Teatr im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze, al. Wojska Polskiego 38, 58-500 Jelenia Góra.
3.	Karkonoskie Stowarzyszenie Edukacyjne u Erazma i Pankracego, ul. Mikołaja Kopernika 1, 58-500 Jelenia Góra.
4.	Miejski Zarząd Dróg i Mostów w Jeleniej Górze, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra.
5.	Wspólnoty Mieszkańcowskie przy ul. 1 Maja 11-13, 19, 36, 38-38OF, 54, 55, 82, ul. Stefana Okrzei 1-1A, 11, 13, 15, 20, ul. Rodzinnej 3, ul. Sebastiana Klonowica 3, 6, 12, ul. Górnej 8, ul. Armii Krajowej 12, Świętojańskiej 3, 58-500 Jelenia Góra, ul. Osiedle Robotnicze 21, 37, 58-506 Jelenia Góra.

2. Zakres realizowanych zadań:

1. **Zagospodarowanie terenu po byłym targowisku miejskim przy ul. Jana Kilińskiego w Jeleniej Górze.**

Zakres zadania obejmuje:

- budowę zadaszonej hali z lodowiskiem, z możliwością wykorzystania płyty lodowiska do jazdy na rolkach wraz z wyposażeniem (m. in. trybunami) oraz zagospodarowaniem terenu (chodniki, miejsca parkingowe, ogrodzenie, oświetlenie terenu, nasadzenia, ławki, kosze na odpady, stojaki na rowery, podjazd dla osób z niepełnosprawnościami);
- utworzenie otwartej, ogólnodostępnej przestrzeni publicznej, bogatej w nowe funkcje, miejsca aktywności i wypoczynku oraz zieleni użytkową. Planuje się m. in.: umiejscowienie na terenie inwestycji amfiteatru, zieleni urządzonej, kładek pieszych oraz pawilonu kulturalno - usługowego.

2. **Rewitalizacja zabytkowego budynku Teatru im. C. K. Norwida w Jeleniej Górze.**

Zakres zadania obejmuje historyczne odtworzenie elewacji wraz z wykonaniem drenażu i iluminacji budynku Teatru.

3. **Rewitalizacja budynku i terenu wokół dawnego Kolegium Jezuickiego w Jeleniej Górze.**

Zakres zadania obejmuje odtworzenie historycznej elewacji budynku i muru otaczającego dawne Kolegium Jezuickie w Jeleniej Górze.

4. **Budowa łącznika drogowego ulic: Jelenia - Forteczna-Mikołaja Kopernika** wraz z przebudową drogi dojazdowej wzdłuż budynków przy ul. Mikołaja Kopernika 2 i 4.

Zakres zadania obejmuje budowę nowej jezdni - łącznika o długości około 33,0 metrów i szerokości 6,0 metrów wraz z chodnikiem, odwodnieniem i oświetleniem oraz przebudowę drogi dojazdowej na długości około 170,0 metrów wraz z zagospodarowaniem terenów zielonych, przebudową oświetlenia i renowacją elementów małej architektury.

5. **Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy: ul 1 Maja 11-13, 19, 36, 38-38OF, 54, 55, ul. Stefana Okrzei 1-1A, 11, 13, 15, 20, ul. Rodzinnej 3, ul. Sebastiana Klonowica 3, 6, 12, ul. Górnej 8, ul. Armii Krajowej 12, ul. Świętojańskiej 3, ul. Osiedle Robotnicze 21, 37.**

Zakres zadania obejmuje realizację robót budowlanych w zależności od potrzeb konkretnych budynków wielorodzinnych będzie obejmować:

- roboty remontowe: dachów, kominów, elewacji, balkonów, wykuszy, wejść do budynków, klatek schodowych, obróbki blacharskie i in.;
- termomodernizację budynków, w tym m. in.: docieplenie ścian zewnętrznych, stropodachów, izolacje pionowe i poziome, remonty i osuszanie piwnic, drenaże;
- modernizację instalacji elektrycznej;
- wymianę oświetlenia w częściach wspólnych;
- poprawę estetyki budynków, w tym mycie elewacji;
- poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, w tym montaż windy w budynku przy ul. 1 Maja 11-13;
- zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym montaż ławek, utworzenie kwietników oraz placów zabaw, nasadzenia zieleni, utworzenie siłowni zewnętrznej, ogrodzenie parkingu wraz z montażem szlabanu;
- wspólne działania mieszkańców, np. szkolenia z zakresu dbałości o mienie własne i cudze.

3. Lokalizacja:

Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Śródmieście: ul. Jana Kilińskiego (dz. nr 39, 40/1, AM - 36, obręb 0028), al. Wojska Polskiego 38, ul. Mikołaja Kopernika 1, łącznik drogowy ulic: Jelenia - Forteczna - Mikołaja Kopernika wraz z drogą dojazdową wzdłuż budynków przy ul. Mikołaja Kopernika 2,4, ul. 1 Maja 11-13, 19, 36, 38-38OF, 54, 55, ul. Stefana Okrzei 1-1A, 11, 13, 15, 20, ul. Rodzinna 3, ul. Sebastiana Klonowica 3, 6, 12, ul. Osiedle Robotnicze 21, 37, ul. Górna 8, ul. Armii Krajowej 12, Świętojańska 3.

4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Obszar realizacji przedsięwzięcia stanowi miejsce nagromadzenia się negatywnych zjawisk społeczno - gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i infrastrukturalnych. W zabytkowym centrum miasta zauważalna jest koncentracja problemów społecznych, niedostosowanie przestrzeni publicznych do pełnienia funkcji ogólnomiejskich, postępująca degradacja obiektów o historycznych walorach architektoniczno-urbanistycznych oraz zły stan infrastruktury drogowej i brak miejsc postojowych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto w ścisłym centrum brakuje parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej, przestrzeń miejska jest niedostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób o szczególnych potrzebach (np. kobiet

w ciąży, osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi, osób z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem).

Śródmieście, charakteryzuje się brakiem miejsc do spędzania czasu wolnego, które umożliwiłyby aktywizację mieszkańców i integrację osób w różnych grupach wiekowych. Brakuje również atrakcji, które przyciągnęłyby mieszkańców i turystów i ożywiły centrum miasta. Obiekty budowlane, zarówno te publiczne, jak i prywatne, są zdegradowane i nie posiadają rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Postępująca degradacja obiektów o historycznych walorach architektoniczno-urbanistycznych wymaga podjęcia pilnych działań rewitalizacyjnych oraz uwypuklenia ich walorów, a wysoka emisyjność budynków wielorodzinnych skutkująca pogarszaniem się stanu powietrza - działań termomodernizacyjnych.

5. Cel przedsięwzięcia

Głównym celem przedsięwzięcia jest pobudzenie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji i jego zrównoważony rozwój jako dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, atrakcyjnej dla mieszkańców, przedsiębiorców, i turystów odwiedzających miasto.

Cele szczegółowe:

- przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- podniesienie parametrów energetycznych budynków, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych;
- stworzenie infrastruktury do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności;
- przeciwdziałanie postępującej degradacji obiektów zabytkowych, poprawa ich stanu technicznego oraz estetyki;
- poprawa standardu technicznego, funkcjonalnego i ekologicznego przestrzeni publicznej, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, rewaloryzacja zabudowy historycznej, w tym ciągów elewacyjnych, poprawa bezpieczeństwa publicznego w rewitalizowanym obszarze.

Przywrócenie dawnej świetności obszaru rewitalizacji pozwoli na uporządkowanie i ożywienie przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców, a także turystów odwiedzających m.in. historyczny obszar śródmieścia.

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:

CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców

CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

CS.2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna

CO.2.1. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących integracji społecznej mieszkańców

CO.2.2. Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego

CO. 2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego

CO.2.4. Poprawa estetyki budynków

CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego

CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków

CO.3.3. Zwiększenie powierzchni parków, zieleńców, terenów zieleni narewitalizowanych obszarach

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

Łączna wartość przedsięwzięcia: 30 670 285,00 PLN, w tym:

1. Miasto Jelenia Góra: Zagospodarowanie terenu po byłym targowisku miejskim przy ul. Jana Kilińskiego w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 8 967 585,00 PLN.
2. Teatr im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze: Rewitalizacja zabytkowego budynku Teatru im. C. K. Norwida w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 8 164 000,00 PLN.
3. Karkonoskie Stowarzyszenie Edukacyjne u Erazma i Pankracego: Rewitalizacja budynku dawnego Kolegium Jezuickiego w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 3 000 000,00 PLN.
4. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Budowa łącznika drogowego ulic: Jelenia - Forteczna- Mikołaja Kopernika wraz z przebudową drogi dojazdowej wzdłuż budynków przy ul. Kopernika 2 i 4. Wartość zadania: 1 405 700,00 PLN
5. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul: 1 Maja 11-13, 19, 36, 38 -38 of, 54, 55, Stefana Okrzei- 1a, 11, 13, 15, 20, Sebastiana Klonowica 3, 6, 12, Górnej 8, Armii Krajowej 12, Osiedle Robotnicze 21, 37, Rodzinnej 3, Świętojańskiej 3: 9 133 000,00 PLN

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Przywrócenie świetności obiektom zabytkowym**, a tym samym zapobieganie ich dalszej degradacji. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2 Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z odrestaurowanej infrastruktury zabytkowej. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych). Sposób oceny wskaźnika: ewidencja prowadzona przez pracowników instytucji zlokalizowanych w obiektach zabytkowych podlegających renowacji.
- **Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.
- **Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego i zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego**, poprzez budowę łącznika drogowego, przebudowę chodnika i modernizację oświetlenia. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych na przebudowanych ciągach komunikacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.
- **Ożywienie centrum miasta i wzrost zadowolenia mieszkańców z nowych, atrakcyjnych, ogólnodostępnych przestrzeni publicznych**. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.

9. Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Długość wybudowanych dróg gminnych - 33,0 m
- Długość przebudowanych dróg gminnych - 170,0 m
- Liczba budynków poddanych rewitalizacji - 20 szt.
- Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury rekreacyjnej – 1 szt.

Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac.

10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W ramach inwestycji drogowej powstanie alternatywne wejście chodnikiem dostosowanym do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich z ul. Fortecznej na ul. Mikołaja Kopernika (obecnie dojście możliwe tylko schodami), zlikwidowane zostaną nierówności jezdni, a przestrzeń zostanie odpowiednio doświetlona. W rewitalizowanych budynkach zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami: montaż elementów dotykowych na dojściu do budynku, montaż pochwytów nad schodami wejściowymi, montaż listew ostrzegawczych na dojściach do budynków, oznaczenie stopni schodowych taśmą ostrzegawczą, montaż poręczy na schodach wejściowych do budynków, na poziomie parteru, zejść do piwnic, montaż windy w budynku przy ul. 1 Maja 11-13.

Teren i infrastruktura rekreacyjna przy ul. Jana Kilińskiego zostaną pozbawione barier architektonicznych. Zaplanowano m. in.: podjazd dla wózków inwalidzkich do hali lodowiska i sanitariaty dla osób z niepełnosprawnościami oraz wykonanie ciągów komunikacyjnych o parametrach umożliwiających bezkolizyjne poruszanie się osobom niepełnosprawnym ruchowo.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 27 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta.*

<p>Nazwa przedsięwzięcia: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta.</p>	
<p>1. Podmioty realizujące</p>	
<p>1. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta - Koło Jeleniogórskie, ul. Grunwaldzka 51, 58-500 Jelenia Góra. 2. Fundacja "Nasz Fundacja", al. Jana Pawła II 7/9, 58-506 Jelenia Góra. 3. Wspólnoty mieszkaniowe przy ul. Podwale 13, 17, ul. Zachodniej 13, Pl. Ratuszowym 10, 50, 51, 52, Pl. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego 29, 37, 41, 45/45OF, ul. Bankowej 6, 24, 36OF, ul. Długiej 6, Pl. Niepodległości, ul. Jasnej 1-2, 3, ul. Szewskiej 7, 13, ul. Jana Sobieskiego 9, 18, 25, ul. Powstańców Wielkopolskich 2, 25, ul. Groszowej 11, 37, 49, ul. Marii Konopnickiej 2, 16, ul. Józefa Grabowskiego 2, ul. Jana Matejki 2, 6, 9, 15, 18, ul. Sudeckiej 9, 16, ul. Józefa Piłsudskiego 7, 45, ul. Piotra Skargi 6, 8, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2a, 5, 7, 11, ul. Janusza Korczaka 1,2, ul. Warszawskiej 65, ul. Zaułek 15, 23, ul. Władysława Jagiełły 9, ul. Mleczna Droga 2, ul. Pionierów Jeleniej Góry 4, ul. Jana Kasprowicza 2, 13, 43, 49, ul. Bolesława Chrobrego 22, ul. Romualda Traugutta 14, ul. Ludwika Zamenhofs 4, ul. Lipowej 7, ul. Karola Miarki 11, 58-500 Jelenia Góra, ul. Ludowej 32, 58-560 Jelenia Góra.</p>	
<p>2. Zakres realizowanych zadań:</p>	
<p>1. Budowa Schroniska dla osób bezdomnych w celu realizacji usług opiekuńczych. Zakres zadania obejmuje budowę schroniska dla osób bezdomnych na cele realizacji usług opiekuńczych. W obiekcie znajdować się będzie 37 miejsc dla niesamodzielnych osób w kryzysie bezdomności.</p>	
<p>2. Utworzenie kompleksu mieszkań chronionych dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności w budynku mieszczącym się w Jeleniej Górze przy ul. Grunwaldzkiej 51H1. Zakres zadania obejmuje: – przekształcenie dawnego budynku Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Jeleniej Górze na kompleks mieszkań chronionych służących osobom bezdomnym na rzecz nauki, rozwijania lub utrwalania samodzielności i prowadzenia samodzielnego życia.</p>	
<p>3. Rewitalizacja lokalu przy ul. Bankowej 15 w Jeleniej Górze i jego adaptacja na cele funkcjonowania Centrum Samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami. Zadanie obejmuje realizację działań twardych i miękkich w zabytkowym obiekcie. Zakres rzeczowy działań twardych obejmuje rewitalizację lokalu przy ul. Bankowej 15 w Jeleniej Górze i jego adaptację na cele funkcjonowania Centrum Samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami: – likwidację barier architektonicznych i technicznych, m.in.: wykonanie pochylni dla osób z niepełnosprawnościami, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację instalacji c.o., elektrycznej, wykonanie podłóg antypoślizgowych oraz prace towarzyszące. – instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób niedowidzących/niewidomych oraz słabosłyszących, itp. Zakres rzeczowy działań miękkich obejmuje organizację Centrum Samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami: – organizację warsztatów artystyczno – teatralnych, muzycznych, plastycznych, fotograficznych, kabaretowych, itp; – organizację spotkań z ciekawymi ludźmi, panele dyskusyjne, spotkania edukacyjne, integracyjne, w tym o charakterze międzypokoleniowym, itp; – organizację zajęć arteterapeutycznych, filmoterapię, kulinoterapię; – wyjścia do kina, teatru, wycieczki piesze i autokarowe, zajęcia sportowe, klub książki; – powstanie i działanie grup samopomocowych; – działania społeczne, tj. sprzątanie okolicy, sadzenie drzew, itp.;; – wsparcie specjalistów, w tym m.in. pracownika socjalnego, pedagoga, psychologa, doradcy zawodowego, terapeuty -w formie treningów, warsztatów, konsultacji indywidualnych; – utworzenie strony internetowej spełniającej przesłanki w zakresie dostępności cyfrowej.</p>	
<p>4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Zakres zadania obejmuje: – roboty remontowe: dachów, kominów, elewacji, sztukaterii budynków, balkonów, wykuszy, wejść do budynków, ganków, klatek schodowych, obróbki blacharskie i in.;; – termomodernizację budynków, w tym m. in.: docieplenie ścian zewnętrznych, podłóg, stropodachów, izolacje fundamentów, izolacje pionowe i poziome, remonty, osuszanie piwnic, likwidację zawilgoceń, drenaże, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej;</p>	

- modernizację oświetlenia w częściach wspólnych, wymianę instalacji elektrycznej, gazowej i wodno-kanalizacyjnej;
- przyłączenie budynku przy ul. Bankowej 24 do miejskiej sieci c.o.;
- wytyczenie i wykonanie miejsc parkingowych;
- poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, w tym montaż windy w budynku przy ul. Sudeckiej 16.
- zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym m.in.: montaż ławek, utworzenie kwietników, placów zabaw, nasadzenia zieleni wraz z odtworzeniem części ogrodu, budowę zamkniętych wiat śmietnikowych itp.;
- wspólne działania mieszkańców np. szkolenia dotyczące tematyki segregacji odpadów, dbania o mienie własne i cudze oraz organizacja akcji informacyjnych dotyczących zabytkowej architektury okolicy.

3. Lokalizacja:

Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Śródmieście: ul. Grunwaldzka 51, 51H1, ul. Podwale 13, 17, ul. Zachodnia 13, Pl. Ratuszowy 10, 50, 51, 52, Pl. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego 29, 37, 41, 45/45OF, ul. Jana Sobieskiego 9, 18, 25, ul. Bankowa 6, 15, 24, 36OF, ul. Jasna 1-2, 3, ul. Szewska 7, 13, ul. Powstańców Wielkopolskich 2, 25, ul. Groszowa 11, 37, 49, ul. Marii Konopnickiej 2, 16, ul. Józefa Grabowskiego 2, ul. Jana Matejki 2, 6, 9, 15, 18, ul. Sudecka 9, 16, ul. Józefa Piłsudskiego 7, 45, ul. Piotra Skargi 6, 8, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2a, 5, 7, 11, ul. Janusza Korczaka 1,2, ul. Warszawska 65, ul. Zaułek 15, 23, ul. Władysława Jagiełły 9, ul. Mleczna Droga 2, ul. Długa 6, ul. Pionierów Jeleniej Góry 4, ul. Jana Kasprowicza 2, 13, 43, 49, ul. Bolesława Chrobrego 22, ul. Romualda Traugutta 14, ul. Ludwika Zamenhofs 4, ul. Lipowa 7, ul. Karola Miarki 11, ul. Ludowa 32.

4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Śródmieście stanowi miejsce koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a także obszar nagromadzenia się niekorzystnych zjawisk infrastrukturalnych, środowiskowych i gospodarczych.

Obszar ten zamieszkuje 32.854 osoby, co stanowi aż 42,2% ogółu mieszkańców Jeleniej Góry. Procentowy udział ludności Śródmieścia jest zatem najwyższy względem pozostałych obszarów porównawczych. Powagę i skalę problemów społecznych zogniskowanych w centrum miasta wyrażają poniższe wskaźniki:

- najwyższy, na tle pozostałych obszarów porównawczych, odsetek osób korzystających z pomocy społecznej i pobierających świadczenia;
- najwyższy odsetek osób z niepełnosprawnościami;
- bardzo wysoki odsetek liczby osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych;
- bardzo wysoki odsetek natężenia problemu przestępstw, przemocy domowej i alkoholizmu (43,9% ogólnej liczby uzależnionych);
- bardzo wysokie zagrożenie marginalizacją, ubóstwem i wykluczeniem społecznym mieszkańców Śródmieścia.

Powyższe dane jednoznacznie wskazują, iż w Śródmieściu postępuje proces rozwarstwienia społecznego, ubóstwa, bezdomności i wykluczenia społecznego. Kryzysową sytuację tego obszaru pogarsza brak wyraźnych działań ukierunkowanych na wsparcie mieszkańców zagrożonych wykluczeniem społecznym w procesie budowania społeczeństwa obywatelskiego.

W obszarze Śródmieścia są wyraźne niedostatki infrastruktury społecznej umożliwiającej aktywne wspieranie, aktywizację i integrację mieszkańców zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym, w tym infrastruktury umożliwiającej wsparcie osób, które znalazły się w kryzysie bezdomności oraz miejsc, które umożliwiłyby aktywizację i integrację mieszkańcom z niepełnosprawnościami.

Na terenie Śródmieścia, w obrębie historycznego centrum Jeleniej Góry, zlokalizowane są obiekty oraz przestrzenie publiczne, wymagające pilnych działań rewitalizacyjnych, bez których niemożliwe jest efektywne ich wykorzystanie. Postępująca degradacja i wysoka emisyjność zaniedbanych budynków wielorodzinnych, wymaga podjęcia pilnych działań remontowych, w tym termomodernizacyjnych. Zły stan techniczny budynków wpływa na niską estetykę zabudowy i jednocześnie przekłada się na jakość życia mieszkańców. Mieszkańcom Śródmieścia, często znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, brakuje elementarnej wiedzy w zakresie dbania o mienie własne i cudze oraz świadomości ekologicznej.

5. Cel przedsięwzięcia i jego powiązanie z celami rewitalizacji

Głównym celem planowanych w ramach przedsięwzięcia działań jest wzrost spójności społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej zdegradowanego Śródmieścia oraz zrównoważony rozwój tego obszaru, jako dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów odwiedzających miasto.

Cele szczegółowe:

- stworzenie warunków do aktywizacji i integracji mieszkańców;
- zminimalizowanie zjawiska bezdomności, poprzez umożliwienie osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności naukę, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji z lokalną społecznością;
- nadanie nowych funkcji społecznym obiektom, w tym zabytkowym, poprawa ich stanu technicznego oraz estetyki;
- rewitalizacja i dostosowanie przestrzeni oraz obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- podniesienie parametrów energetycznych budynków wielorodzinnych, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych, przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy;
- poprawa standardu technicznego, funkcjonalnego i ekologicznego przestrzeni publicznej, aktywizacja i integracja lokalnej społeczności, rewaloryzacja zespołów zabudowy historycznej, w tym ciągów elewacyjnych, zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji.

Przedsięwzięcie jest odpowiedzią na obecne uwarunkowania społeczno-demograficzne na obszarze Śródmieścia, w tym potrzeby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych przedsięwzięcia w sposób znaczący przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców tego obszaru, zwiększy spójność społeczną oraz atrakcyjność przestrzenną i gospodarczą obszaru Śródmieścia.

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:

CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców

CO.1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

CS.2. Spójność przestrzenno-funkcjonalna

CO.2.4. Poprawa estetyki budynków

CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego

CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków

CO.3.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

Łączna wartość przedsięwzięcia: 30 239 000,00 PLN, w tym:

1. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta - Koło Jeleniogórskie: Budowa Schroniska dla osób bezdomnych w celu realizacji usług opiekuńczych. Wartość zadania: 5 000 000,00 PLN.
2. Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta - Koło Jeleniogórskie: Utworzenie kompleksu mieszkań chronionych dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności w budynku mieszczącym się w Jeleniej Górze przy ul. Grunwaldzkiej 51H1: Wartość zadania: 250 000,00 PLN.
3. Fundacja „Nasza Fundacja”: Rewitalizacja lokalu przy ul. Bankowej 15 w Jeleniej Górze i jego adaptacja na cele funkcjonowania Centrum Samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami. Wartość zadania: 710 000,00 PLN.
4. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Podwale 13, 17, ul. Zachodniej 13, Pl. Ratuszowym 10, 50, 51, 52, Pl. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego 29, 37, 41, 45/45OF, ul. Bankowej 6, 24, 36OF, ul. Długiej 6, Pl. Niepodległości, ul. Jasnej 1-2, 3, ul. Szewskiej 7, 13, ul. Jana Sobieskiego 9, 18, 25, ul. Powstańców Wielkopolskich 2, 25, ul. Groszowej 11, 37, 49, ul. Marii Konopnickiej 2, 16, ul. Józefa Grabowskiego 2, ul. Jana Matejki 2, 6, 9, 15, 18, ul. Sudeckiej 9, 16, ul. Józefa Piłsudskiego 7, 45, ul. Piotra Skargi 6, 8, ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2a, 5, 7, 11, ul. Janusza Korczaka 1,2, ul. Warszawskiej 65, ul. Zaułek 15, 23, ul. Władysława Jagiełły 9, ul. Mleczna Droga 2, ul. Pionierów Jeleniej Góry 4, ul. Jana Kasprowicza 2, 13, 43, 49, ul. Bolesława Chrobrego 22, ul. Romualda Traugutta 14, ul. Ludwika Zamenhofs 4, ul. Lipowej 7, ul. Karola Miarki 11, ul. Ludowej 32. Wartość zadania: 24 279 000,00 PLN.

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji**, co przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.
- **Poprawa dostępu do wsparcia i działań aktywizacyjnych/integracyjnych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**, co przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym objętych wsparciem i działaniami aktywizującymi. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie ewidencji prowadzonej przez pracowników instytucji społecznych w odniesieniu do liczby osób korzystających z utworzonej infrastruktury.
- **Wykorzystanie potencjału rewitalizowanej części miasta oraz zwiększenie estetyki miasta**, co przyczyni się do realizacji CS.2 Spójność przestrzenno-funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających ze zrewitalizowanej w ramach przedsięwzięcia infrastruktury (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie ewidencji prowadzonej przez utworzone podmioty społeczne oraz liczby mieszkańców zamieszkujących budynki wielorodzinne poddane rewitalizacji.

9. Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Liczba nowo wybudowanych obiektów świadczących usługi społeczne - 1 szt.
- Liczba obiektów, którym w wyniku rewitalizacji nadano nowe funkcje społeczne - 2 szt.
- Liczba budynków wielorodzinnych poddanych rewitalizacji - 62 szt.

Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac

10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Budynek schroniska dla osób bezdomnych i nowo tworzony kompleks mieszkań chronionych dla osób wychodzących z kryzysu bezdomności zostaną dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez montaż pochylni przed wejściem do budynku, zastosowanie drzwi wejściowych bezprogowych, przystosowanie łazienek do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także wytyczenie i wykonanie przy obiekcie miejsc postojowych dla osób z niepełnosprawnościami, z utwardzonym dojściem do budynku. Dodatkowo w budynku schroniska planuje się zamontowanie windy.

Budynek przy ul. Bankowej 15, w którym planowana jest organizacja Centrum Samopomocy dla osób z niepełnosprawnościami, pozbawiony zostanie barier architektonicznych i technicznych w celu przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, w tym m.in.:

- wykonana zostanie pochylnia dla osób z niepełnosprawnościami,
- wewnątrz budynku wykonane zostaną podłogi antypoślizgowe,
- zainstalowane zostaną urządzenia lub inne środki techniczne do obsługi osób niedowidzących/niewidomych oraz słabosłyszących,
- zapewnione zostaną informacje na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
- zapewniony zostanie wstęp do budynku dla osób w towarzystwie psa asystującego,

Utworzona także zostanie strona internetowa spełniająca wymogi w zakresie dostępności cyfrowej.

W rewitalizowanych wielorodzinnych budynkach mieszkalnych zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami obejmujące m.in. oznaczenia wypukłe, poręcze i barierki, listwy antypoślizgowe, odpowiednia szerokość drzwi wejściowych, domofon dostępny dla osób z niepełnosprawnościami, montaż windy przy ul. Sudeckiej 16.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 28 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców.

<p>Nazwa przedsięwzięcia: Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców.</p>	
<p>1. Podmioty realizujące:</p>	
<p>1. Miasto Jelenia Góra, Pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra. 2. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "WODNIK" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Pl. Piastowski 21, 58-560 Jelenia Góra. 3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra. 4. Fundacja PCKK Edukacja i Rozwój, ul. Wolności 29, 58-500 Jelenia Góra. 5. Wspólnoty mieszkaniowe przy al. Wojska Polskiego 1/1a, 8, 12, 18a, 22, 27, 39, 48, 58-58OF, 63, 77, 87, ul. Wolności 13, 55, 56, ul. Sudeckiej 31OF, 35, ul. Ptasiej 17, ul. Adama Mickiewicza 4-6, 10, ul. Leona Wyczółkowskiego 1, 3, 5, 13, ul. Melchiora Wańkowicza 20, 58-500 Jelenia Góra, ul. Wolności 176, 58-560 Jelenia Góra.</p>	
<p>2. Zakres realizowanych zadań:</p>	
<p>1. Rewitalizacja zdegradowanej nieruchomości przy ul. Stefana Okrzei 10 poprzez przystosowanie budynku byłej szkoły i jej otoczenia na cele obsługi mieszkańców Miasta Jelenia Góra. Zakres zadania obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie przebudowy wnętrza budynku użyteczności publicznej, w tym wygrodzenie pomieszczeń biurowych, wykonanie sanitariatów oraz dostosowanie wnętrza do wymogów bezpieczeństwa p/poż.; – wykonanie ciągów komunikacyjnych przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami umożliwiającymi im swobodne i bezpieczne poruszanie się; – wykonanie prac izolacyjnych ścian budynku, w tym izolacji poziomej i pionowej wraz z izolacją posadzek na kondygnacji 1, a także odwodnieniem i wykonaniem kanalizacji deszczowej; – termomodernizację budynku, w tym docieplenie stropu nieruchomości nad ostatnią kondygnacją użytkową; – rewitalizację budynku tj. ścian elewacyjnych stanowiących zabytkowe secesyjne walory architektoniczne oraz prace rewitalizacyjne na terenie przy budynku tj. wykonanie miejsc parkingowych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, a także zagospodarowanie terenu: nasadzenia zieleni i montaż elementów małej architektury; – przeprowadzenie szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta Jelenia Góra z zakresu obsługi urządzeń zapewniających bezpieczeństwo w nieruchomości oraz z obsługi urządzeń przeznaczonych dla osób ze specjalnymi potrzebami. 	
<p>2. Rewitalizacja budynku Urzędu Miasta przy ul. Sudeckiej 29 w Jeleniej Górze poprzez polepszenie stanu technicznego wraz z optymalizacją przestrzeni do obsługi klientów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz zastosowaniem rozwiązań zmniejszających zużycie energii. Zakres zadania obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie przebudowy wnętrza budynku użyteczności publicznej, pomieszczeń biurowych i ciągów komunikacyjnych, w tym wygrodzenie pomieszczeń sanitariatów dostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, dostosowanie wnętrza do wymogów bezpieczeństwa p/poż.; – wykonanie ciągów komunikacyjnych przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami umożliwiającymi im swobodne i bezpieczne poruszanie się, w tym usunięcie różnic wysokości podłóg w ciągach komunikacyjnych i pomieszczeniach biurowych, zastosowanie oznaczeń przystosowanych dla osób ze specjalnymi potrzebami; – wykonanie prac izolacyjnych ścian fundamentów, w tym izolacji poziomej i pionowej w budynku wraz z izolacją posadzek na kondygnacji -1 (budynek A); – wykonanie systemu wentylacji mechanicznej pomieszczeń zlokalizowanych na kondygnacji -1; – termomodernizację budynku, w tym docieplenie stropu nieruchomości nad ostatnią kondygnacją użytkową; – modernizację systemu instalacji c.o. poprzez wymianę grzejników z wyższą sprawnością grzewczą oraz montaż systemu umożliwiającego termoregulację na terenie ciągów komunikacyjnych oraz w pomieszczeniach biurowych; – modernizację instalacji oświetlenia pomieszczeń biurowych i ciągów komunikacyjnych na instalacje oszczędzające zużycie energii; 	

- modernizację oświetlenia awaryjnego i systemów bezpieczeństwa informacyjnego, zapewniając także dostosowanie ich dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- wymianę instalacji wodno-kanalizacyjnej i p/poż.;
- rewitalizację budynku, tj. ścian elewacyjnych stanowiących zabytkowe secesyjne walory architektoniczne oraz odnowienie powłok malarskich i okapów dachowych;
- przeprowadzenie szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta Jelenia Góra z zakresu obsługi urządzeń zapewniających bezpieczeństwo w nieruchomości oraz z obsługi urządzeń przeznaczonych dla osób ze specjalnymi potrzebami.

3. **Przebudowa nawierzchni ulicy Wolności.**

Zakres zadania obejmuje przebudowę nawierzchni ulicy Wolności na odcinku ok. 1 100 m wraz ze zmianą organizacji ruchu polegającą na odnowieniu/korekcie oznakowania, planowanym azyłom na przejściach dla pieszych oraz regulacją urządzeń infrastruktury technicznej.

4. **Rewitalizacja zabytkowego budynku przy ulicy Artura Grottgera 1 w Jeleniej Górze wraz z budową przyłączy: wody, kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej oraz budową WLZ energii elektrycznej.**

Zakres zadania obejmuje:

- stabilizację konstrukcji zabytku przed naprężeniami mechanicznymi oraz izolację i ochronę przed wilgocią, w tym m.in.: roboty wyburzeniowe, rozbiórkowe, konstrukcje betonowe, żelbetonowe i stalowe, wzmocnienie stropu drewnianego, izolacje fundamentów i wewnętrznych posadzek, drenaże, a także przyłącze wodociągowe i elektryczne;
- roboty budowlane, w tym m.in.: prace renowacyjne elewacji (w tym montaż podświetlenia zabytkowej elewacji), posadzek, suchej zabudowy, tynków, okładzin, stolarki okiennej i drzwiowej, roboty malarskie i dachowe, a także przyłącze kanalizacji ogólnospławnej, zewnętrzną kanalizację sanitarną i deszczową, instalacje sanitarne wewnętrzne, instalacje elektryczne i niskoprądowe oraz budowę węzła cieplnego;
- zagospodarowanie terenu wpływające na podniesienie estetyki centralnego obszaru miasta obejmujące nasadzenia zieleni niskiej i wysokiej.

5. **Rozbudowa sieci wodociągowej tranzytowej w ul. Wolności w Jeleniej Górze (od ul. Tkackiej do al. Wojska Polskiego).**

Zakres zadania obejmuje budowę sieci wodociągowej PE DN 160 mm (o długości 15,5 m) oraz sieci wodociągowej tranzytowej PE DN 355 mm (o długości 986,8 m), spinającej sieć wodociągową PE DN 300 mm z ulicy Nadbrzeżnej z siecią PE DN 400 mm w al. Wojska Polskiego. Ponadto na sieci wodociągowej zaplanowano wykonanie: węzłów zasuwowych z zabudową zasuw DN 400, DN 300 i DN 150, zestawu odpowietrzająco-napowietrzającego oraz podziemnego hydrantu p.poż.

6. **Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych**

Zakres zadania obejmuje:

- remont dachów w tym: wymiana lub wzmocnienie stropów, likwidacja zawilgoceń na elementach więźby i poszyć desek, wymianę orynnowania i obróbki blacharskie, montaż instalacji odgromowej na budynkach przy al. Wojska Polskiego 12, 48 i in.;
- remont elewacji przy zachowaniu lub odtworzeniu detali architektonicznych i elementów zdobnych, w tym także uzupełnienie ubytków tynku, mycie i malowanie elewacji, remont balkonów, wykuszy, attyk,
- remont zapleczy budynków i klatek schodowych;
- termomodernizację budynków, w tym m.in.: ocieplenie i docieplenie ścian, wykonanie izolacji ścian i fundamentów wraz z likwidacją zawilgoceń, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę i modernizację instalacji elektrycznej, wymianę oświetlenia w częściach wspólnych;
- przeniesienie zaworu głównego gazu na zewnątrz budynku przy ul. Wolności 13;
- wymianę instalacji kanalizacji deszczowej;
- poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, w tym montaż windy w budynku przy al. Wojska Polskiego 48;
- wykonanie miejsc postojowych;
- zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym nasadzenia zieleni i montaż wiat śmietnikowych, ławek, urządzeń do rekreacji;

- wspólne działania mieszkańców, np. szkolenia z zakresu dbałości o mienie własne i cudze.

7. Integracja społeczna, międzykulturowa i międzypokoleniowa w ramach Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK.

Edukacyjne Centrum Integracji PCKK będzie przestrzenią realizacji działań edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, rozwijania pasji, które będą prowadziły do integracji społecznej, międzykulturowej i międzypokoleniowej. Realizacja działań zgromadzi seniorów, imigrantów, dorosłych, dzieci i młodzież. Oferta Centrum dostosowywana będzie do zdiagnozowanych potrzeb uczestników i ukierunkowana na organizację:

- warsztatów cyfrowych, treningów poznawczych dla seniorów;
- warsztatów rozwijających kompetencje kluczowe dla dzieci i młodzieży;
- różnorodnych warsztatów rozwijania pasji;
- wspólnych wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych (wyjścia na koncerty, spektakle, wycieczki);
- wakacji w mieście dla dzieci;
- międzynarodowych spotkań integracyjnych, klubów języka polskiego, itp.;
- kawiarenki Edukacyjnego Centrum Integracji.

Utworzona przestrzeń pozwoli na realizację inicjatyw edukacyjnych metodą StudyCircle, która skutecznie aktywizuje uczestników, stymuluje rozwój demokratycznego i partycypacyjnego podejścia.

3. Lokalizacja:

Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Śródmieście: ul. Stefana Okrzei 10, ul. Artura Grottgera 1, ul. Wolności, w tym odcinek od skrzyżowania z ul. Bankową (Janusza Korczaka) do skrzyżowania z ul. Leona Wyczółkowskiego - w zakresie przebudowy ulicy, od ul. Tkackiej do al. Wojska Polskiego - w zakresie przebudowy sieci wodociągowej, al. Wojska Polskiego 1/1a, 8, 12, 18a, 22, 27, 39, 48, 58-58OF, 63, 77, 87, ul. Wolności 13, 29, 55, 56, 176 ul. Sudecka 29, 31OF, 35, ul. Ptasia 17, ul. Adama Mickiewicza 4-6, 10, ul. Leona Wyczółkowskiego 1, 3, 5, 13, ul. Melchiora Wańkowicza 20.

4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Realizacja przedsięwzięcia stanowi obszar nagromadzenia się negatywnych zjawisk społeczno - gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych i infrastrukturalnych. Niniejszy podobszar śródmieścia Jeleniej Góry charakteryzuje się koncentracją problemów społecznych, niedostosowaniem przestrzeni publicznej do potrzeb wszystkich mieszkańców, w tym osób ze specjalnymi potrzebami i postępującej degradacji obiektów o historycznych walorach architektoniczno - urbanistycznych. Problemem jest zdegradowana infrastruktura publiczna, zły stan infrastruktury drogowej oraz brak miejsc postojowych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami. Niewydolna i awaryjna sieć wodociągowa jest przyczyną przerw w dostawach wody oraz stwarza zagrożenie dostarczenia wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi o nieodpowiednich parametrach jakościowych. Niski poziom estetyki podobszaru wpływa negatywnie na społeczność oraz przedsiębiorców, co hamuje rozwój społeczno-gospodarczy, a także powoduje nasilenie zjawisk patologicznych. Występująca koncentracja problemów społecznych takich jak izolacja seniorów, trudności adaptacyjne imigrantów i uchodźców czy brak propozycji zajęć dla młodych, utrudnia rozwój kompetencji społecznych lokalnej ludności. Mieszkańcom brakuje poczucia bezpieczeństwa, a także miejsc dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych i seniorów z ciekawą ofertą miejsc gdzie mogliby rozwijać swoje pasje i zainteresowania, spędzając czas wolny budując relacje sąsiedzkie i więzi społeczne, w przyjaznym i atrakcyjnym otoczeniu oraz zwiększyć swój poziom uczestnictwa w życiu społecznym.

Nieruchomości śródmieścia, zarówno publiczne jak i prywatne są zdegradowane i nie posiadają rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności. Budynki publiczne nie są udostępnione do swobodnego korzystania z nich przez osoby z niepełnosprawnościami i o szczególnych potrzebach (np. kobiet w ciąży, osób z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi itp.). Budynki mieszkalne wymagają poprawy w zakresie stanu technicznego i warunków mieszkaniowych. Mieszkańcy borykają się z wysokimi kosztami eksploatacji, bowiem niski poziom izolacji mieszkań i budynków powoduje ubytki ciepła. Prowadzi to do dodatkowego dogrzewania obiektów za pomocą indywidualnych źródeł ciepła, czego efektem jest emisja szkodliwych substancji do środowiska, co również wpływa niekorzystnie na jakość powietrza i zdrowie mieszkańców. Postępująca degradacja obiektów wymaga podjęcia pilnych działań rewitalizacyjnych oraz uwypuklenia ich walorów, a wysoka emisyjność budynków wielorodzinnych - działań termomodernizacyjnych.

5. Cel przedsięwzięcia

Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa warunków życia mieszkańców i estetyki przestrzeni miejskiej, pobudzenie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji i jego zrównoważony rozwój jako dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, atrakcyjnej dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów odwiedzających miasto.

Cele szczegółowe:

- przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- podniesienie parametrów energetycznych budynków, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych;
- poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej, nadanie budynkom nowych funkcji oraz ich dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- zapewnienie ciągłości dostaw wystarczającej ilości wody, o odpowiedniej jakości, przeznaczonej do spożycia przez ludzi;
- stworzenie warunków do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności i mieszkańców;
- nadanie nowych funkcji obiektom zabytkowym, poprawa ich stanu technicznego oraz estetyki;
- poprawa standardu technicznego, funkcjonalnego i ekologicznego przestrzeni publicznej, rewaloryzacja zespołów zabudowy historycznej, w tym ciągów elewacyjnych, poprawa bezpieczeństwa publicznego w rewitalizowanym obszarze.

Przywrócenie dawnej świetności podobszaru śródmieścia pozwoli na uporządkowanie i ożywienie przestrzeni publicznej, poprawę warunków mieszkaniowych, znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców, zatrzymanie rozprzestrzeniania się niekorzystnych zjawisk oraz pozwoli w pełniejszym stopniu wykorzystać lokalne potencjały (historyczny charakter śródmieścia).

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami i kierunkami rewitalizacji:

CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców

CO.1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

CS.2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna

CO.2.1. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców

CO.2.2. Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego

CO.2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego

CO.2.4. Poprawa estetyki budynków

CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego

CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

Łączna wartość przedsięwzięcia: 40 277 068,00 PLN, w tym:

1. Miasto Jelenia Góra: Rewitalizacja zdegradowanej nieruchomości przy ul. Stefana Okrzei 10 poprzez przystosowanie budynku byłej szkoły i jej otoczenia na cele obsługi mieszkańców Miasta Jelenia Góra. Wartość zadania: 6 500 000,00 PLN.
2. Miasto Jelenia Góra: Rewitalizacja budynku Urzędu Miasta przy ul. Sudeckiej 29 w Jeleniej Górze poprzez polepszenie stanu technicznego wraz z optymalizacją przestrzeni do obsługi klientów, w tym osób ze szczególnymi potrzebami oraz zastosowaniem rozwiązań zmniejszających zużycie energii. Wartość zadania: 3 500 000,00 PLN.
3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Przebudowa nawierzchni ulicy Wolności. Wartość zadania: 4 202 500,00 PLN
4. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "WODNIK" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością: Rewitalizacja zabytkowego budynku przy ulicy Artura Grottgera 1 w Jeleniej Górze wraz z budową przyłączy: wody, kanalizacji sanitarnej i kanalizacji deszczowej oraz budową WLZ energii elektrycznej. Wartość zadania: 9 834 568,00 PLN.
5. Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji "WODNIK" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością: Rozbudowa sieci wodociągowej tranzytowej w ul. Wolności w Jeleniej Górze (od ul. Tkackiej do al. Wojska Polskiego): 3 500 000,00 PLN.
6. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy al. Wojska Polskiego 1/1a, 8, 12, 18a, 22, 27, 39, 48, 58-58OF, 63, 77, 87, ul. Wolności 13, 55, 56, 176 ul. Sudeckiej 310F, 35, ul. Ptasiej 17, ul. Adama Mickiewicza 4-6, 10, ul. Leona Wyczółkowskiego 1, 3, 5, 13, ul. Melchiora Wańkowicza 20. Wartość zadania: 12 285 000,00 PLN.
7. Fundacja PCKK Edukacja i Rozwój: Integracja społeczna, międzykulturowa i międzypokoleniowa w ramach Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK. Wartość zadania: 455 000,00 PLN.

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Poprawa jakości i standardu życia mieszkańców obszaru rewitalizacji** poprzez wyeliminowanie problemu dystrybucji wody o odpowiedniej jakości oraz poprawę warunków mieszkaniowych. Rezultat wystąpi dzięki budowie sieci wodociągowej i przeprowadzeniu modernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Powyższe przyczyni się do realizacji celów strategicznych: CS.2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna oraz CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.
- **Przywrócenie świetności obiektom zabytkowym i udostępnienie ich mieszkańcom, także z niepełnosprawnościami**, a tym samym zapobieganie ich dalszej degradacji. Remonty budynków użyteczności publicznej, oprócz uwypuklenia ich walorów i poprawy parametrów energetycznych, pozwolą przystosować je do pełnienia nowych funkcji, jak obsługa mieszkańców, w tym także tych ze specjalnymi potrzebami. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno-funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z odrestaurowanej infrastruktury zabytkowej. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych). Sposób oceny wskaźnika: ewidencja prowadzona przez instytucje użyteczności publicznej w obiektach zabytkowych poddanych renowacji.
- **Poprawa jakości sieci komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego**, poprzez przebudowę nawierzchni ul. Wolności wraz z zmianą organizacji ruchu dzięki odnowieniu oznakowania i zaplanowaniu wykonania azyli dla pieszych, w celu poprawy bezpieczeństwa. Sprawna sieć komunikacyjna miasta jest także warunkiem rozwoju społeczno - gospodarczego i przyczynia się do wzrostu atrakcyjności miasta, także jako miejsca do inwestowania. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych na przebudowanym odcinku. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.
- **Ożywienie podobszaru śródmieścia i wzrost zadowolenia mieszkańców z nowych możliwości spędzania czasu wolnego** poprzez zapewnienie bogatej oferty Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK dostosowanej do zdiagnozowanych potrzeb oraz przestrzeni dla działań edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych. Rezultatem będzie wzrost poziomu integracji mieszkańców i rozwijanie kompetencji społecznych wśród seniorów, uchodźców, osób z niepełnosprawnościami oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego, patologii i ubóstwa. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia mieszkańców uczestniczących w działaniach prowadzonych przez Edukacyjne Centrum Integracji PCKK. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczestników korzystających z oferty Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK.

9. Wskaźniki produktu:

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji - 3 szt.
- Długość przebudowanych dróg gminnych - 1 100 m
- Długość nowej sieci wodociągowej tranzytowej PE DN 355 mm oraz sieci wodociągowej PE DN 160 mm zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji -1002,3 m
- Liczba budynków wielorodzinnych poddanych rewitalizacji - 26 szt.

Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych.

9. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W rewitalizowanych budynkach przy ul. Okrzei 10 i Sudeckiej 29 zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami: usunięcie barier architektonicznych wewnątrz budynków, zlikwidowanie progów i zniwelowanie różnic poziomów podłóg, dostosowanie pomieszczeń biurowych oraz sanitarnych. Ciągi komunikacyjne zostaną odpowiednio oznakowane, w tym poprzez oznaczenia dźwiękowe oraz poziome np. oznaczenie stopni taśmą ostrzegawczą, zamontowanie urządzeń technicznych wspierających wspomaganie słyszenia. Dodatkowo przy budynku ul. Okrzei 10 wykonane będą miejsca parkingowe ułatwiające dostęp do budynku osobom z niepełnosprawnościami.

Budynek przy ulicy Grottgera 1 będzie dostępny w całości dla osób z niepełnosprawnościami. Sala obsługi interesantów i dziennik podawczy znajdować się będą na parterze. Ponadto planuje się wykonać dźwig osobowy łączący wszystkie kondygnacje użytkowe. Kabina dźwigu zostanie zaprojektowana tak, by umożliwić swobodny dostęp osobom z niepełnosprawnościami, tj. o odpowiednich parametrach, posiadająca dodatkowe funkcje takie jak oznakowanie służące osobom niewidomym wraz z możliwością odtworzenia informacji głosowej. Nastąpi optymalizacja rozmieszczenia komórek organizacyjnych Spółki „WODNIK”, tak aby obsługa wszystkich klientów odbywała się na jednym poziomie budynku (parter), bez konieczności przemieszczania się w obrębie budynku.

W ramach zadania dotyczącego Edukacyjnego Centrum Integracji PCKK zostanie zakupiony schodolaz, umożliwiający dostęp do pomieszczeń na I piętrze zabytkowej kamienicy. Na stronie internetowej Fundacji PCKK zostaną udostępnione informacje o zakresie jej działalności w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo oraz nagrania treści w polskim języku migowym. Informacje zamieszczone będą w postaci tekstu łatwego do czytania i zrozumienia.

Podmioty odpowiedzialne za realizację rozbudowy sieci wodociągowej tranzytowej zapewnią dostęp do informacji o projekcie na stronie internetowej z uwzględnieniem osób ze szczególnymi potrzebami, np. osób słabowidzących (tekst łatwy do czytania, możliwość odsłuchu).

W rewitalizowanych wielorodzinnych budynkach mieszkalnych zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. oznaczenia wypukłe, poręcze i barierki, listwy antypoślizgowe.

Wejścia do budynków będą odpowiednio widoczne i oświetlone, a ich szerokość zapewni dostęp do budynku osobom ze specjalnymi potrzebami. Przeprowadzone roboty budowlane będą przeprowadzone zgodnie z zasadą uniwersalnego projektowania, z uwzględnieniem wytycznych konserwatora zabytków. Ponadto nieruchomość przy ul. Wojska Polskiego 48 wyposażona zostanie w integralną część użytkową w postaci dźwigu osobowego, właściwie oznakowaną, która zniweluje dotychczasowe bariery architektoniczne. Urządzenie zainstalowane zostanie w sposób umożliwiający dogodny dostęp do każdego piętra budynku oraz zapewniający wstęp do budynku każdej osobie, która zechce z niego skorzystać.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 29 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry.

Nazwa przedsięwzięcia: Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry.	
1. Podmioty realizujące:	
1. Miasto Jelenia Góra, pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra.	
2. Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze, ul. Cieplicka 9, 58-560 Jelenia Góra.	
3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra.	
4. Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe przy ul. Cieplickiej 5, 7, 15, 29, 30, 31, 36, 38, 51, 79, ul. Franciszka Juszcza 16, ul. Norberta Barlickiego 1-11, ul. Bohaterów Września 19391-9,12,13,14,16-25, ul. Wojciecha Tabaki 5, 7, 9, 10, ul. Wolności 260, ul. Kazimierza Pułaskiego 14, ul. Jagiellońskiej 1, 7, 8, 16b, 19, 46, ul. Dworcowej 20a, 20b, 20d, 58-560 Jelenia Góra.	
2. Zakres realizowanych zadań:	
1. Budowa Palmiarni w Parku Zdrojowym w Jeleniej Górze – Cieplicach.	
Zakres zadania obejmuje budowę palmiarni wraz z tężniami solankowymi oraz zagospodarowaniem terenu i montażem elementów małej architektury, w tym:	
– zakres I - opracowanie dokumentacji projektowej i uzyskanie niezbędnych opinii, decyzji i uzgodnień koniecznych do prawidłowego wykonania dokumentacji projektowej, w tym decyzji pozwolenia na budowę.	

- zakres II - roboty budowlane obejmujące:
  - budowę palmiarni w formie pasażu uzdrowskiego przykrytego kolebkowym szklanym dachem. Od strony ul. Cervi palmiarnia posiadać będzie prostą elewację równoległą do przebiegu ulicy i nawiązywać do prostokątnych form sąsiedniej zabudowy. Od strony parku budynek będzie miał organiczną falującą formę nawiązującą do swobodnej geometrii parkowych alejek oraz naturalnego zadrzewienia;
  - budowę 4 tężni solankowych o konstrukcji drewnianej, wypełnionej tartanem, posadowionych w niecce betonowej, pod zadaszeniem, w układzie linearnym.
  - zagospodarowanie terenu - wykonanie infrastruktury technicznej (przyłącza ciepłowniczego wykorzystującego wody termalne, wraz z przeprowadzeniem inwentaryzacji uzbrojenia terenu oraz pozyskaniem decyzji o warunkach technicznych przyłączenia mediów) niezbędnej do funkcjonowania obiektu palmiarni i tężni solankowych, oświetlenia, monitoringu oraz montażu elementów małej architektury;
- zakres III - dostawę i montaż wyposażenia obiektu palmiarni w sprzęt niezbędny do funkcjonowania obiektu, w tym dostawę roślinności i wykonanie nasadzeń. Wyposażenie budynku palmiarni stanowić będą: ławki parkowe, leżaki drewniane, stoliki, krzesła, kosze na śmieci, rzeźby oraz ławki parkowe ustawione wzdłuż budynku od strony tężni. Wnętrze palmiarni obsadzone zostanie roślinami z grup: niskie, średnie, wysokie, zachowującymi ozdobność przez cały rok.

2. Rewitalizacja wieży przyklasztornej i przystosowanie jej do pełnienia funkcji wieży widokowej przy kościele pw. Św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze.

Zakres zadania obejmuje:

- konserwację pokrycia dachu wieży wraz z wykonaniem drobnych napraw;
- wykonanie klatki schodowej umożliwiającej wejście na taras widokowy wieży;
- impregnację grzybobójczą i ognioochronną wszystkich elementów drewnianych we wnętrzu wieży;
- prace konserwatorskie przy oczyszczeniu i uzupełnieniu ubytków ścian kamienno-ceglanych;
- roboty budowlane związane z adaptacją tarasu widokowego dla turystów, z dostosowaniem do obowiązujących warunków technicznych;
- wykonanie instalacji elektrycznej wraz z montażem osprzętu, w tym oświetlenia awaryjnego;
- zabezpieczenie wszystkich otworów okiennych na całej wysokości wieży poprzez montaż krat;
- prace konserwatorskie przy mechanizmie zegara i przy samym zegarze;
- prace konserwatorskie/restauratorskie przy dzwonie.

3. Modernizacja ulicy Juszcza.

Zakres zadania obejmuje:

- opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę ulicy Juszcza oraz ulicy Zamoyskiego, z wyłączeniem obszaru ronda zlokalizowanego na skrzyżowaniu z ul. Tabaki;
- przebudowę konstrukcji nawierzchni ulic, chodników, zjazdów;
- przebudowę sieci oświetlenia ulicznego (wymiana istniejących latarni na nowe, demontaż opraw oświetleniowych na wysięgnikach zamocowanych do słupów sieci elektroenergetycznej oraz zaprojektowanie odrębnych punktów oświetleniowych);
- przebudowę sieci kanalizacji deszczowej wraz z istniejącymi przyłączami do budynków (w granicach pasa drogowego);
- remont sieci kanalizacji sanitarnej wraz z zaprojektowaniem renowacji studni, regulacją lub w razie konieczności wymianą zwieńczeń urządzeń obcych zlokalizowanych w drodze;
- wykonanie likwidacji kolizji z istniejącymi elementami infrastruktury i zagospodarowanie terenu.

W ramach zadania przebudowana zostanie długość odcinków ulic stanowiąca łącznie ok. 0,7 km, w tym ul. Juszcza o długości ok. 0,5 km i szerokości ok. 5,5 m oraz ul. Zamoyskiego o długości ok. 0,2 km i szerokości ok. 6,0 m.

4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

Zakres zadania obejmuje:

- wykonanie prac polegających na remoncie dachów wraz z naprawą więźb, kominów, elewacji przy zachowaniu lub odtworzeniu detali architektonicznych i elementów zdobnych, naprawę, uzupełnienie ubytków tynku, malowanie elewacji, balkonów, werand, klatek schodowych, obróbki blacharskie (wymiany rynien i rur spustowych) i itp.;

<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie prac termomodernizacyjnych budynków, polegających na ociepleniu lub dociepleniu ścian budynków, wykonaniu izolacji pionowych i poziomych ścian, izolacji fundamentów, wykonaniu drenaży oraz wymianie lub renowacji stolarki okiennej i drzwiowej; - modernizację instalacji elektrycznych i gazowych; - poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami; - zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym montaż ławek, wykonanie boksów śmietnikowych, montaż bramy wjazdowej na posesję, utwardzenie parkingu i dojścia do nieruchomości.
<p>3. Lokalizacja:</p> <p>Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Cieplice: Park Zdrojowy w Jeleniej Górze (część dz. nr 115, 118, 119, 11/2 obręb 0005, AM - 3 oraz dz. nr 4/5, 3, 2, 42/11, 42/10, AM - 4, obręb 0005 - w zakresie budowy palmiarni), ul. Juszczaka oraz ul. Zamoyskiego (z wyłączeniem obszaru ronda zlokalizowanego na skrzyżowaniu z ul. Tabaki - w zakresie modernizacji ulic), ul. Cieplicka 5, 7, 9, 15, 29, 30, 31, 36, 38, 51, 79, ul. Franciszka Juszczaka 16, ul. Norberta Barlickiego 1-11, ul. Bohaterów Września 1939 1-9,12,13,14,16-25, ul. Wojciecha Tabaki 5, 7, 9, 10, ul. Wolności 260, ul. Kazimierza Pułaskiego 14, ul. Jagiellońskiej 1, 7, 8, 16b, 19, 46, ul. Dworcowej 20a, 20b, 20d.</p>
<p>4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:</p> <p>Obszar Cieplic charakteryzuje się kumulacją niepożądanych zjawisk społeczno-gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno- funkcjonalnych i infrastrukturalnych. Jednym z głównych problemów uzdrowskiej części Jeleniej Góry jest zdegradowany stan infrastruktury drogowej i okołodrogowej, niedostosowanie przestrzeni miejskich do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób o szczególnych potrzebach (np. kobiety w ciąży, z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi). Zły stan infrastruktury drogowej zagraża bezpieczeństwu pieszych.</p> <p>Zidentyfikowanym problemem w podobszarze Cieplice jest również niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego, niewykorzystująca w pełni potencjału, walorów przyrodniczych oraz kulturowych Uzdrowiska Cieplice, przez co atrakcyjność turystyczna obszaru w punktu widzenia turystów i kuracjuszy zmniejsza się. Postępująca degradacja obiektów o historycznych walorach architektoniczno- urbanistycznych wymaga podjęcia pilnych działań rewitalizacyjnych, w celu przywrócenia ich świetności, nadania nowych funkcji.</p> <p>Zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkalnych, brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności generuje wysokie koszty eksploatacyjne związane z ogrzewaniem lokali. Niski poziom izolacji mieszkań i budynków zmusza do stosowania dodatkowego ogrzewania za pomocą indywidualnych źródeł ciepła, które sprzyjają emisji szkodliwych substancji do środowiska i w efekcie powodują pogorszenie jakości powietrza, co jest szczególnie niekorzystną sytuacją na obszarze uzdrowskim.</p>
<p>5. Cel przedsięwzięcia</p> <p>Głównym celem planowanych w ramach przedsięwzięcia działań jest pobudzenie społeczno-gospodarcze obszaru Cieplic i jego zrównoważony rozwój jako dzielnicy uzdrowskiej, atrakcyjnej dla mieszkańców, przedsiębiorców i turystów oraz kuracjuszy odwiedzających miasto.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy, dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; - podniesienie parametrów energetycznych budynków, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych; - wzrost potencjału turystycznego Parku Zdrojowego na rzecz uatrakcyjnienia Uzdrowiska Cieplice i zaspokojenia potrzeb osób odwiedzających Cieplice w celu leczenia uzdrowskiego; - rozwój i wzmocnienie funkcji turystycznych podobszaru Cieplice; - rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej miasta.
<p>6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji</p> <p>Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:</p> <p>CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców:</p> <p>CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców;</p> <p>CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego;</p> <p>CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna:</p> <p>CO.2.2. Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego</p> <p>CO. 2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego</p> <p>CO.2.4. Poprawa estetyki budynków</p>

CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków;
7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
<u>Łączna wartość przedsięwzięcia: 43 066 800,00 PLN, w tym:</u>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto Jelenia Góra: Budowa palmiarni w Parku Zdrojowym w Jeleniej Górze - Cieplicach. Wartość zadania: 13 000 000,00 PLN 2. Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze: Rewitalizacja wieży przyklasztornej i przystosowanie jej do pełnienia funkcji wieży widokowej przy kościele pw. Św. Jana Chrzciciela w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 6 000 000,00 PLN 3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Modernizacja ulicy Juszczaka. Wartość zadania: 1 500 000,00 PLN 4. Spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Cieplickiej 5, 7, 15, 29, 30, 31, 36, 38, 51, 79, ul. Franciszka Juszczaka 16, ul. Norberta Barlickiego 1-11, ul. Bohaterów Września 19391-9,12,13,14,16-25, ul. Wojciecha Tabaki 5, 7, 9, 10, ul. Wolności 260, ul. Kazimierza Pułaskiego 14, ul. Jagiellońskiej 1, 7, 8, 16b, 19, 46, ul. Dworcowej 20a, 20b, 20d. Wartość zadania: 22 566 800,00 PLN
8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:
<p>Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Przywrócenie świetności obiektom zabytkowym, a tym samym zapobieganie ich dalszej degradacji. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2 Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z odrestaurowanej infrastruktury zabytkowej (rewitalizacja wieży przyklasztornej). Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych). Sposób oceny wskaźnika: ewidencja prowadzona przez realizatora zadania. • Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców, CS. 2 Spójność przestrzenno-funkcjonalna oraz CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności w związku z powstaniem atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru. • Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego i zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, poprzez modernizację ulicy Juszczaka (przebudowa konstrukcji nawierzchni ulic, chodników i zjazdów). Powyższe działanie przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno-funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych na przebudowanych ciągach komunikacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze. <p>Budowa Palmiarni oraz udostępnienie turystyczne zabytkowej wieży przyklasztornej wzmocnią efekt rewitalizacji i pozytywnie wpłyną na rozwój lokalnej przedsiębiorczości. Modernizacja ul. Juszczaka poprawi warunki komunikacyjne oraz bezpieczeństwo ruchu drogowego w centrum uzdrowiska, a rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z termomodernizacją poprawi stan środowiska naturalnego. Przywrócenie dawnej świetności obszaru pozwoli na ożywienie przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców, turystów oraz kuracjuszy. Wieloaspektowa rewitalizacja Cieplic zapobiegnie rozprzestrzenianiu się niekorzystnych zjawisk, zwiększy funkcjonalną wartość rewitalizowanej przestrzeni, poprawi standard życia ludności oraz nada obszarowi pozytywnego wizerunku. Poprawa ładu przestrzennego, estetyki i jakości środowiska stanowiąc będą istotne impulsy rozwoju gospodarczego i turystycznego, a powstała oferta turystyczna zwiększy poczucie lokalnej tożsamości, poziomu społecznej integracji oraz aktywność lokalnych społeczności.</p> <p>Realizacja przedsięwzięcia pozwoli na pełne wykorzystanie potencjału Uzdrowiska Cieplice oraz zapobiegnie występowaniu zjawisk kryzysowych w przyszłości. Realizacja projektu przyczyni się również do podniesienia rangi Uzdrowiska, jako miejsca nastawionego na kompleksowe zaspokojenie potrzeb mieszkańców, turystów i kuracjuszy.</p>
9. Wskaźniki produktu
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):
– Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury uzdrowiskowej - 1 szt.

- Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem - 1 szt.;
- Długość przebudowanych dróg gminnych- ok. 0,7 km;
- Liczba budynków poddanych rewitalizacji - 59 szt.

Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac.

10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W ramach inwestycji drogowej zlikwidowane zostaną nierówności jezdni, a przestrzeń zostanie odpowiednio doświetlona.

W rewitalizowanych budynkach nastąpi poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami poprzez przystosowanie podejścia oraz wykonanie podjazdu do nieruchomości.

Teren i nowopowstała infrastruktura uzdrowskowa w Parku Zdrojowym będą pozbawione barier architektonicznych. Zaplanowano m. in.: podjazd dla wózków inwalidzkich do hali palmiarni oraz wykonanie ciągów komunikacyjnych o parametrach umożliwiających bezkolizyjne poruszanie się osobom niepełnosprawnym ruchowo.

Ponadto, w ramach projektu obejmującego rewitalizację wieży przyklasztornej i przystosowanie jej do pełnienia funkcji wieży widokowej planowane jest podzielenie klatki schodowej stanowiącej wejście na taras widokowy poziomymi platformami, z miejscami do siedzenia, które umożliwią odpoczynek przed dalszą wspinaczką na szczyt wieży.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 30 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic.

Nazwa przedsięwzięcia: Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic.
1. Podmioty realizujące:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto Jelenia Góra, Pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra. 2. Miejski Zarząd Dróg i Mostów, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra. 3. Wspólnoty mieszkaniowe przy ul. Książęcej 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, ul. Lubańskiej 32, ul. gen. Józefa Sowińskiego 5, 7, ul. Zjednoczenia Narodowego 5, 29, 30, 33, 63A, 9A, ul. św. Jadwigi Śląskiej 9, 11, 16, ul. Staromiejskiej 14, ul. Mieszka I 28, 30, ul. Wojciecha Korfańskiego 4a, ul. Sobieszowskiej 28, 36, 58-560 Jelenia Góra.
2. Zakres realizowanych zadań:
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa stadionu przy ul. Lubańskiej w Jeleniej Górze. Zakres zadania obejmuje przebudowę części trybun (skrzydło północne) oraz budki spikera, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę skrzydła północnego trybun, polegające na wykonaniu podestów oraz montażu na nich nowych siedzisk drewnianych, izolacji przeciwwilgociowej, montażu barierki zabezpieczających, wykonaniu schodów na trybuny oraz dwóch podjazdów dla niepełnosprawnych. - rozbiórkę skrzydła południowego trybun oraz uporządkowanie terenu wokół z zachowaniem istniejącego nasypu. - przebudowę budki spikerskiej polegającą na rozbiórce części obiektu i nadbudowie na zachowanych ściankach żelbetowych konstrukcji drewnianej, wykonanie nowego zadaszania wraz z obróbkami blacharskimi, rynnami i rurami spustowymi, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wykonanie schodów prowadzących do wejścia do budki spikerskiej z poziomu płyty boiska.   2. Budowa i przebudowa chodników na ul. Zjednoczenia Narodowego. Zakres zadania obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie robót budowlanych polegających na budowie i przebudowie chodników oraz ciągów pieszych na ul. Zjednoczenia Narodowego, całkowita długość przebudowywanych ciągówok. 1 km, szerokość chodnika 2,0 m, szerokość ciągów pieszych 1,25m - 2,0 m; - przebudowę istniejących zjazdów publicznych i prywatnych do posesji o szerokości 3,0 m- 4,0 m.   3. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Książęcej 2,5, 6, 7, 9, 10, 11, ul. Lubańskiej 32, ul. gen. Józefa Sowińskiego 5, 7, ul. Zjednoczenia Narodowego 5, 29, 30, 33, 63A, 9A, ul. św. Jadwigi

Śląskiej 9, 11, 16, ul. Staromiejskiej 14, ul. Mieszka I 28,30, ul. Wojciecha Korfantego 4A, ul. Sobieszowskiej 28, 36.

Zakres zadania obejmuje realizację robót budowlanych w zależności od potrzeb konkretnych budynków wielorodzinnych i będzie obejmować:

- roboty remontowe: dachów, elewacji, klatek schodowych, wejść do budynków, obróbki blacharskie i in.;
- termomodernizację budynków, w tym m. in.: docieplenie ścian zewnętrznych, stropodachów, izolacje pionowe i poziome, izolacje fundamentów;
- modernizację instalacji elektrycznej i kanalizacyjnej;
- poprawę estetyki budynków, w tym mycie elewacji;
- poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, w tym montaż trzech wind w budynku przy ul. Sobieszowskiej 36;
- remont nawierzchni wokół budynku przy ul. Sowińskiego 5,7, w tym jej utwardzenie kostką brukową wraz z wykonaniem oświetlenia;
- wykonanie wiaty śmietnikowej wraz z tzw. "zielonym dachem" (dachem ekstensywnym) przy ul. Sobieszowskiej 28, w tym m.in. pokrycie zadaszania tzw. "carportów" zielenią ekstensywną (800 m²), zamontowanie na ww. dachach paneli fotowoltaicznych, pozyskanie energii do oświetlania terenu spółdzielni lampami z energii pochodzącej paneli fotowoltaicznych
- zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym montaż ławek, elementów małej architektury umożliwiających organizację spotkań, warsztatów i wydarzeń dla mieszkańców, utworzenie kwietników oraz placów zabaw, nasadzenia zieleni, utworzenie siłowni zewnętrznej;
- wspólne działania mieszkańców, np. warsztaty kulinarne, spotkania, pikniki rodzinne, plenery malarskie, wspólne gry i zabawy.

3. Lokalizacja:

Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Cieplice: ul. Lubańska 25 (dz. nr 1/6, obręb 0002 - stadion), ul. Lubańska 32, ul. Zjednoczenia Narodowego - w zakresie przebudowy ulic i chodników, ul. Książęca 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, ul. gen. Józefa Sowińskiego 5, 7, ul. Zjednoczenia Narodowego 5, 29, 30, 33, 63A, 9A, ul. św. Jadwigi Śląskiej 9, 11, 16, ul. Staromiejska 14, ul. Mieszka I 28, 30, ul. Wojciecha Korfantego 4a, ul. Sobieszowska 28, 36.

4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:

Na obszarze realizacji przedsięwzięcia zauważalne są niepożądane i destrukcyjne zjawiska w sferze społeczno-gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej i infrastrukturalnej. W uzdrowiskowej części miasta obserwowane są problemy związane m.in. ze zdegradowaną infrastrukturą sportowo-rekreacyjną przeznaczoną do aktywnego spędzania czasu wolnego, która umożliwiłyby integrację i aktywizację mieszkańców, złym stanem infrastruktury drogowej, szczególnie nawierzchni chodników, który wpływa na pogorszenie estetyki przestrzeni publicznych i komfortu ich użytkowania oraz poziom bezpieczeństwa w ruchu drogowym (pieszym). Istotnym problemem występującym na rewitalizowanym obszarze jest zły stan techniczny wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W znaczącej części budynki te są zdegradowane i nie posiadają rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z nich, w szczególności w zakresie energooszczędności. Budynki te generują wysokie koszty eksploatacyjne związane z ogrzewaniem lokali. Niski poziom izolacji mieszkań i budynków zmusza do konieczności stosowania dodatkowego ogrzewania za pomocą indywidualnych źródeł ciepła, które sprzyjają emisji szkodliwych substancji do środowiska i w efekcie powodują pogorszenie jakości powietrza, co jest szczególnie niekorzystną sytuacją na obszarze uzdrowiskowym. Postępująca degradacja budynków wpływa niekorzystnie na estetykę przestrzeni miejskiej oraz obniża jej atrakcyjność. W budynkach mieszkalnych brakuje rozwiązań technicznych umożliwiających korzystanie z nieruchomości przez osoby z niepełnosprawnościami czy osoby w podeszłym wieku, mające problemy z poruszaniem się. Tereny wokół wielorodzinnych budynków mieszkalnych charakteryzują się brakiem miejsc do spędzania czasu wolnego, które umożliwiłyby aktywizację mieszkańców i integrację osób w różnych grupach wiekowych.

5. Cel przedsięwzięcia

Głównym celem planowanych w ramach przedsięwzięcia działań jest pobudzenie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji i jego zrównoważony rozwój jako dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, atrakcyjnej dla mieszkańców, przedsiębiorców, turystów i kuracjuszy odwiedzających miasto. Realizacja projektu wpłynie także na poprawę infrastruktury publicznej, warunków mieszkaniowych i zagospodarowania przestrzeni miejskiej.

Cele szczegółowe:

- modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, krzewienie wśród mieszkańców prozdrowotnych postaw;

- poprawa stanu infrastruktury drogowej, wzrost poziomu bezpieczeństwa w ruchu drogowym;
- przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy,
- poprawa dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami;
- podniesienie parametrów energetycznych budynków, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych
- poprawa jakości środowiska
- podnoszenie poziomu integracji mieszkańców i wzmacnianie więzi społecznych, stworzenie miejsc do integracji i spędzania czasu wolnego

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami i kierunkami rewitalizacji:

CS. 1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO. 1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców

CO. 1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

CS. 2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna

CO.2.1. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców

CO. 2.2. Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego

CO. 2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego

CO. 2.4. Poprawa estetyki budynków

CS. 3. Lepsza jakość środowiska naturalnego

CO. 3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków

CO. 3.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

Łączna wartość przedsięwzięcia: 12 659 730,00 PLN, w tym:

1. Miasto Jelenia Góra: Przebudowa stadionu przy ul. Lubańskiej w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 839 730,00 PLN
2. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Budowa i przebudowa chodników na ul. Zjednoczenia Narodowego. Wartość zadania: 1 800 000,00 PLN
3. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Książęcej 2, 5, 6, 7, 9, 10, 11, ul. Lubańskiej 32, ul. gen. Józefa Sowińskiego 5, 7, ul. Zjednoczenia Narodowego 5, 29, 30, 33, 63A, 9A, ul. św. Jadwigi Śląskiej 9, 11, 16, ul. Staromiejskiej 14, ul. Mieszka I 28, 30, ul. Wojciecha Korfańskiego 4a, ul. Sobieszowskiej 28, 36. Wartość zadania: 10 020 000,00 PLN

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Poprawa stanu infrastruktury sportowo - rekreacyjnej**, poprzez przebudowę stadionu na ul. Lubańskiej i powstrzymanie dalszej degradacji. Przyczyni się to do realizacji CS. 2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba imprez i wydarzeń organizowanych na stadionie, pomiar nastąpi rok po zakończeniu prac inwestycyjnych, na podstawie ewidencji liczby imprez i wydarzeń organizowanych na stadionie, prowadzonej przez podmiot zarządzający stadionem.
- **Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji**. Powyższe przyczyni się do realizacji CS. 1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS. 3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.
- **Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego i zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego** poprzez przebudowę budowę i przebudowę chodników i ciągów pieszych na ul. Zjednoczenia Narodowego. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno-funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, szczególnie z udziałem pieszych na przebudowywanych ciągach komunikacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.

9. Wskaźniki produktu

Wskaźnik produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

- Długość budowanych i przebudowanych chodników - ok. 1 km
- Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo - rekreacyjnej - 1 szt.
- Liczba budynków poddanych rewitalizacji - 24 szt.

Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac.

10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania

Realizacja przedsięwzięcia zakłada dostosowanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami m.in. poprzez wykonanie dwóch podjazdów do trybun dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach przebudowy i budowy chodnika przy ul. Zjednoczenia Narodowego zlikwidowane zostaną nierówności oraz szerokość chodnika dostosowana zostanie do potrzeb osób poruszających się na wózkach.

W rewitalizowanych wielorodzinnych budynkach mieszkalnych zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. poprzez oznaczenia wypukłe, wykonanie podjazdów dla wózków inwalidzkich umożliwiających swobodny wjazd do nieruchomości, oznaczenie stopni schodowych taśmą ostrzegawczą. Wejścia do budynków będą odpowiednio widoczne i oświetlone, a ich szerokość zapewni dostęp do budynku osobom z trudnościami w poruszaniu się. Budynek przy ul. Sobieszowskiej 36 wyposażony zostanie w windy niwelującą dotychczasowe bariery architektoniczne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 31 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej

Nazwa przedsięwzięcia: Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej.	
1. Podmioty realizujące:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Parafia Ewangelicko - Augsburska w Jeleniej Górze Cieplicach, Pl. Piastowski 18, 58-560 Jelenia Góra. 2. Miejski Zarząd Dróg i Mostów, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra. 3. Wspólnoty mieszkaniowe przy ul. Staromiejskiej 8, 10, Pl. Piastowskim 1, 3, 11, 15, 23, 30,31, 40, Pl. Zdrojowym 1, 2-4, ul. Krynicznej 4, ul. Solankowej 11, 13, 21-21A, ul. Wolności 246, 248, 253, ul. Wodnej 5, ul. Parkowej 4, ul. Wazów 5, ul. Marysieńki Sobieskiej 1, 58-560 Jelenia Góra. 	
2. Zakres realizowanych zadań:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja zabytkowego budynku "Kantorówka" przy Placu Piastowskim 16 w Jeleniej Górze - Cieplicach. Zakres zadania obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - renowację elewacji budynku mieszkalno-usługowego "Kantorówka"; - wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w budynku; - dostosowanie budynku do wymagań przeciwpożarowych; - remont części wspólnych (korytarza, klatki schodowej); - odwodnienie oraz osuszenie budynku; - zakup i montaż windy. 2. Renowacja wnętrza zabytkowego, ewangelickiego kościoła Zbawiciela w Jeleniej Górze - Cieplicach. Zakres zadania obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - renowację sklepienia zabytkowego kościoła z uzupełnieniem ubytków i malowaniem; - renowację zabytkowych, kryształowych żyrandoli; - instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, których celem jest wspomaganie słyszenia. 3. Przebudowa nawierzchni Pl. Kombatantów. Zakres zadania obejmuje przebudowę nawierzchni pl. Kombatantów o długości 290 m. 4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Zakres zadania obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - roboty remontowe: dachów wraz z ich ociepleniem/dociepleniem, orynowaniem, rurami spustowymi oraz obróbkami blacharskimi, kominów, elewacji, w tym mycie elewacji wraz z odtworzeniem gzymsów, detali architektonicznych i elementów zdobnych, naprawę, uzupełnienie ubytków tynku, balkonów, wykuszy, wejść do budynków, klatek schodowych i in.; 	

<ul style="list-style-type: none"> - termomodernizację budynków, w tym m. in.: ocieplenie/docieplenie ścian budynków, ścian piwnic, izolacje pionowe, poziome i fundamentów, drenaże, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej; - modernizację, wymianę instalacji elektrycznej; - poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami; - zagospodarowanie terenów wokół budynków, na cele rekreacyjne, w tym wykonanie ogródka integracyjnego dla mieszkańców wraz z oświetleniem i monitoringiem przy pl. Zdrojowym 1; - wspólne działania mieszkańców, np. szkolenie online z ochrony przed przestępczością, klub dyskusyjny, wspólne czytanie książek.
3. Lokalizacja:
<p>Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobzszarze rewitalizacji Cieplice: Pl. Kombatantów (w zakresie przebudowy nawierzchni drogi), ul. Staromiejska 8, 10, Pl. Piastowski 1, 3, 11, 15, 16, 18, 23, 30,31, 40, Pl. Zdrojowy 1, 2-4, ul. Kryniczna 4, ul. Solankowa 11, 13, 21-21A, ul. Wolności 246, 248, 253, ul. Wodna 5, ul. Parkowa 4, ul. Wazów 5, ul. Marysieńki Sobieskiej 1.</p>
4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
<p>Wśród problemów zidentyfikowanych w obszarze realizacji przedsięwzięcia należy wskazać przede wszystkim spiętrzenie negatywnych zjawisk społecznych i środowiskowych, postępujący proces degradacji zarówno wielorodzinnych budynków mieszkalnych jak i obiektów użyteczności publicznej oraz niezadawalający stan dróg i infrastruktury okołodrogowej.</p> <p>Zły stan techniczny budynków, brak zastosowania efektywnych rozwiązań w zakresie ich parametrów energetycznych, a także wysokie koszty eksploatacji potwierdzają, iż niezbędne jest pilne podjęcie prac rewitalizacyjnych. Konieczne jest dostosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i utworzenie terenów rekreacyjnych wokół budynków mieszkalnych, umożliwiających aktywizację mieszkańców i ich integrację społeczną.</p> <p>Prac renowacyjnych wymagają także zabytkowe obiekty użyteczności publicznej, w tym sakralne. Ze względu na swój ogólnodostępny charakter mają one istotne znaczenie zarówno z punktu widzenia lokalnej społeczności - zaspokajania ich potrzeb, jak również w kontekście turystycznym - poprawy atrakcyjności dla odwiedzających Uzdrowisko kuracjuszy i turystów.</p>
5. Cel przedsięwzięcia
<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest kształtowanie przyjaznej dla mieszkańców i turystów struktury funkcjonalno – przestrzennej obszaru rewitalizacji oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju miasta poprzez ograniczenie zjawisk powodujących degradację rewitalizowanej przestrzeni.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; - podniesienie parametrów energetycznych budynków, redukcja kosztów ogrzewania, poprawa warunków mieszkaniowych; - zachowanie dziedzictwa kulturowego; - poprawa standardu technicznego, funkcjonalnego i ekologicznego przestrzeni publicznej, - zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru rewitalizacji, - poprawa bezpieczeństwa publicznego w rewitalizowanym obszarze, - zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.
6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji
<p>Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:</p> <p>CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna CO. 2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego CO.2.4. Poprawa estetyki budynków CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków</p>
7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
<p><u>Łączna wartość przedsięwzięcia: 21 775 000,00PLN, w tym:</u></p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Parafia Ewangelicko - Augsburska w Jeleniej Górze Cieplicach: Rewitalizacja zabytkowego budynku "Kantorówka" przy Placu Piastowskim 16 w Cieplicach. Wartość zadania: 1 500 000,00 PLN 2. Parafia Ewangelicko - Augsburska w Jeleniej Górze Cieplicach: Renowacja wnętrza zabytkowego, ewangelickiego kościoła Zbawiciela w Jeleniej Górze Cieplicach. Wartość zadania: 11 000 000,00 PLN 3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Przebudowa nawierzchni Pl. Kombatantów. Wartość zadania: 1 147 000,00 PLN 4. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Staromiejskiej 8, 10, Pl. Piastowskim 1, 3, 11, 15, 23, 30,31, 40,Pl. Zdrojowym 1, 2-4, ul. Krynicznej 4, ul. Solankowej 11, 13, 21- 21A, ul. Wolności 246, 248, 253, ul. Wodnej 5, ul. Parkowej 4, ul. Wazów 5, ul. Marysieńki Sobieskiej 1. Wartość zadania:8 128 000,00 PLN
<p>8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:</p> <p>Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców, CS.2 Spójność przestrzenno- funkcjonalna oraz CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, w szczególności poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz poprawę estetyki zabudowy przestrzeni publicznej. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych),na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru. • Poprawa funkcjonalności układu komunikacyjnego i zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, poprzez przebudowę nawierzchni Pl.Kombatantów. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych na przebudowanych ciągach komunikacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.
<p>9. Wskaźniki produktu</p> <p>Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba obiektów zabytkowych poddanych rewitalizacji - 2 szt. - Długość przebudowanych dróg gminnych - 290 m - Liczba budynków wielorodzinnych poddanych rewitalizacji -23 szt. <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac.</p>
<p>10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p> <p>W rewitalizowanych budynkach mieszkalnych zastosowane zostaną udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach realizacji przedsięwzięcia zaplanowano m.in:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie ramp podjazdowych dla wózków inwalidzkich przy wejściach do budynków; - zapewnienie widocznych, oświetlonych wejść do budynków; - umieszczenie na poręczach schodów informacji o numerze kondygnacji - informacja dostępna będzie za pomocą dotyku (wypukłe cyfry lub alfabet Braille'a). <p>Ponadto w zabytkowym budynku „Kantorówka” zaplanowano montaż windy, natomiast w kościele Zbawiciela zaplanowano instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 32 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. *Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów*

<p>Nazwa przedsięwzięcia: Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów.</p>
<p>1. Podmioty realizujące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Miasto Jelenia Góra, Pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra; 2. Miejski Zarząd Dróg i Mostów, ul. Ptasia 2, 58-500 Jelenia Góra; 3. Wspólnoty mieszkaniowe przy ul. Cieplickiej 122, 130, 142, 176, 178, 201, 205, 209, 213, ul. Eugeniusza Romera 5, Karkonoskiej 5, Kolejowej 1, 58-570 Jelenia Góra.
<p>2. Zakres realizowanych zadań:</p>

1. Utworzenie nowoczesnego kompleksu opiekuńczo - mieszkalnego dla osób z niepełnosprawnością i seniorów przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze.

Zakres zadania obejmuje wykonanie robót budowlanych polegających na przebudowie mającej na celu zmianę sposobu użytkowania istniejących budynków byłej bursy szkolnej przy ul. Łazienkowskiej poprzez ich adaptację na potrzeby Domu dziennego pobytu „Senior + (Budynek 1) i Centrum Opiekuńczo-mieszkalnego (Budynek A) wraz z zagospodarowaniem terenu wokół budynków, w tym:

- zakres rzeczowy dot. "Budynku 1" obejmuje: wykonanie robót budowlanych oraz zmian architektoniczno-konstrukcyjnych, które przystosują budynek do pełnienia nowych funkcji, w szczególności:
  - prace rozbiórkowe: wyburzenie zbędnych ścian działowych oraz istniejących ścian w miejscu planowanych otworów drzwiowych i okiennych, wyburzenie wierzchnich warstw posadzkowych, wykonanie przebić w stropie dla projektowanych instalacji wentylacji, demontaż istniejącego pokrycia dachu (pokrycie bitumiczne, rynny i rury spustowe), demontaż instalacji c.o., wod.-kan., elektrycznych;
  - prace budowlane: wykonanie nowej pionowej izolacji cieplnej i przeciwwilgociowej ścian fundamentowych do wysokości terenu, wykonanie opasek żwirowych, wykonanie nowych warstw podposadzkowych z wyrównaniem poziomu posadzki w strefie biurowej, zamurowania z cegły pełnej lub silikatowej, wykonanie nowych podciągów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, szpachlowanie i malowanie ścian wewnętrznych, wykonanie sufitów podwieszanych, wykończenie warstw posadzkowych, wykonanie nowej posadzki ceramicznej oraz okładziny ceramicznej na ścianach w toaletach i pomieszczeniach kuchennych, ocieplenie ścian zewnętrznych, wykonanie nowego pokrycia dachu wraz z izolacją z wełny mineralnej, wymianę rynien i rur spustowych umożliwiających odprowadzenie wody deszczowej do projektowanej sieci, wykonanie nowej posadzki na tarasie i nowych kompletnych instalacji wewnętrznych (c.o., elektrycznych wraz z oprawami oświetleniowymi, wod-kan. wraz z montażem armatury, (w tym wyposażenie łazienek i toalet - biały montaż);
  - zagospodarowanie terenu: wykonanie drogi wewnętrznej o szer. 3,50m o nawierzchni żwirowej, zamkniętej krawężnikami, wykonanie dojazdu gospodarczego wraz z miejscem na osłonę śmietnikową, wykonanie 12 miejsc parkingowych w tym 5 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, ścieżek o nawierzchni utwardzonej z betonbruku oraz żwirowej, uporządkowanie istniejącej zieleni parkowej i zaprojektowanie/zaaranżowanie zieleni ozdobnej wraz z elementami małej architektury, ogrodzenie terenu;
  - wyposażenie obiektu obejmujące dostawę i montaż m.in. mebli, sprzętu AGD, sprzętu rehabilitacyjnego, komputerowego, tekstyliów;
- zakres rzeczowy dot. "Budynku A" obejmuje przebudowę budynku w formule „zaprojektuj i wybuduj”, w tym m.in.:
  - opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy „Budynku A” na Centrum opiekuńczo-mieszkalne na podstawie PFU i Koncepcji Architektonicznej oraz wykonanie robót budowlanych na podstawie sporządzonej dokumentacji;
  - zagospodarowanie terenu: wykonanie drogi wewnętrznej o szer. 3,50m o nawierzchni żwirowej, zamkniętej krawężnikami, wykonanie dojazdu gospodarczego wraz z miejscem na osłonę śmietnikową, wykonanie 12 miejsc parkingowych w tym 5 miejsc dla osób z niepełnosprawnościami, ścieżek o nawierzchni utwardzonej z betonbruku oraz żwirowej, uporządkowanie istniejącej zieleni parkowej i zaprojektowanie/zaaranżowanie zieleni ozdobnej wraz z elementami małej architektury, ogrodzenie terenu;
  - wyposażenie obiektu obejmujące dostawę i montaż m.in. mebli, sprzętu AGD, komputerowego, tekstyliów.

2. Utworzenie Domu Pomocy Społecznej (DPS) przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze.

Zakres zadania obejmuje:

- opracowanie dokumentacji projektowej na podstawie posiadanego PFU;
- przebudowę istniejącego budynku na obiekt DPS wraz z infrastrukturą techniczną i wyposażeniem;
- dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- zagospodarowanie terenu wraz z infrastrukturą techniczną, w tym m.in. wykonanie drogi wewnętrznej, miejsc parkingowych (w tym dla osób z niepełnosprawnościami), terenu

<p>rekreacyjno- wypoczynkowego dla uczestników - założenie zieleni niskiej o charakterze ozdobnym wraz z ławkami parkowymi i koszami na śmieci, ogrodzenie i oświetlenie terenu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania informacyjne niezbędne do kompleksowej realizacji zadania.
<p>3. Przebudowa ulicy Cieplickiej wraz z budową oświetlenia i odwodnienia. Zakres zadania obejmuje przebudowę nawierzchni jezdni na odcinku ok. 670 m, chodników, oświetlenia i kanalizacji deszczowej.</p>
<p>4. Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Zakres zadania obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - roboty remontowe: dachów, elewacji, wejść do budynków, klatek schodowych, izolacja fundamentów i in.; - termomodernizację budynków, w tym m. in.: docieplenie ścian zewnętrznych, stropodachów, izolacje pionowe i poziome; - poprawę dostępności budynków dla osób z niepełnosprawnościami, zapewnienie wjazdu do nieruchomości przystosowanego dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich; - zagospodarowanie terenu wokół budynków, w tym montaż ławek, utworzenie kwietników oraz placów zabaw, nasadzenia zieleni, wykonanie wiat śmietnikowych, wytyczenie miejsc parkingowych; - wspólne działania mieszkańców, np. szkolenia z zakresu dbałości o mienie własne i cudze.
<p>3. Lokalizacja: Przedsięwzięcie realizowane będzie w podobszarze rewitalizacji Sobieszów: ul. Łazienkowska (dz. nr 389/4, 389/3, 389/5, AM - 15, dz. nr 478/1, AM - 19, dz. nr 449/1, AM - 16, obręb 0013 - w zakresie przebudowy budynków oraz dz. nr 389/4, 389/3, 389/5, AM - 15, 478/1, AM - 19, dz. nr 449/1, AM - 16, obręb 0013 - w zakresie zagospodarowania terenu), ul. Cieplicka (odcinek od skrzyżowania z ul. Tytusa Chałubińskiego do skrzyżowania z ul. Eugeniusza Romera oraz od nr 82 - rondo Konrada Butryma do nr 233 - w zakresie przebudowy drogi), ul. Cieplicka 122, 130, 142, 176, 178, 201, 205, 209, 213, ul. Eugeniusza Romera 5, Karkonoska 5, Kolejowa 1.</p>
<p>4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia: Jednym z problemów zidentyfikowanych w podobszarze Sobieszów jest brak odpowiedniej infrastruktury społecznej. Na omawianym terenie nie funkcjonuje obecnie ogólnodostępna placówka/ośrodek zapewniający wsparcie w zakresie usług opiekuńczych, przeznaczonych dla osób samotnych lub osób w rodzinach, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innych przyczyn wymagają opieki, a są tej opieki pozbawione. Proces starzenia się społeczeństwa wskazuje, że stworzenie możliwie szerokiej siatki placówek opiekuńczych, w celu zabezpieczenia obecnych i przyszłych potrzeb mieszkańców, powinno stanowić priorytet w zakresie lokalnej polityki społecznej. Budynki mieszkalne ujęte w zakresie działań rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w podobszarze Sobieszów wymagają interwencji w zakresie poprawy ich stanu technicznego, co wpłynie na poprawę warunków mieszkaniowych ich użytkowników. Głównym problemem są wysokie koszty eksploatacyjne budynków, ze szczególnym uwzględnieniem kosztów ponoszonych na ogrzewanie lokali. Niski poziom izolacji mieszkań i budynków powoduje zjawisko „ucieczki ciepła”, a konieczność dodatkowego ogrzewania (zwłaszcza w okresie zimowym) za pomocą indywidualnych źródeł ciepła sprzyja emisji szkodliwych substancji do środowiska, co ma niekorzystny wpływ na zdrowie zarówno mieszkańców, jak i turystów przebywających na terenie objętym rewitalizacją. Ponadto, na terenach objętych założeniami realizacyjnymi projektu zidentyfikowano problem niedostatecznej liczby miejsc przeznaczonych do spędzania czasu wolnego, które umożliwiłyby aktywizację i integrację mieszkańców w wieku 60+. Zauważalnym problemem jest niedostateczna liczba miejsc postojowych w tym dla osób z niepełnosprawnościami.</p>
<p>5. Cel przedsięwzięcia Głównym celem planowanych w ramach przedsięwzięcia działań jest zabezpieczenie społeczne mieszkańców rewitalizowanego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb seniorów, którzy nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu oraz potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Działania skoncentrowane są również na pobudzeniu społeczno-gospodarczym obszaru rewitalizacji i jego zrównoważonym rozwoju jako dzielnicy mieszkaniowo-usługowej, atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów odwiedzających miasto. Realizacja projektu wpłynie także na poprawę warunków mieszkaniowych oraz w znaczący sposób przyczyni się do redukcji kosztów eksploatacyjnych budynków mieszkalnych.</p>

Cele szczegółowe:

- stworzenie warunków do aktywizacji i integracji lokalnej społeczności;
- przeciwdziałanie degradacji tkanki mieszkaniowej, poprawa estetyki zabudowy, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;
- przywrócenie dawnych funkcji lub nadanie nowych funkcji społecznym istniejącym, zdegradowanym obiektom, poprawa ich stanu technicznego oraz estetyki;
- podniesienie parametrów energetycznych (poprawa efektywności energetycznej) budynków, co wpłynie na redukcję kosztów ogrzewania oraz poprawę warunków mieszkaniowych/zwiększenie komfortu użytkowania budynków;
- poprawa stanu środowiska naturalnego na obszarze rewitalizacji i całej gminy;
- poprawa standardu technicznego, funkcjonalnego i ekologicznego przestrzeni publicznej;
- poprawa bezpieczeństwa publicznego w rewitalizowanym obszarze;

Powyższe działania pozwolą na włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem, a także uporządkowanie przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców.

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:

CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO.1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego

CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna

CO.2.1. Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni służących integracji społecznej mieszkańców

CO. 2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego

CO.2.4. Poprawa estetyki budynków

CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego

CO.3.1. Poprawa efektywności energetycznej budynków

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

Łączna wartość przedsięwzięcia: 41 659 500,00 PLN, w tym:

1. Miasto Jelenia Góra: Utworzenie nowoczesnego kompleksu opiekuńczo – mieszkalnego dla osób z niepełnosprawnością i seniorów oraz Domu dziennego pobytu Senior + przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 15 000 000,00 PLN.
2. Miasto Jelenia Góra: Utworzenie Domu Pomocy Społecznej przy ul. Łazienkowskiej w Jeleniej Górze. Wartość zadania: 8 500 000,00 PLN.
3. Miejski Zarząd Dróg i Mostów: Przebudowa ulicy Cieplickiej wraz z budową oświetlenia i odwodnienia. Wartość zadania: 11 977 500,00 PLN.
4. Wspólnoty mieszkaniowe: Rewitalizacja wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Wartość zadania: 6 182 000,00 PLN.

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Aktywizacja społeczna seniorów, osób z niepełnosprawnościami i innych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.** Powyższe przyczyni się do realizacji CS. 1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba osób korzystających z kompleksu opiekuńczo – mieszkalnego i Dziennego Domu Pomocy Senior +. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych). Sposób oceny wskaźnika: ewidencja prowadzona przez pracowników ww. instytucji.
- **Zwiększenie estetyki miasta, ożywienie obszaru i wzrost zadowolenia mieszkańców.** Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców oraz CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie wzrost zadowolenia z jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów przeprowadzonych wśród mieszkańców rewitalizowanego obszaru.

<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, w tym osób z niepełnosprawnościami, poprzez przebudowę głównego ciągu komunikacyjnego na omawianym obszarze: przebudowę nawierzchni jezdni, chodników, kanalizacji i oświetlenia. Powyższe przyczyni się do realizacji CS.2. Spójność przestrzenno- funkcjonalna. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych, zwłaszcza z udziałem pieszych, na przebudowanych ciągach komunikacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu prac inwestycyjnych), na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.
<p>9. Wskaźniki produktu</p> <p>Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):</p> <ul style="list-style-type: none"> – Liczba przebudowanych budynków pełniących nowe funkcje społeczne - 3 szt. – Liczba miejsc parkingowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami - 10 miejsc – Długość przebudowanych dróg gminnych - 670 m – Liczba budynków wielorodzinnych poddanych rewitalizacji - 12 szt. <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru zrealizowanych prac.</p>
<p>10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania</p> <p>Przedsięwzięcie zakłada dostosowanie przestrzeni i budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Utworzenie kompleksu opiekuńczo-mieszkalnego oraz Domu Pomocy Społecznej i Domu dziennego pobytu Senior+ zostanie zrealizowane z pełnym uwzględnieniem szczególnych potrzeb przyszłych użytkowników tych obiektów, w tym osób z niepełnosprawnościami, w zakresie zastosowanych rozwiązań architektoniczno-konstrukcyjnych oraz ich późniejszej eksploatacji, prowadzenia terapii zajęciowych, zajęć edukacyjnych, kulturalno-oświatowych, sportowo-rekreacyjnych i innych działań aktywizujących społecznie i ruchowo seniorów i osoby z niepełnosprawnościami.</p> <p>W ramach inwestycji drogowej poprawiony zostanie układ głównej arterii komunikacyjnej, co pozytywnie wpłynie na zwiększenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, szczególnie niechronionych uczestników tego ruchu, w tym osób z niepełnosprawnościami.</p> <p>W rewitalizowanych budynkach nastąpi poprawa dostępności dla osób z niepełnosprawnościami m. in. poprzez wykonanie podjazdów dla wózków inwalidzkich umożliwiających swobodny wjazd do nieruchomości.</p>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 33 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej

<p>Nazwa przedsięwzięcia: Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej.</p>
<p>1. Podmioty realizujące:</p> <p>Szkoły ponadpodstawowe realizujące kształcenie zawodowe w mieście Jelenia Góra oraz podmioty gospodarcze, które wyrażą chęć udziału w przedsięwzięciu, prowadzące działalność na lokalnym rynku pracy.</p>
<p>2. Zakres realizowanych zadań:</p> <p>Zakres rzeczowy realizowanego przedsięwzięcia obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – organizację staży uczniowskich i praktyk zawodowych u pracodawców; – organizację kursów zawodowych i doradztwa zawodowego dla uczniów; – organizację kursów i szkoleń kwalifikacyjnych dedykowanych uczniom jeleniogórskich placówek kształcących zawodowo; – organizację kursów, szkoleń doskonalących i studiów skierowanych do kadry pedagogicznej jeleniogórskich placówek kształcących zawodowo; – współpracę dualną szkół kształcących zawodowo w mieście Jelenia Góra z przedsiębiorcami, działającymi na lokalnym rynku pracy, polegającą na równoległym kształceniu tj. w szkole zawodowej (zdobycie wiedzy teoretycznej) i kształceniu praktycznym w zakładzie pracy (nawiązanie bezpośredniego kontaktu z przedsiębiorcą, poznanie struktury przedsiębiorstwa, specyfiki pracy na konkretnym stanowisku pracy).
<p>3. Lokalizacja:</p> <p>Szkoły ponadpodstawowe realizujące kształcenie zawodowe w mieście Jelenia Góra oraz podmioty gospodarcze, które wyrażą chęć udziału w przedsięwzięciu, prowadzące działalność na lokalnym rynku pracy.</p>
<p>4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:</p>

Realizacja przedsięwzięcia będzie odpowiedzią na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy dotyczące:

- niedostosowania do potrzeb lokalnego rynku pracy ofert edukacyjnych kształcenia zawodowego w Jeleniej Górze;
- niskiego odsetka absolwentów znajdujących zatrudnienie w zawodzie po ukończeniu szkoły;
- permanentnego zapotrzebowania lokalnych pracodawców na wykwalifikowanych pracowników;
- niskiego poziomu posiadanych umiejętności praktycznych uczniów i uczennic po zakończeniu kształcenia;
- braku możliwości wykorzystania posiadanej wiedzy teoretycznej, ze względu na brak doświadczenia zawodowego;
- ograniczonych możliwości zdobycia dodatkowych kwalifikacji zawodowych, certyfikatów, uprawnień przez uczniów i uczennice ze względu na konieczność zaangażowania własnych środków finansowych.

5. Cel przedsięwzięcia

Celem przedsięwzięcia będzie dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz zwiększenie szans absolwentów jeleniogórskich placówek kształcących zawodowo na znalezienie zatrudnienia w zawodzie kierunkowym na lokalnym rynku pracy. Cel ten osiągnięty zostanie poprzez podniesienie kwalifikacji uczniów i nauczycieli, pogłębienie posiadanej wiedzy oraz praktyczną naukę zawodu.

Cele szczegółowe obejmują:

- podniesienie jakości i wzmocnienie atrakcyjności oferty edukacyjnej jeleniogórskich szkół realizujących kształcenie zawodowe;
- dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku prac;
- stworzenie uczniom jeleniogórskich szkół kształcących zawodowo możliwości zdobycia praktycznych umiejętności zawodu oraz nabycia doświadczenia w pracy w zawodzie;
- krzewienie wśród uczniów postaw przedsiębiorczych;
- wsparcie w pozyskaniu kluczowych kompetencji - zwiększenie konkurencyjności absolwentów na rynku pracy;
- wsparcie kadry pedagogicznej w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych, pogłębianiu posiadanej i zdobywaniu nowej wiedzy oraz doskonaleniu metod kształcenia;
- ograniczenie migracji wewnętrznych wśród absolwentów poprzez poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy.

6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji

Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:

CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców

CO.1.1. Dostosowanie kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy

7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:

3 000 000,00 PLN

8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:

Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:

- **Zwiększenie szans absolwentów na znalezienie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy.** Powyższe przyczyni się do realizacji CS. 1Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie podniesienie kwalifikacji uczniów i uczennic jeleniogórskich szkół i placówek kształcących zawodowo, które uczestniczyły w pozaszkolnych formach kształcenia. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia). Sposób oceny wskaźnika: pomiar dokonany będzie na podstawie otrzymanych świadectw, certyfikatów, dyplomów, potwierdzających nabycie kwalifikacji.
- **Podniesienie jakości kształcenia w jeleniogórskich szkołach i placówkach zawodowych przyczyni się do realizacji CS. 1Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców.** Wskaźnikiem pomiaru będzie podniesienie kwalifikacji zawodowych oraz zdobycie nowych kompetencji przez nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia). Sposób oceny wskaźnika: pomiar dokonany będzie na podstawie otrzymanych certyfikatów, dyplomów, potwierdzających nabycie kwalifikacji.

9. Wskaźniki produktu

Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):

<ul style="list-style-type: none"> - Liczba szkół i placówek kształcących zawodowo uczestniczących w przedsięwzięciu - 5 szt. - Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia biorących udział w przedsięwzięciu - 50 osób - Liczba podmiotów gospodarczych uczestniczących w przedsięwzięciu - 5 szt. - Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia - 10 osób <p>Sposób pomiaru: deklaracje, listy uczestników.</p>
10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
Realizacja przedsięwzięcia odbywać się będzie w warunkach zapewniających swobodny dostęp osobom ze szczególnymi potrzebami, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 34 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Organizacja cyklu wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra

Nazwa przedsięwzięcia: Organizacja cyklu wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra.
1. Podmioty realizujące:
<ol style="list-style-type: none"> 2. Teatr im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze, al. Wojska Polskiego 38, 58-500 Jelenia Góra. 3. Osiedlowy Dom Kultury, ul. Krzysztofa Komedy-Trzczińskiego 12, 58-506 Jelenia Góra. 4. Jeleniogórskie Centrum Kultury, ul. 1 Maja 60, 58-500 Jelenia Góra. 5. Uczelnie Wyższe w mieście Jelenia Góra: Karkonoska Akademia Nauk Stosowanych, ul. Lwówecka 18, 58-500 Jelenia Góra, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu. Filia w Jeleniej Górze, ul. Nowowiejska 3, 58-500 Jelenia Góra, Politechnika Wrocławska. Filia w Jeleniej Górze, pl. Piastowski 27, 58-560 Jelenia Góra. 6. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Jeleniej Górze, ul. Bolesława Prusa 8, 58-500 Jelenia Góra.
2. Zakres realizowanych zadań:
<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację cyklu ogólnodostępnych wydarzeń kulturalno-artystycznych, które realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, głównie w podobszarze Śródmieście. W ramach przedsięwzięcia planuje się organizację następujących wydarzeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Międzynarodowy Festiwal Teatrów Ulicznych to trzydniowe wydarzenie, które od wielu lat jest wizytówką i znakiem rozpoznawczym Jeleniej Góry kształtującym pejzaż kulturalny stolicy Karkonoszy. Do udziału w wydarzeniu zapraszane są najznakomitsze i największe teatry uliczne z całego świata. Zróżnicowany program artystyczny, dobór twórców i repertuar zaspokoi potrzeby wizualne, estetyczne i emocjonalne odbiorców różnych grup wiekowych. - Jarmark Staroci i Osobliwości jest jedną z największych tego typu imprez w Polsce, na którą ściągają kolekcjonerzy z całej Europy. Wystawcy prezentują swoje zbiory na Placu Ratuszowym i wzdłuż urokliwych uliczek Starego Miasta. Podczas dwóch dni jarmarku mieszkańcy miasta mają szansę wysłuchania ciekawych historii, kupna, wymiany, obejrzenia ciekawych zbiorów. - Festiwal Art & Glass to dwudniowe święto szkła, rzemiosła i sztuki, które co roku na przełomie czerwca i lipca gromadzi na Placu Ratuszowym w Jeleniej Górze setki artystów i rzemieślników oraz tysiące odwiedzających imprezę gości. Festiwal ma charakter jarmarku, oferującego wyroby artystyczne i rzemieślnicze, połączonego z atrakcyjnymi działaniami edukacyjnymi i rozrywkowymi. Dominują pokazy i warsztaty prezentujące obróbkę wyrobów szklanych i ceramicznych, plenerowe warsztaty artystyczne dla dzieci oraz niezwykle spektakularne prezentacje wytopu szkła i wykonywania metalowych odlewów. Wieczorami Plac Ratuszowy zamienia się w salon sztuki z występami uznanych gwiazd polskiej estrady i trwającymi do późnych godzin wieczornych prezentacjami teatralnymi i tanecznymi. - Jarmark Bożonarodzeniowy to impreza wystawienniczo - handlowa o charakterze artystycznym, do udziału, w której zapraszani są artyści, rzemieślnicy i wystawcy oferujący produkty i usługi nawiązujące do Świąt Bożego Narodzenia. - Juwenalia to tradycyjne święto studentów trwające kilka dni, podczas którego studenci przejmują władzę nad miastem, czego symbolem jest przekazanie przez Prezydenta Miasta Jeleniej Góry „klucza do miasta”. Podczas wydarzenia odbywają się pochody juwenaliowe, których zwieńczeniem są koncerty, występy i pokazy.

<ul style="list-style-type: none"> – Senioralia to wydarzenie związane z obchodami Międzynarodowego Dnia Seniora, podczas którego Prezydent Miasta Jeleniej Góry przekazuje „klucz do miasta” seniorom. Wydarzenie uświetniają występy zespołów ludowych oraz artystów z niepełnosprawnościami.
3. Lokalizacja:
Pl. Ratuszowy wraz z przyległymi ulicami, ul. 1 Maja, Błonia Jeleniogórskie.
4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
Realizacja przedsięwzięcia będzie odpowiedzią na zdiagnozowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji problemy dotyczące: <ul style="list-style-type: none"> – niskiego stopnia integracji społecznej mieszkańców; – niedostatecznej oferty spędzania czasu wolnego skierowanej do różnych grup wiekowych; – niskiego stopnia identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania, braku poczucia tożsamości lokalnej; – rosnącej liczby mieszkańców miasta zagrożonych wykluczeniem społecznym; – ograniczonych możliwości korzystania z odpłatnych form spędzania czasu wolnego (teatr, filharmonia, kino).
5. Cel przedsięwzięcia
Celem głównym przedsięwzięcia jest integracja społeczna mieszkańców miasta, w tym przede wszystkim zamieszkałych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, umożliwienie mieszkańcom Jeleniej Góry, seniorom, a także osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, podtrzymywanie i nawiązywanie relacji międzyludzkich, kształtowanie lokalnej tożsamości, wzmocnienie poziomu kapitału społecznego.
6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji
Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji: CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców CO.1.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
900 000,00 PLN
8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:
Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów: <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost atrakcyjności miasta Jelenia Góra Powyższe przyczyni się do realizacji CS.1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie zwiększenie atrakcyjności miasta z punktu widzenia mieszkańców rewitalizowanych obszarów w różnych grupach wiekowych, w zakresie atrakcyjności oferty kulturalno-artystycznej. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia) na podstawie danych z badań ankietowych lub wywiadów z mieszkańcami rewitalizowanych obszarów.
9. Wskaźniki produktu
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru): <ul style="list-style-type: none"> – Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalno - artystycznych - 6 szt. Sposób pomiaru: informacja dotycząca przeprowadzanych wydarzeń uzyskana od jeleniogórskich instytucji kultury, uczelni wyższych i innych podmiotów.
10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
Wydarzenia realizowane w ramach przedsięwzięcia odbywać się będą w przestrzeni publicznej, do której osoby o szczególnych potrzebach, w tym w zakresie niepełnosprawności posiadają swobodny dostęp.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

Tabela 35 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. *Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra*

Nazwa przedsięwzięcia: Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra.
1. Podmioty realizujące
Straż Miejska w Jeleniej Górze, ul. Armii Krajowej 19, 58-500 Jelenia Góra
2. Zakres realizowanych zadań:
<p>Zakres przedsięwzięcia obejmuje organizację cyklu spotkań profilaktyczno-prewencyjno-edukacyjnych, zajęć tematycznych, konkursów, prelekcji, wydarzeń integracyjnych dostosowanych do dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów zamieszkujących obszar rewitalizacji.</p> <p>Dobór tematyki organizowanych spotkań będzie ukierunkowany na zidentyfikowane potrzeby związane z zapewnieniem bezpieczeństwa mieszkańcom miasta w różnych grupach wiekowych, jak również rosnącej świadomości w zakresie zagrożeń, z którymi dzieci, młodzież, a także osoby dorosłe i seniorzy mogą mieć do czynienia w wielu sytuacjach życia codziennego. Większość spotkań dedykowanych dla dzieci i młodzieży będzie miała charakter dwukierunkowy, z jednej strony polegający na przekazaniu wiedzy teoretycznej, z drugiej kształtowaniu praktycznych umiejętności. W ramach przedsięwzięcia planuje się organizację spotkań profilaktyczno-prewencyjno-edukacyjnych, w następujących obszarach tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Bezpieczna droga do szkoły, do przedszkola”; – „Bezpieczeństwo w ruchu drogowym”; – „Bezpieczny rowerzysta (organizacja egzaminu na kartę rowerową)”; – „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczne ferie zimowe”, „Bezpiecznie w szkole i domu”; – „Płytką wyobraźnia to kalectwo”; – „Uwaga zły pies, zachowanie wobec zwierząt”; – „Obcy wokół nas (zasada ograniczonego zaufania wobec obcych)”; – „Ekologia (segregacja odpadów, czyste powietrze, spalanie odpadów)”; – „Zagrożenia w sieci - cyberprzemoc (Internet, telefon komórkowy)”; – „Stop przemocy - agresja rówieśnicza (sprawcy i ich ofiary)”; – „Bądź sobą nie pij alkoholu”(narkotyki, tytoń, alkohol, dopalacze); <p>Ponadto dzieci i młodzież uczestniczące w spotkaniach zapoznane zostaną z rolą, uprawnieniami, zadaniami i obowiązkami Straży Miejskiej, realizowanymi na rzecz poprawy porządku i bezpieczeństwa w mieście, a także odpowiedzialnością karną grożącą za popełniane wykroczenia.</p> <p>Spotkania skierowane do osób dorosłych i seniorów dotyczyć będą następujących obszarów tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – „Bezpieczny senior”; – „Pomoc sąsiadka”; – „Czy chciałbyś być na moim miejscu (dot. karty parkingowej dla osób z niepełnosprawnością)”; – „Ładnie mieszkać”; – „Czyste powietrze - spalanie odpadów”.
3. Lokalizacja:
Przedszkola, Szkoły Podstawowe, Szkoły Ponadpodstawowe, Pl. Ratuszowy, Pl. Piastowski, Park Norweski, Park Zdrojowy, domy pobytu osób starszych, kluby seniora, rady osiedli i inne lokalizacje, w tym uwzględniające wyznaczone podobszary rewitalizacji.
4. Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja przedsięwzięcia:
<p>Realizacja przedsięwzięcia będzie odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rosnącej liczby wypadków, kolizji drogowych i innych zdarzeń z udziałem dzieci, młodzieży i seniorów jako uczestników ruchu drogowego; – niskiej świadomości społecznej związanej z zasadami bezpiecznego poruszania się po drogach, w szczególności niedostosowanych do ruchu pieszych (brak oznakowania pionowego i poziomego); – rosnącej liczby przestępstw, wyłudzeń, oszustw, kradzieży identyfikowanej wśród osób starszych i seniorów; – nasilenia zjawisk agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży; – niedostatecznego poziomu edukacji ekologicznej mieszkańców.
5. Cel przedsięwzięcia
<p>Celem przedsięwzięcia jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców miasta w różnych grupach wiekowych m.in. wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych i seniorów.</p> <p>Cele szczegółowe obejmują:</p>

<ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie prawidłowych postaw i nawyków zapewniających bezpieczeństwo dzieciom i młodzieży jako uczestnikom ruchu drogowego; - zwiększenie świadomości wśród dzieci i młodzieży z związku z zagrożeniami, z którymi mogą mieć do czynienia w różnych sytuacjach życia codziennego tj. w szkole, w domu, będąc uczestnikami ruchu drogowego, w kontakcie z nieznanymi osobami oraz mając kontakt z używkami (alkohol, papierosy, narkotyki); - wzbudzenie większego zainteresowania rodziców problematyką rosnącej agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży; - wsparcie, przekazywanie dobrych wzorców, kierunków postępowania w radzeniu sobie w trudnych sytuacjach, również tych bezpośrednio zagrażających życiu i zdrowiu; - zapobieganie przestępczości i aspołecznym zachowaniom na terenie szkoły; - kształtowanie proekologicznych postaw wśród mieszkańców miasta, przede wszystkim dzieci, młodzieży, seniorów; - popularyzacja wśród dzieci i młodzieży wiedzy z zakresu przepisów prawa oraz odpowiedzialności karnej za popełnianie wykroczeń, przestępstw; - uświadomienie osobom dorosłym i seniorom z jakimi zagrożeniami mogą mieć do czynienia w sieci, z niebezpieczeństwami związanymi z wyłudzeniami i przekazywaniem danych osobowych.
6. Powiązanie celu przedsięwzięcia z celami rewitalizacji
Cel przedsięwzięcia jest powiązany z następującymi celami rewitalizacji:
CS.1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców
CO.1.2. Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców
CO.1.4. Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego
CS.3. Lepsza jakość środowiska naturalnego
CO.3.2. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców
7. Szacowana (orientacyjna) wartość przedsięwzięcia:
50 000,00 PLN (w tym środki przekazane przez Miasto Jelenia Góra oraz pozyskane od inwestorów prywatnych, w formie wkładów rzeczowych, gadżetów, upominków).
8. Prognozowane rezultaty realizacji przedsięwzięcia i sposoby ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji:
Przewiduje się, że realizacja przedsięwzięcia przyczyni się do osiągnięcia następujących rezultatów:
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost świadomości dzieci, młodzieży i seniorów w zakresie bezpiecznego poruszania się po drogach oraz postępowania w sytuacjach zagrożenia życia i zdrowia. Powyższe przyczyni się do realizacji CS. 1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba przeprowadzonych spotkań profilaktyczno – prewencyjno – edukacyjnych. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia). Sposób oceny wskaźnika: pomiar dokonany na podstawie danych o przeprowadzonych spotkaniach. • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego przyczyni się do realizacji CS. 1 Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców. Wskaźnikiem rezultatu będzie liczba zdarzeń drogowych zwłaszcza z udziałem pieszych na rewitalizowanych obszarach. Pomiar roczny (pierwszy pomiar rok po zakończeniu realizacji przedsięwzięcia) na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Jeleniej Górze.
9. Wskaźniki produktu
Wskaźniki produktu (wielkość wskaźnika wraz ze sposobem pomiaru):
<ul style="list-style-type: none"> - Liczba przedszkoli, szkół i placówek pobytu seniorów, w których przeprowadzone zostały spotkania profilaktyczno – prewencyjno – edukacyjnych - 20 placówek - Liczba zorganizowanych spotkań profilaktyczno – prewencyjno – edukacyjnych w ciągu roku - 30 spotkań
Sposób pomiaru: wykaz przedszkoli, szkół, placówek pobytu seniorów oraz wykaz zrealizowanych spotkań wraz z tematyką.
10. Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania
Realizacja przedsięwzięcia odbywać się będzie w placówkach oświatowych i placówkach pobytu seniorów, jak również w miejskich przestrzeniach publicznych, które będą umożliwiały swobodny dostęp osobom z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z naboru projektów rewitalizacyjnych

9.2 Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Poza podstawowymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi, w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra ujęta została lista przedsięwzięć uzupełniających. Przedsięwzięcia te odgrywają niezwykle istotną rolę w procesie rewitalizacji przede wszystkim dlatego, że wpisują się w cele i kierunki działania określone w GPR, przez co ich realizacja w znaczącym stopniu przyczynić się może do przeciwdziałania zidentyfikowanym problemom, wyeksponowania potencjałów podobszarów rewitalizacji, zwiększenia poziomu integracji i aktywności społecznej mieszkańców oraz szeregu innych korzyści o charakterze gospodarczym, środowiskowym i przestrzenno-funkcjonalnym. Biorąc pod uwagę zapisy Ustawy o rewitalizacji każda gmina zobligowana jest do tego, aby po uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji niezwłocznie wprowadzić zaplanowane do realizacji przedsięwzięcia własne gminy do wieloletniej prognozy finansowej i tym samym zabezpieczyć środki na ich sfinansowanie. Mając na uwadze szerokie spektrum zadań własnych realizowanych przez miasto Jelenia Góra ujęcie wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych na liście podstawowej i tym samym zabezpieczenie środków finansowych na ich realizację wiązałby się z koniecznością odstąpienia od realizacji innych zadań własnych miasta, które są równie ważne gdyż zaspokajają potrzeby zbiorowe mieszkańców Jeleniej Góry. Z tego też względu Miasto będzie dążyło do pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (krajowych, unijnych), które umożliwią realizację projektów nie tylko ujętych na liście podstawowej, ale również wpisanych na listę uzupełniającą. Ponadto jeżeli w czasie obowiązywania GPR Miasta Jelenia Góra, okaże się, że pozyskanie środków na dane przedsięwzięcie będzie wymagało jego wprowadzenia na listę przedsięwzięć podstawowych dokonana zostanie aktualizacja dokumentu.

Przedsięwzięcia uzupełniające przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 36 Przedsięwzięcia uzupełniające

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
Rewitalizacja skweru pomiędzy ulicami Okrzei i Wojska Polskiego - Plac Kościuszki w Jeleniej Górze	Zakres przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – oczyszczenie terenu zieleni - wycinki sanitarne, karczowania, usunięcie karpin, pielęgnacja drzewostanu, utylizacja masy organicznej, – rozbiórkę istniejących nawierzchni i demontaż elementów małej architektury, – wykonanie ciągów pieszych, – udostępnienie terenu wraz z jego uporządkowaniem oraz uczytnieniem stref wejściowych i połączeń poprzez likwidację schodów terenowych, – montaż elementów małej architektury oraz wyposażenie terenu, – nasadzenia zieleni, odbudowa oraz regeneracja trawników, pielęgnacja zieleni, – odbudowa i uruchomienie zabytkowej fontanny, – budowa toalety publicznej. 	2 289 950,54 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
Rewitalizacja miejskiego placu zabaw przy ul. Osiedle Robotnicze w Jeleniej Górze	Zakres przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – opracowanie dokumentacji projektowej, – usunięcie starych, zużytych urządzeń zabawowych, – rewitalizacja powierzchni, wytyczenie nowych alejek, – ustawienie koszy, ławek, stojaków na rowery, ławki dla matek karmiących, zadaszonych ławek bujanych i stołu do gry w szachy dla osób starszych, szafki na książki oraz nowych urządzeń zabawowych wraz z powierzchniami bezpiecznymi, – nasadzenia roślin, – niezbędne inwestycje w poprawę bezpieczeństwa, – ogrodzenie placu zabaw od strony kanału Młynówka. 	700 000,00 PLN
Utworzenie nowego miejsca spotkań mieszkańców i handlu lokalnego na terenie byłego targowiska Flora	Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – roboty budowlane - utworzenie nowego miejsca spotkań mieszkańców i handlu lokalnego na terenie byłego targowiska Flora – zagospodarowanie terenu na podstawie opracowanej koncepcji wykonanej przez zwycięzcę konkursu architektonicznego przeprowadzonego w latach 2022-2023. 	6 000 000, 00 PLN
Rewitalizacja zabytkowego budynku zlokalizowanego przy ul. Plac Ratuszowy 58 w Jeleniej Górze	Zakres przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie prac rewitalizacyjnych ścian elewacyjnych zabytkowego budynku Ratusza Miejskiego oraz przybudówki, – naprawę pęknięć, uszkodzeń tynków elewacyjnych, ścian i wieży, wypełnienie szczelin, renowację powłok malarskich, wzmocnienie i kotwienie pęknięć ścian, naprawę gzymsów, wymianę obróbek blacharskich, – rewitalizację zabytkowych elementów architektonicznych budynku, w tym kamieniarki, ślusarki, wszelkich elementów architektonicznych nieruchomości od strony zewnętrznej nieruchomości, stanowiącą prace konserwatorskie zabytku, – wykonanie prac konserwatorskich hełmu wieży, konserwację pokrycia blaszanego, elementów drewnianych górnej galerii, iglicy wieżowej i Orła zwieńczającego wieżę, – wykonanie prac konserwatorskich tarczy zabytkowego zegara wieżowego oraz wskazówek, – wymianę pokrycia dachowego - dachówki ceramicznej na dachu budynku oraz mansardach, – rewitalizację kamieniarki, w tym schodów zewnętrznych budynku, mostka - galerii łączącej budynek główny z przybudówką Ratusza, inaczej zwaną „siedem domów”, – rewitalizację: ścian elewacji przybudówki Ratusza, w tym kamieniarki, obróbek blacharskich, iluminacji brył budynku, – przeprowadzenie szkoleń dla pracowników Urzędu Miasta Jelenia Góra z zakresu obsługi urządzeń zapewniających bezpieczeństwo w nieruchomości oraz z obsługi urządzeń przeznaczonych dla osób z specjalnymi potrzebami. 	3 500 000,00 PLN
Rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych w celu ich udostępnienia	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie otworu poszukiwawczo-eksploatacyjnego Cieplice-3 do głębokości 2500 m z zastosowaniem urządzenia wiertniczego metodą obrotową przy wykorzystaniu płuczki wiertniczej na bazie wody lub młotkiem wiertniczym przy użyciu sprężonego powietrza. W interwałach rdzeniowych otwór będzie wykonywany koronką, 	23 763 866, 00 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
	<ul style="list-style-type: none"> – wykonanie dokumentacji hydrogeologicznej po zakończeniu wiercenia otworu oraz zakończeniu wszystkich badań polowych i laboratoryjnych. W dokumentacji zostanie opisana budowa geologiczna badanego rejonu oraz zostaną przeanalizowane przebadane warunki hydrogeologiczne. Dokumentacja hydrogeologiczna będzie stanowiła podstawę do zatwierdzenia zasobów wód termalnych oraz do wystąpienia o koncesję na ewentualną eksploatację. W dokumentacji hydrogeologicznej zostaną przedstawione następujące wyniki: badań fizyko-chemicznych prób okrucowych, badań rdzeni geologicznych, badań geofizycznych, badań hydrogeologicznych, badań petrograficznych, badań laboratoryjnych wody i gazu. 	
Przebudowa drogi wewnętrznej przy ulicy Cieplickiej 177	Zakres rzeczowy zadania obejmuje przebudowę nawierzchni jezdni.	95 000,00 PLN
Przebudowa mostu w ciągu ul. B. Czecha	Zakres rzeczowy zadania obejmuje przebudowę mostu drogowego w ciągu ulicy B. Czecha	2 100 000,00 PLN
Modernizacja zieleńca przy ul. Karkonoskiej	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje wykonanie nowej nawierzchni alejki wraz ze studnią chłonną na terenie zieleńca.	30 000,00 PLN
Rewitalizacja zieleńca położonego na murach miejskich wzdłuż ulicy Podwale	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wykonanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie stosownych zezwoleń od Konserwatora Zabytków, – remont murów miejskich (w tym schodów) – naprawa ubytków, wzmocnienie fragmentów zagrożonych degradacją, – wykonanie alejek i oświetlenia parkowego na terenie zieleńca, a także iluminacji murów oraz starych drzew, – ustawienie ławek i koszy na śmieci, – wykonanie nowych nasadzeń drzew i krzewów ozdobnych. 	3 000 000,00 PLN
Zagospodarowanie terenu targowiska przy ul. Jagiellońskiej w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie terenu targowiska wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych, wraz z zachowaniem układu ścieżek, – likwidację istniejących straganów i utworzenie nowych, remont nawierzchni, montaż obiektów małej architektury. 	1 800 000,00 PLN
Centrum Aktywności Obywatelskiej	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – remont, adaptację i przystosowanie lokalu/budynku na potrzeby prowadzenia Centrum Aktywności Obywatelskiej (CAO) wraz z infrastrukturą: pomieszczenia biurowe dla operatora/operatorów CAO, pomieszczenia do pracy biurowej dla lokalnych organizacji pozarządowych (np. w formule open office), salę konferencyjną, salę warsztatową do zajęć z różnych dziedzin (ruchowe, artystyczne, kulturowe, integracyjne), zaplecze socjalne z otwartą częścią kuchenną pozwalającą w przyjaznych warunkach na integrację podczas warsztatów kulinarnych wraz z miejscem do wspólnych eventów (np. śniadania sąsiedzkie, kawiarenka obywatelska etc.), zaplecze sanitarne., – prowadzenie pilotażu CAO - zadanie przewiduje pracę w grupach i z grupami, nawiązanie współpracy z lokalnymi NGO, nawiązywanie relacji międzyludzkich, pracę nad kształtowaniem norm społecznego zaangażowania, wzajemności, radości z otrzymywania ale i dawania, uważności 	3 000 000,00 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
	<p>na siebie oraz innych, budowanie zaufania wobec siebie nawzajem. Podejmowane wspólnie z mieszkańcami miasta działania i aktywności realizowane będą poprzez: rozmowy (mapowanie i poznawanie mieszkańców i instytucji), spotkania mieszkańców i grup sąsiedzkich (integrujące, promujące zdrowy styl życia, przeciwdziałające uzależnieniom), tworzenie i wspieranie już istniejących sieci współpracy w śródmieściu, seminaria, fora, debaty, spotkania z gośćmi (np. z naukowcami, przedsiębiorcami, artystami) dedykowane mieszkańcom śródmieścia, warsztaty (podczas, których niezależnie od wieku, umiejętności i doświadczenia z wykorzystaniem różnych narzędzi i technik będzie można obudzić w sobie twórcę, poznać i wzmocnić swoje talenty, podnieść poczucie własnej wartości i znaleźć przyjazne środowisko), mikro eventy (wspólne śniadania, podwieczorki z ciekawymi osobami, itp.), kluby dyskusyjne, strefy kreatywności dla dzieci i młodzieży (zajęcia artystyczne: plastyczne, muzyczne, taneczne, teatralne, filmowe, fotograficzne), udostępnianie przestrzeni artystom wywodzącym się z działających w Jeleniej Górze organizacji pozarządowych lub grup nieformalnych. Oferta CAO będzie uzupełniona przez lokalne NGO, grupy nieformalne, które będą realizowały projekty finansowane z różnych źródeł (np. NOWEFIO, środki samorządu województwa Dolnośląskiego Małe Granty, Dolnośląski Fundusz Małych Inicjatyw, Korpus Solidarności, środki nowego RPO, Fundusze Norweskie)</p> <ul style="list-style-type: none"> – dostosowanie lokalu/budynku do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w zakresie mobilności. 	
Przebudowa ul. Św. Jadwigi Śląskiej oraz ul. Sprzymierzonych	Zakres rzeczowy zadania obejmuje opracowanie dokumentacji projektowej oraz przebudowę nawierzchni jezdni, chodników, elementów odwodnienia i oświetlenia drogowego.	750 000,00 PLN
Jeleniogórskie Centrum Wspierania Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym	<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Klubu Seniora - miejsca spotkań jeleniogórskich seniorów, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uzależnionych i współuzależnionych, przystosowanie budynku/lokalu do potrzeb osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz do prowadzenia m.in. zajęć edukacyjnych, artystycznych i integracyjnych dla osób starszych. Klub z ofertą zajęć dla seniorów, wykorzystywany będzie w określonych godzinach 2-3 razy w tygodniu oraz podczas organizowanych wydarzeń okolicznościowych np. Dzień Seniora, miejsce spotkań Rady Seniorów z mieszkańcami. – utworzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego oraz telefonu zaufania: wstępna diagnoza i ocena problemu osoby zgłaszającej się, prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych i motywujących, udostępnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych, motywowanie do podjęcia leczenia oraz kierowanie do specjalistycznych placówek w przypadku osób uzależnionych bądź współuzależnionych. 	230 000,00 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
"Tu mieszkam i odpoczywam" - zagospodarowanie podwórka u zbiegu ul. Drzymały, Świętojańskiej, Złotniczej	Zakres zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – dokończenie drogi wewnątrz budynków, – wykonanie miejsc postojowych, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, – zlikwidowanie śmietników wewnątrz budynków i ustawienie małych pojemników na zewnątrz (przy ulicach), – stworzenie siłowni zewnętrznej, montaż elementów małej architektury (ławeczki), nasadzenia zieleni. 	200 000,00 PLN
Modernizacja infrastruktury Szkoły Podstawowej nr 2 w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wymianę instalacji wodnej - poziomy budynków nr 1 i 2 oraz sieci zewnętrznej, – remont i wyrównanie nawierzchni przy budynku nr 2 i przy studzienkach kanalizacyjnych, – modernizację infrastruktury placu zabaw, – wymianę oświetlenia zewnętrznego na LED na terenie szkoły (oba obiekty) oraz w salach gimnastycznych i budynkach nr 1 i 2, – wykonanie instalacji hydrantowej wraz z dokumentacją w budynku nr 2 i na salę gimnastyczną przy budynku nr 1, – przebudowę toalet na II piętrze budynku nr 2, wykonanie toalet dla chłopców i dziewcząt na I piętrze (łącznie, budynek nr 2) oraz na parterze i II piętrze (łącznie, budynek nr 2). – zakup i montaż monitoringu wizyjnego dla terenu i budynków nr 1 i 2, – remont dachów garaży przy budynku nr 2, – wykonanie sieci komputerowej w całej szkole. 	1 545 000,00 PLN
Modernizacja infrastruktury Szkoły Podstawowej Nr 7 w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wymianę nawierzchni placu zabaw, – budowę dróg wewnętrznych i drogi wjazdowej, – wymianę nawierzchni asfaltowych na terenie szkoły, – rozbudowę boiska szkolnego (w miejscu boiska asfaltowego). 	590 000,00 PLN
Poprawa infrastruktury Zespołu Szkół Technicznych "Mechanik" w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – modernizację dachu hali sportowej, – modernizację budynku "I" (pracownia samochodowa egzaminacyjna) – termomodernizacja, – wykonanie skoczni do skoku w dal oraz rzutni do pchnięcia kulą, – wykonanie siatki ochronnej pod systemem wentylacyjnym w hali widowiskowo-sportowej, – wymianę instalacji wodociągowej poziomej oraz całkowitą wymianę instalacji hydrantowej wewnętrznej, – modernizację urządzeń klimatyzacyjnych w hali widowiskowo-sportowej, – wymianę instalacji elektrycznej w budynku AB wraz z wymianą skrzynek na korytarzach i klasach lekcyjnych, naprawą ścian i wykonaniem dokumentacji, – położenie kostki betonowej pod tunelem łączącym dziedziniec z drogą, – wykonanie drogi szutrowej i placu parkingowego, – zakup i montaż zestawu monitoringu boiska. 	1 968 000,00 PLN
Poprawa infrastruktury i efektywności	Zakres rzeczowy zadania obejmuje m.in.: <ul style="list-style-type: none"> – wymianę instalacji c.o. w budynku głównym, instalacji wodnej, – położenie nawierzchni bieżni metodą natrysku, 	1 000 000,00 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
energetycznej Zespołu Szkół Elektronicznych w Jeleniej Górze	<ul style="list-style-type: none"> – montaż fotowoltaiki na budynku głównym, – wymianę opraw oświetleniowych na energooszczędne w salach dydaktycznych, – wymianę wyposażenia w klasach (ławki, stoły itp.), – wymianę pokrycia dachowego wraz z opierzeniami na budynku głównym, przybudówce (księgowość), sali gimnastycznej, łączniku do sali gimnastycznej i nad pomieszczeniem gospodarczym (eternit). 	
Przebudowa ulicy Zamenhofs w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje opracowanie dokumentacji projektowej oraz przebudowę nawierzchni jezdni i chodników wraz z elementami odwodnienia i oświetlenia drogowego.	800 000,00 PLN
Przebudowa ulicy Chrobrego w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje aktualizację dokumentacji projektowej, przebudowę nawierzchni jezdni i chodników oraz budowę oświetlenia.	621 634,00 PLN
Przebudowa ulicy Panieńskiej w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje przebudowę nawierzchni jezdni na odcinku 400 m wraz z odwodnieniem i oświetleniem.	2 000 000, 00 PLN
Przebudowa drogi wewnętrznej przy ulicy Jagiełły 13 w Jeleniej Górze	Zakres rzeczowy zadania obejmuje przebudowę nawierzchni jezdni.	30 000,00 PLN
Budowa basenu Miejskiego przy ul. Sudeckiej 59	<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbiórkę całej infrastruktury basenowej, – rozbiórkę istniejącej trybuny terenowej, elementów małej architektury, istniejącego wyposażenia boisk sportowych, wszystkich utwardzonych dojazdów i dojazdów, istniejącego wygrozdzenia strefy parkingowej, – wycinkę drzew kolidujących z inwestycją, – budowę nowego budynku zaplecza kompleksu basenowego, wraz z elementami dojazdów utwardzonych i tarasem przy budynku gastronomicznym, – wyposażenie budynku z wyłączeniem strefy gastronomicznej, – przebudowę dwóch niecek basenowych o istniejących wymiarach ok. 20,00x50,00 m z podziałem na różne funkcje i atrakcje użytkowe, wraz z kompletnym ich wyposażeniem, oraz przebudową przylegających do nich plaż i brodzików wydzielających strefę mokrej stopy, – remont wieży do skoków do wody, – przebudowę brodzika dla dzieci wraz z kompletnym jego wyposażeniem i budową przylegających plaż i brodzików do mycia stóp, – budowę wodnego placu zabaw wraz z kompletnym wyposażeniem ze sztuczną nawierzchnią amortyzującą oraz przylegającymi plażami i brodzikami do mycia stóp, – budowę zespołu zjeżdżalni przy przebudowywanym basenie, – budowę podziemnych komór technicznych dla układów pompowych i zbiorników wyrównawczych, – budowę ogródka jordanowskiego o nawierzchni sztucznej amortyzującej, – budowę utwardzonych dojazdów, schodów terenowych i pochylni dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, – przebudowę trybun terenowych i renowację rzeźb ogrodowych, 	52 000 000,00 PLN

Nazwa projektu	Zakres rzeczowy	Wartość całkowita projektu
	<ul style="list-style-type: none"> – budowę kompleksu sportowego, w skład którego wchodzi plac do gry w bule, szachy terenowe, terenowe stoły pingpongowe oraz boisko do siatkówki plażowej, – przebudowę dojeżdżalni i dojazdów wraz z miejscami parkingowymi na 58 miejsc postojowych dla samochodów osobowych, w tym 4 dla osób niepełnosprawnych oraz 3 miejsca dla autokarów, – wyposażenie przedmiotowego terenu w elementy małej architektury, tj. kosze na śmieci, ławki, stojaki na rowery, stoły do tenisa stołowego, stoły do gry w warcaby, leżaki, parasole, itp., – przebudowę istniejącego ogrodzenia od strony wschodniej i południowej i budowę ogrodzenia strefy „mokrej stopy”, – budowę infrastruktury technicznej do obsługi terenu – monitoring, nagłośnienie, oświetlenie terenu, instalacje wodno-kanalizacyjne, technologiczne i teletechniczne. 	
Poprawa atrakcyjności turystycznej i estetyki zabudowy w podobszarze Sobieszów.	<p>Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rewitalizację kamiennej fontanny, – uporządkowanie terenu, oczyszczenie kamieni fontanny oraz zamontowanie urządzeń do tzw. obiegu zamkniętego, – opracowanie dokumentacji kosztorysowej/projektowej, wykonanie projektu rzeźby oraz posadowienie rzeźby na ławeczce z widokiem na ruiny zamku Chojnik, – remont nawierzchni skweru przy ul. Cieplickiej 178 poprzez ul. Sądową do zabytkowej kamiennej fontanny w parku przy ul. Karkonoskiej, a także odnowienie elewacji niektórych budynków przy ul. Sądowej np. 3, 5, 7 oraz budynków dawnego browaru. 	2 500 000,00 PLN

10. Przedsięwzięcia GPR w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono w jaki sposób zaproponowane do realizacji wiązki projektowe podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych odpowiadają na konkretne problemy/bariery rozwojowe zidentyfikowane na etapie diagnozy pogłębionej obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwala na zobrazowanie wpływu realizacji poszczególnych projektów na ograniczenie lub eliminację problemów występujących na obszarze rewitalizacji.

Tabela 37 Przedsięwzięcia GPR w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów

Wiązka projektowa	Problemy społeczne	Problemy pozaspołeczne / infrastrukturalne
Podobszar rewitalizacji Śródmieście		
<p>Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
<p>Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PS2.Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych, • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI. 2. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
<p>Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2.Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI. 2. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych

Wiązka projektowa	Problemy społeczne	Problemy pozaspołeczne / infrastrukturalne
Podobszar rewitalizacji Cieplice		
Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych

Wiązka projektowa	Problemy społeczne	Problemy pozaspołeczne / infrastrukturalne
Podobszar rewitalizacji Sobieszów		
Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	<ul style="list-style-type: none"> • PI.1. Niedostosowanie przestrzeni publicznych do potrzeb i oczekiwań społecznych, a zwłaszcza grup zagrożonych wykluczeniem społecznym • PI. 2. Deficyt funkcjonalnych obiektów świadczenia usług społecznych wspierających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym • PI.3. Niewydolny układ komunikacyjny wpływający negatywnie na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji • PI.4. Występowanie obszarów zabudowy o dużym nasileniu problemów infrastrukturalnych i środowiskowych
Podobszary rewitalizacji: Śródmieście, Cieplice, Sobieszów		
Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej	<ul style="list-style-type: none"> • PS 1. Niski wskaźnik przedsiębiorczości 	Projekt jest skoncentrowany wokół zidentyfikowanych problemów społecznych
Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych, • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym, • PS 4. Niski poziom bezpieczeństwa publicznego 	Projekt jest skoncentrowany wokół zidentyfikowanych problemów społecznych
Cykl wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra	<ul style="list-style-type: none"> • PS 2. Niski poziom aktywności społecznej wyrażony liczbą organizacji pozarządowych • PS 3. Funkcjonowanie grup/osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, problemy osób i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym 	Projekt jest skoncentrowany wokół zidentyfikowanych problemów społecznych

Źródło: opracowanie własne

11. Komplementarność i mechanizmy integrowania działań rewitalizacyjnych

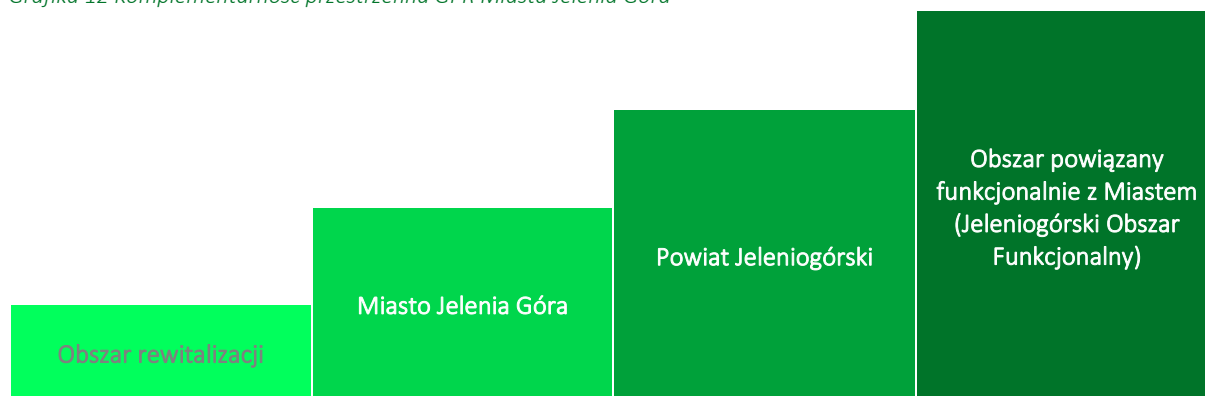
Komplementarność jest niezwykle istotnym elementem Gminnego Programu Rewitalizacji, który znajduje swój wymiar zarówno w spójności zaplanowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych będących odpowiedzią na zidentyfikowane problemy i bariery rozwojowe, zgodności z określonymi celami rewitalizacji oraz efektywności wydatkowanych środków finansowych na zadania rewitalizacyjne. Komplementarność GPR Miasta Jelenia Góra rozpatrywana jest na poziomie pięciu aspektów: przestrzennego, problemowego, proceduralno - instytucjonalnego, międzyokresowego i finansowego (źródeł finansowania).

11.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra opiera się przede wszystkim na uwzględnieniu ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych podobszarów rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta, a dalej samorządami tworzącymi powiat karkonoski (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba oraz gminy wiejskie: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn i Stara Kamienica).

W tym aspekcie należy również brać pod uwagę zapisy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego (Załącznik nr 1 do uchwały nr XIX/482/20 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 16 czerwca 2020 r.), w którym Miasto Jelenia Góra zakwalifikowane zostało (obok Legnicy i Wałbrzycha) jako ośrodek o znaczeniu ponadlokalnym. Ponadto Jelenia Góra wskazana jest jako rdzeń Jeleniogórskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz przygranicznego obszaru funkcjonalnego województwa dolnośląskiego. Jelenia Góra jest silnym ośrodkiem miejskim - siedzibą i centrum administracyjnym. Z tego też względu powodzenie programu rewitalizacji będzie miało pozytywny wpływ na otoczenie miasta Jelenia Góra.

Grafika 12 Komplementarność przestrzenna GPR Miasta Jelenia Góra

Źródło: opracowanie własne

W Jeleniej Górze obszar rewitalizacji podzielony jest na trzy podobszary, które zajmują łącznie powierzchnię 858,19 ha (7,86% powierzchni miasta) i są zamieszkałe przez 22 337 osób (28,71% mieszkańców). Zaproponowane w GPR projekty realizują zasadę rozwiązywania problemów na miejscu (w miejscu ich występowania), czy generowania. Dzięki zawężeniu granic obszaru rewitalizacji następuje koncentracja działań wszystkich podmiotów na wybranym obszarze, przez co zwiększają się szanse na jego zasadniczą zmianę. Poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze miasta, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, miasta, ale także osoby odwiedzające Jelenią Górę. Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby eliminować zjawiska kryzysowe, zapobiegać ich rozprzestrzenianiu się na inne obszary miasta, oraz zminimalizować ryzyko wystąpienia niepożądanych efektów, takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zarówno podstawowe, jak i uzupełniające mają charakter przedsięwzięć wzajemnie dopełniających się, a ich realizacja odbywać się będzie w konkretnych podobszarach zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami. Spełniają zatem warunek komplementarności przestrzennej w ujęciu interwencji społecznej i infrastrukturalnej, powiązanych wzajemnie i nastawionych na rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów miasta.

11.2 Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza wzajemne dopełnianie się działań sektorowych (np. animacyjno-społecznych, aktywizacyjno-gospodarczych, środowiskowych i inwestycyjnych), co zapewnia wielokierunkowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji.

Komplementarność problemową w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra zapewniono poprzez zgrupowanie projektów rewitalizacyjnych w wiązki, których zakres odpowiada na zdiagnozowane problemy społeczne, gospodarcze, przestrzenne, techniczne i środowiskowe na poszczególnych podobszarach rewitalizacji. Poszczególne wiązki uwzględniają zarówno przedsięwzięcia infrastrukturalne, jak i społeczne, które wzajemnie się dopełniają pomiędzy różnymi sferami tematycznymi. Zaplanowane inwestycje infrastrukturalne służą bowiem celom społecznym, jednocześnie porządkując przestrzeń publiczną, wpływając na zachowanie ładu przestrzennego i docelowo poprawiając jakość życia mieszkańców oraz zwiększając stopień ich aktywizacji.

Zasada komplementarności problemowej wyraża się także w tym, że poszczególne przedsięwzięcia wpisują się w logikę interwencji GPR, realizując jej kierunki działań, cele operacyjne i strategiczne. Wzajemne dopełnianie się przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak również powiązanie ich z celami rewitalizacji zapobiega zjawisku fragmentaryzacji, zapewniając oddziaływanie na obszar rewitalizacji w sposób kompleksowy. W celu nadania przejrzystości komplementarności zaplanowanej interwencji,

dla każdej z wypracowanych wiązek projektowych w dokumencie określono zakres, w jakim jest spójna z celami rewitalizacji wynikającymi z GPR.

11.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Ten rodzaj komplementarności oznacza konieczność utworzenia systemu zarządzania programem rewitalizacji, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność w zakresie wdrażanych procedur.

Za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra odpowiada Prezydenta Miasta Jeleniej Góry, przy wsparciu Urzędu Miasta Jelenia Góra oraz jednostek organizacyjnych Miasta. Bezpośredni nadzór na realizacją GPR będzie pełnił Wydział Rozwoju Miasta, funkcjonujący w ramach Departamentu Rozwoju. Zgodnie z Regulaminem Organizacyjnym Urzędu Miasta Jelenia Góra (przyjętym Zarządzeniem Nr 0050.1607.2022.VIII Prezydenta Miasta Jeleniej Góry z dnia 26 października 2022 r.) do zakresu zadań Wydziału Rozwoju Miasta należy koordynacja prac w zakresie opracowania, wdrażania i monitorowania lokalnego programu rewitalizacji.

Wybrany pracownik merytoryczny wydziału będzie koordynatorem rewitalizacji w Mieście Jelenia Góra. Umieszczenie koordynatora w obrębie struktur Urzędu Miasta Jelenia Góra zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji zadań w programie rewitalizacji.

W celu skutecznej realizacji założeń GPR przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Współpraca ta będzie dotyczyć realizacji przedsięwzięć na zasadach zlecenia zadań publicznych według procedury przewidzianej w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Ustawie z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.

Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

11.4 Komplementarność międzykresowa

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest dokumentem planującym rozwój Miasta i stanowiącym deklarację kontynuacji polityki rozwojowej opartej o rewitalizację prowadzoną w Mieście Jelenia Góra. Przedsięwzięcia w niniejszym programie są następstwem podjętych działań i inicjatyw we wcześniejszych latach.

W Lokalnym Programie Rewitalizacji Zdegradowanych Terenów Miejskich, Poprzemysłowych i Powojkowych dla Miasta Jelenia Góra, który został przyjęty Uchwałą nr 307/XXV/2004 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 19 października 2004 r. zaprogramowano proces rewitalizacji w podziale na:

- Obszar zdegradowanej zabudowy mieszkaniowej,
- Obszary przemysłowe,
- Obszary powojkowe.

Rewitalizacja zrealizowana została dla następujących obszarów:

- A1a - Osiedle Robotnicze - Podwale - Kilińskiego,
- A1b - Wolności - Kasprowicza,
- A2 - Jana Pawła II - Jagiełły - Grunwaldzka,
- A3 - Aleja Wojska Polskiego,
- A4 - K. Miarki - Warszawska,
- A5a - Powstańców Śl. - Wiejska,
- A5b - Weigla,
- A6 - Cieplice – Sobieszowska - Jagiellońska - Wolności,
- A7 - Sobieszów- Karkonoska - Cieplicka,
- B1a - Celwiskoza,
- B1b - Zgorzelecka - Sobieskiego,
- C1 - Podchorążych,
- C2 - Sudecka.

Realizacja zadań przyjętych ww. programie przyczyniła się do poprawy estetyki przestrzeni miejskiej, zatrzymania degradacji budynków i terenów objętych ochroną konserwatorską, podwyższenia i powojkowych oraz wprowadzenia dodatkowych funkcji usługowych, umożliwiających standardu zasobów mieszkaniowych, ograniczenia niekorzystnych zmian w środowisku naturalnym, wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miastem i ich integracji, ożywienia terenów przemysłowych utworzenie nowych, dodatkowych miejsc pracy. Efekty, które wynikały z realizacji zadań zapisanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Zdegradowanych Terenów Miejskich, Przemysłowych i Powojkowych dla Miasta Jelenia Góra wykazują dużą zbieżność z celami GPR Miasta Jelenia Góra, za względu na fakt, że dotyczą spójnej interwencji w zakresie infrastruktury, ochrony środowiska oraz eliminowania problemów społecznych.

Od 2015 r. działania rewitalizacyjne kontynuowane były w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023. Program przyjęty został Uchwałą nr 200.XXX.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 28 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023, a następnie zaktualizowany (Uchwała Nr 246.XXXIV.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 8 listopada 2016 r. oraz Uchwałą nr 284.XXXIX.2017 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 14 marca 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023).

Ustalone w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszary rewitalizacji (obszar I Jelenia Góra - Centrum i obszar II Cieplice - Sobieszów), listy A i B z zadaniami, a także wyznaczone cele operacyjne, w 2021 r. nie wymagały redefinicji, a program aktualizacji. Przyjęte cele operacyjne dotyczyły:

- Cel 1. Przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni i jej zagospodarowanie;
- Cel 2. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych;
- Cel 3. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości;
- Cel 4. Integracja i aktywizacja miejskiej społeczności.

W dokumencie przyjęto, że osiągnięciu celów operacyjnych służyć będą projekty rewitalizacyjne odnoszące się m.in. do:

- Poprawy stanu infrastruktury technicznej (w tym zasobów mieszkalnych oraz dróg lokalnych), rewitalizacji obszarów przemysłowych i powojkowych;
- Upowszechniania rozwiązań w zakresie niskiej emisji, energooszczędności i ochrony środowiska;
- Wsparcia doradczo-szkoleniowego, przygotowania terenów inwestycyjnych;
- Poprawy jakości oferty edukacyjnej, przeciwdziałaniu bezrobociu, przeciwdziałaniu niskiej aktywności społecznej, eliminowaniu patologii społecznych, rozwoju kultury.

Poniżej w tabeli zestawiono cele operacyjne określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015–2023 (LPR) z celami strategicznymi Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra (GPR). Oba dokumenty wykazują daleko idącą zbieżność w tym zakresie. Cel 1 LPR jest zgodny z celem strategicznym nr 2 GPR w zakresie przestrzenno- funkcjonalnym, cel 2 LPR jest zbieżny z celem strategicznym nr 3 GPR w obszarze środowiskowym, natomiast cel 3 i 4 jest zbieżny z celem strategicznym nr 1 GPR w obszarze społecznym.

Tabela 38 Cele operacyjne LPR Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023 oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023			Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra
Cel operacyjny		↔	Cel strategiczny
Cel 1	Przeciwdziałanie degradacji miejskiej przestrzeni i jej zagospodarowania	↔	2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna
Cel 2	Zapewnienie zrównoważonego rozwoju obszarów zdegradowanych	↔	3. Lepsza jakość środowiska naturalnego
Cel 3	Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości	↔	1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców
Cel 4	Integracja i aktywizacja miejskiej społeczności		

Źródło: opracowanie własne

Wobec wykazanej pełnej zbieżności obu dokumentów na poziomie celów strategicznych, GPR należy traktować wprost jako kontynuację podjętego i prowadzonego procesu rewitalizacji w Mieście Jelenia Góra, a określonego w Lokalnym Programie Rewitalizacji na lata 2015-2023. Zaplanowane w GPR

przedsięwzięcia należy uznać za kontynuację procesu rewitalizacji rozpoczętego w 2004 roku, następnie realizowanego od 2015 roku na terenie miasta Jelenia Góra. Proces rewitalizacji w GPR (w którym zaplanowano szereg inwestycji i przedsięwzięć przyczyniających się do podniesienia jakości życia mieszkańców) w pełni wykorzystuje pozytywne efekty zrealizowanych wcześniej projektów rewitalizacyjnych i stanowi ich logiczną kontynuację.

11.5 Komplementarność źródeł finansowania

Przedsięwzięcia realizowane w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji będą finansowane z różnych źródeł, w tym m. in. ze środków własnych podmiotów realizujących przedsięwzięcie, środków pochodzących ze źródeł zewnętrznych takich jak: Fundusze Europejskie, Fundusze Norweskie (EEA) i Fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG), programów krajowych i państwowych funduszy celowych, pożyczek, kredytów i dotacji. Taki montaż finansowy, uwzględniający różne podmioty oraz metody pozyskiwania środków finansowych, wskazuje wprost na komplementarność przyjętych rozwiązań.

11.6 Podsumowanie komplementarności

Podsumowanie komplementarności w obrębie GPR zaprezentowano na poziomie celów i kierunków działań. Związane jest to z patrzeniem na proces rewitalizacji jako narzędzie osiągnięcia konkretnych i mierzalnych celów. Dla pełnej prezentacji komplementarności zdecydowano się na wykorzystanie matrycy pokazującej wzajemne zależności pomiędzy poszczególnymi celami procesu, wskazując wiążący rodzaj jej komplementarności. Poniższa matryca prezentuje poszczególne projekty rewitalizacyjne wraz z przypisanymi im kierunkami działań oraz celami strategicznymi.

Tabela 39 Komplementarność wiązek projektowych z celami strategicznymi i kierunków działań GPR

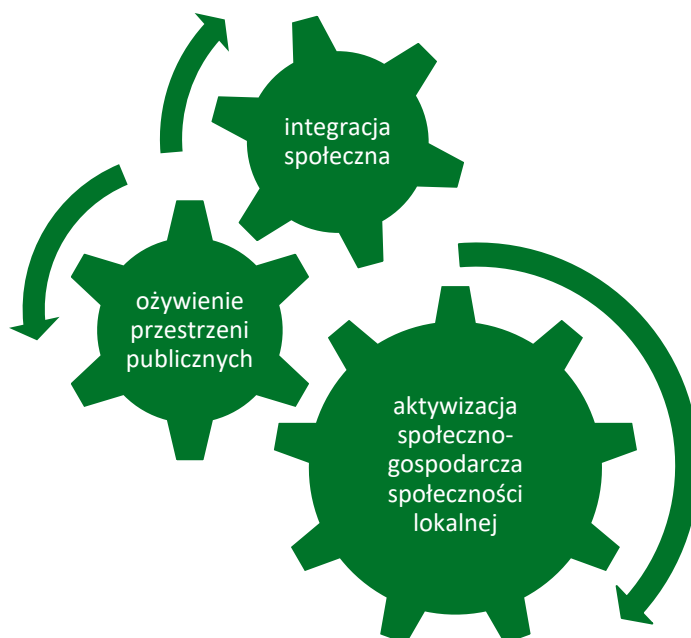
Lp.	Nazwa wiązki	1. Spójność społeczna i aktywizacja mieszkańców				2. Spójność przestrzenno - funkcjonalna				3. Lepsza jakość środowiska naturalnego		
		CO.1.1 Dostosowanie kierunków nauczania do potrzeb rynku pracy	CO.1.2 Wzrost tożsamości lokalnej oraz lepsza integracja mieszkańców	CO.1.3 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	CO.1.4 Wzrost poziomu bezpieczeństwa publicznego	CO.2.1 Zagospodarowanie i uporządkowanie zdegradowanych przestrzeni oraz nadanie im funkcji integracji społecznej mieszkańców	CO.2.2 Rozwój infrastruktury publicznej i tworzenie atrakcyjnych miejsc spędzania czasu wolnego	CO.2.3. Poprawa dostępności układu komunikacyjnego	CO.2.4 Poprawa estetyki budynków	CO.3.1 Poprawa efektywności energetycznej budynków	CO.3.2 Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i turystów.	CO.3.3 Zwiększenie powierzchni parków, zieleńców, terenów zieleni na rewitalizowanych obszarach
Podobszar rewitalizacji Śródmieście												
1.	Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.		X		X	X	X	X	X	X		X
2.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta		X	X		X	X		X	X	X	
3.	Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców		X	X	X	X	X	X	X	X		
Podobszar rewitalizacji Cieplice												
4.	Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry		X		X		X	X	X	X		
5.	Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic		X		X	X	X	X	X	X	X	
6.	Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej		X		X			X	X	X		
Podobszar rewitalizacji Sobieszów												
7.	Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów			X	X	X		X	X	X		
Podobszar rewitalizacji: Śródmieście, Cieplice, Sobieszów												
8.	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej	X										
9.	Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra		X		X						X	
10.	Cykl wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra		X	X								

Źródło: opracowanie własne

11.7 Mechanizmy integracji

Integrowanie działań zaproponowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest istotnym elementem procesu rewitalizacji, głównie z punktu widzenia osiągnięcia zamierzonych celów. Integrowanie poszczególnych przedsięwzięć polega na połączeniu m.in. działań koncepcyjnych, organizacyjnych i finansowych. Tym samym przedmiotowy podrozdział stanowi uzupełnienie wykazanej komplementarności. Głównym źródłem zbudowania trzech autonomicznych poziomów integracji przedsięwzięć jest założenie, że każde z działań zwiększa swój własny potencjał czerpiąc z innych i zarazem zwiększa ich potencjał oddziałując na nie. Tym samym mechanizmy integracji wzmacniają sprzężenie zwrotne pomiędzy planowanymi przedsięwzięciami.

Grafika 13 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych

Źródło: opracowanie własne

Kluczowymi mechanizmami integracji zaplanowanej w GPR interwencji będą następujące czynniki:

1. **Integracja na poziomie celów** – mechanizm integracji w tym obszarze został wdrożony na poziomie opracowania dokumentu i będzie kontynuowany w okresie jego wdrażania. Etap opracowania dokumentu uwzględniał takie mechanizmy jak:
  - a. Konsultacje w sprawie wytyczonego obszaru zdegradowanego i wyznaczonych na jego podstawie podobszarów rewitalizacji – etap ten rozpoczął mechanizm integracji poprzez uruchomienie procesu udziału interesariuszy w tworzeniu GPR.
  - b. Nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych do GPR - otwarty nabór przedsięwzięć przełożył się na stworzenie pola do weryfikacji przedsięwzięć z punktu widzenia ich

oddziaływanią podobszary rewitalizacji i zaplanowania kompleksowej i zintegrowanej interwencji.

Na etapie wdrażania mechanizmem integracji na poziomie celów będzie proces monitoringu - weryfikacji osiągniętych celów i formułowania zaleceń określających dalsze kroki wdrażania dla GPR.

2. Integracja na poziomie partycypacji społecznej w zarządzaniu wdrażaniem GPR, mechanizm ten będzie realizowany poprzez:

- a. Powołanie Komitetu Rewitalizacyjnego - podstawową funkcją Komitetu będzie ocenianie postępu wdrażania GPR z punktu widzenia integracji i komplementarności podejmowanych działań przez podmioty zaangażowane w proces rewitalizacji.
- b. Współpracę ze środowiskiem seniorów oraz młodzieży w zakresie działań rewitalizacyjnych podejmowanych dla osób starszych, młodzieży i dzieci.
- c. Współpracę z podmiotami świadczącymi usługi dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, głównie osób z niepełnosprawnościami i bezrobotnych.
- d. Współpracę z przedstawicielami wspólnot mieszkańców (administratorów obiektów mieszkalnych na obszarze rewitalizacji).
- e. Współpracę z przedstawicielami organizacji pozarządowych.
- f. Periodyczne spotkania z interesariuszami.
- g. Dodatkowym narzędziem integracji będzie kontrola społeczna procesu realizowana dzięki publikacji i opiniowaniu sprawozdań z monitoringu GPR.

3. Integracja na poziomie zarządzania wdrażaniem – mechanizm związany z ciągłą oceną postępu wdrażania GPR, realizowany będzie poprzez monitoring i ewaluację.

Monitoring oraz ewaluacja GPR zostały opisane w rozdziale 14. Na poziomie mechanizmów integracji zostaną one wykorzystane dla prowadzenia procesu zarządzania, zgodnie z zaplanowanymi celami, jednocześnie odnosząc się do mierzalnych wskaźników, co pozwoli na pomiar realizacji celów, a tym samym ocenę integracji GPR.

11.8 Dostępność

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra został opracowany z uwzględnieniem kwestii dostępności. Każde przedsięwzięcie w programie było analizowane pod kątem zapewnienia możliwej dostępności architektonicznej, cyfrowej lub informacyjno-komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2022 poz. 2240). Zgodnie z definicją zapisaną w ustawie osoba ze szczególnymi potrzebami to ta, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze

względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. W analizie dostępności poszczególnych wiązek projektowych brano pod uwagę następujące możliwe udogodnienia:

- W zakresie dostępności architektonicznej:
  - a. zapewnienie wolnych od barier poziomych i pionowych przestrzeni komunikacyjnych budynków,
  - b. instalację urządzeń lub zastosowanie środków technicznych i rozwiązań architektonicznych w budynku, które umożliwiają dostęp do wszystkich pomieszczeń,
  - c. zapewnienie informacji na temat rozkładu pomieszczeń w budynku, co najmniej w sposób wizualny i dotykowy lub głosowy,
  - d. zapewnienie wstępu do budynku osobie korzystającej z psa asystującego,
  - e. zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami możliwości ewakuacji lub ich uratowania w inny sposób.
- W zakresie dostępności cyfrowej: wymagania określone w Ustawie z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.
- W zakresie dostępności informacyjno-komunikacyjnej:
  - a. obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się w języku migowym i innych środkach komunikowania się lub przez wykorzystanie zdalnego dostępu on-line do usługi tłumacza przez strony internetowe i aplikacje,
  - b. instalację urządzeń lub innych środków technicznych do obsługi osób słabosłyszących, których celem jest wspomaganie słyszenia,
  - c. zapewnienie na stronie internetowej danego podmiotu informacji o zakresie jego działalności – w postaci elektronicznego pliku zawierającego tekst odczytywalny maszynowo, nagrania treści w polskim języku migowym oraz informacji w tekście łatwym do czytania,
  - d. zapewnienie, na wniosek osoby ze szczególnymi potrzebami, komunikacji z podmiotem publicznym w formie określonej w tym wniosku.

Każda ze zgłoszonych do GPR propozycji projektowych została przeanalizowana pod kątem wyżej wymienionych udogodnień. Jednym z ważniejszych celów zadań realizowanych w ramach GPR jest poprawa warunków życia i funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, którzy są w najwyższym stopniu narażeni na marginalizację lub dyskryminację m.in. ze względu na niepełnosprawność lub obniżony poziom sprawności z powodu wieku czy choroby.

12. Indykatywne ramy finansowe

Kluczowa z punktu widzenia realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest dywersyfikacja źródeł finansowania. Komplementarność źródeł finansowania sprawia, że realizacja zaplanowanych działań jest nie tylko w wielu sytuacjach możliwa, ale także bardziej efektywna. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być realizowane przez podmioty z sektora publicznego, prywatnego oraz pozarządowego.

Źródła finansowania przedsięwzięć realizowanych przez Miasto Jelenia Góra.

Wśród źródeł finansowania projektów miejskich największe znaczenie mają środki własne budżetu miasta, środki budżetu państwa oraz fundusze europejskie oraz inne środki zagraniczne. Planowany zakres przedsięwzięć, okres ich realizacji będą zależne w dużej mierze od możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł wsparcia. Dotyczy to również projektów realizowanych przez samorządowe jednostki organizacyjne, jednostki budżetowe, w tym Miejski Zarząd Dróg i Mostów w Jeleniej Górze, Straż Miejską w Jeleniej Górze, instytucje kultury oraz szkoły ponadpodstawowe, realizujące kształcenie zawodowe w mieście Jelenia Góra.

Źródła finansowania pozostałych przedsięwzięć.

Źródłem finansowania pozostałych przedsięwzięć zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra są przede wszystkim środki prywatne, a także kredyty i pożyczki podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie) odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań rewitalizacyjnych, a więc:

- spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych,
- kościelnych osób prawnych, w tym ze statusem organizacji pożytku publicznego,
- stowarzyszeń i fundacji,
- podmiotów gospodarczych działających na lokalnym rynku pracy,
- uczelni wyższych w mieście Jelenia Góra.

Łączna wartość przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w ramach GPR zamyka się kwotą 223 997 383,00 zł. Szczegółowe zestawienie ram finansowych dla poszczególnych przedsięwzięć znajduje się w poniższej tabeli.

Tabela 40 Indykatorywna lista projektów rewitalizacyjnych

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia / wiązki projektowej	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Lata realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
1	Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.	Śródmieście	2023-2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatnespółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stowarzyszeń i fundacji	30 670 285,00
2	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta	Śródmieście	2023-2027	środki prywatnespółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stowarzyszeń i fundacji	30 239 000,00
3	Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców.	Śródmieście	2023-2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatnespółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stowarzyszeń i fundacji	40 277 068,00
4	Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskowej części Jeleniej Góry.	Cieplice	2023-2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatnespółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościelnych osób prawnych, w tym ze statusem organizacji pożytku publicznego	43 066 800,00
5	Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic.	Cieplice	2023-2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatnespółdzielni i wspólnot mieszkaniowych	12 659 730,00

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia / wiązki projektowej	Lokalizacja przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Lata realizacji	Potencjalne źródła finansowania	Szacunkowa wartość przedsięwzięcia [zł]
6	Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplic poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej.	Cieplice	2023-2027	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatne spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, kościelnych osób prawnych, w tym ze statusem organizacji pożytku publicznego	21 775 000,00
7	Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów.	Sobieszów	2023-2026	Program Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021-2027, Budżet Miasta, KPO, środki prywatne spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych	41 659 500,00
8	Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra.	Śródmieście, Cieplice Sobieszów	2023-2027	Budżet Miasta, KPO	50 000,00
9	Cykl wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra.	Śródmieście, Cieplice, Sobieszów	2023-2027	Budżet Miasta, KPO, środki prywatne uczelni wyższych w mieście Jelenia Góra, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów	900 000,00
10	Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej.	Śródmieście, Cieplice Sobieszów	2023-2027	Budżet Miasta, KPO, środki prywatne podmiotów gospodarczych działających na lokalnym rynku pracy	3 000 000,00
Razem					224 297 383,00

Źródło: opracowanie własne

Tabela 41 Budżet GPR Jelenia Góra z uwzględnieniem rodzajów podmiotów realizujących

Podobszar	Podmiot realizujący	Suma
Podobszar Cieplice - wiązka projektowa I	Wartość zadań innych podmiotów	6 000 000,00
	Wartość zadań Miasta Jelenia Góra	14500 000,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	22 566 800,00
Podobszar Cieplice - wiązka projektowa I Suma		43 066 800,00
	Wartość zadań Miasta Jelenia Góra	2 639 730,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	10 020 000,00
Podobszar Cieplice - wiązka projektowa II Suma		12 659 730,00
Podobszar Cieplice - wiązka projektowa III	Wartość zadań innych podmiotów	12500 000,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	8 128 000,00
Podobszar Cieplice - wiązka projektowa III Suma		21 775 000,00
	Wartość zadań Miasta Jelenia Góra	35 477500,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	6 182 000,00
Podobszar Sobieszów- wiązka projektowa I Suma		41 659 500,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa I	Wartość zadań innych podmiotów	11 164 000,00
	Wartość zadań Miasta Jelenia Góra	10 373 285,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	9 133 000,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa I Suma		30670 285,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa II	Wartość zadań innych podmiotów	5 960 000,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	24 279 000,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa II Suma		30 239 000,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa III	Wartość zadań innych podmiotów	13 789 568,00
	Wartość zadań Miasta Jelenia Góra	14 202 500,00
	Wartość zadań wspólnot mieszkaniowych	12 285 000,00
Podobszar Śródmieście - wiązka projektowa III Suma		40 277 068,00
Śródmieście I, II, III, Cieplice I, II, III, Sobieszów I	Straż Miejska	50 000,00
	Instytucje kultury, uczelnie wyższe, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów	900 000,00
	Szkoły ponadpodstawowe realizujące kształcenie zawodowe w mieście Jelenia Góra	3 000 000,00
Śródmieście I, II, III, Cieplice I, II, III, Sobieszów I Suma		3 950 000,00
Suma końcowa		224 297 383,00

Źródło: opracowanie własne

13. Opis struktury zarządzania

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, zadaniem własnym samorządu szczebla gminnego jest przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie. Głównymi stronami przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra są:

- **Prezydent Miasta Jeleniej Góry (za pomocą Urzędu Miasta Jelenia Góra wraz z jednostkami organizacyjnymi),**
- **Rada Miejska Jeleniej Góry,**
- **Komitet Rewitalizacji.**

Organem mającym ustawowe umocowanie do zarządzania GPR jest **Prezydent Miasta Jeleniej Góry**, będący **operatorem procesu rewitalizacji**, który ustanawia pozostałe elementy organizacyjne struktury zarządzania wdrożeniem programu.

Zarządzanie GPR będzie odbywać się w ramach istniejących struktur **Urzędu Miasta Jelenia Góra**. Całością realizacji programu zarządzać będzie Wydział Rozwoju Miasta, funkcjonujący w ramach Departamentu Rozwoju Urzędu Miasta Jelenia Góra. Obrany schemat zarządzania nie generuje dodatkowych kosztów w ramach zarządzania programem.

Ponadto w realizacji zadań w ramach GPR potencjalnie ważną rolę w strukturze zarządzania, czy też wdrażania przypisano partnerom projektowym, zgodnie z Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2021 poz. 1057). Na podstawie art. 28a tejże ustawy w celu wspólnej realizacji projektów, mogą być tworzone partnerstwa, przez podmioty wnoszące do projektu zasoby ludzkie, organizacyjne, techniczne lub finansowe, realizujące wspólnie projekt (zwany projektem partnerskim), na warunkach określonych w porozumieniu lub umowie partnerskiej lub na podstawie odrębnych przepisów.

Wszystkie przedsięwzięcia rewitalizacyjne przypisane dla Miasta Jelenia Góra będą realizowane zgodnie z uchwaloną przez **Radę Miejską Jeleniej Góry** Wieloletnią Prognozą Finansową dla Miasta Jelenia Góra(WPF) oraz poszczególnymi budżetami rocznymi. Spójność niniejszego programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych w planie przedsięwzięć. Do zadań Rady Miejskiej należeć będzie uchwalenie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji oraz podejmowanie uchwał dotyczących zmian czy aktualizacji GPR.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi Prezydent Miasta Jeleniej Góry może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek Urzędu Miasta Jelenia Góra, odpowiedzialnych za częściowe funkcje zarządzania przedsięwzięciami. Ideą powołania ww. zespołów jest właściwe przygotowanie przedsięwzięcia od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją, począwszy od przygotowania specyfikacji

istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Grafika 14 Schemat organizacji procesu rewitalizacji GPR Jelenia Góra

Źródło: opracowanie własne

Komitet Rewitalizacji

Rolą Komitetu Rewitalizacji jest wsparcie doradcze Prezydenta Miasta Jeleniej Góry w zakresie dbałości o prawidłową realizację GPR oraz prowadzenie dialogu między poszczególnymi interesariuszami procesu rewitalizacji, a organami gminy. Komitet może inicjować również partnerstwa między samorządem a partnerami projektowymi w celu realizacji przedsięwzięć zapisanych w GPR. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji określa Rada Miejska Jeleniej Góry w drodze uchwały, zapewniając przejrzysty mechanizm wyłaniania przez interesariuszy ich przedstawicieli. Podjęcie uchwały w tej sprawie będzie poprzedzone konsultacjami społecznymi. Prezydent Miasta Jeleniej Góry powoła w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia przez Radę Miejską Jeleniej Góry zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Grafika 15 Schemat organizacji procesu rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Identyfikacja i sposób ograniczenia ryzyka podczas wdrażania GPR

W tabeli poniżej przedstawiono możliwe ryzyka, które mogą wystąpić podczas wdrażania GPR. Do każdego ze wskazanych ryzyk przypisano prawdopodobieństwo wystąpienia w 3 stopniowej skali:

- 1 - niskie ryzyko wystąpienia,
- 2 - średnie ryzyko wystąpienia,
- 3 - ryzyko prawdopodobne.

Tabela 42 Identyfikowane ryzyka dla procesu rewitalizacji dla Miasta Jelenia Góra

Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka	Sposoby rozwiązywania sytuacji problemowej
Brak środków finansowych	3 – ryzyko prawdopodobne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Próba dywersyfikacji źródeł finansowania (źródła prywatne, konkursowe, zagraniczne, PPP - partnerstwo publiczno-prywatne). 2. Aktualizacja GPR.
Opóźnienia w realizacji przedsięwzięć	2 – średnie ryzyko wystąpienia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Odpowiednia konstrukcja umów zakładająca kary umowne i odpowiedzialność wykonawcy za terminowe ukończenie inwestycji/projektu. 2. Bieżący monitoring postępu realizacji przedsięwzięć (więcej w rozdziale 14.1 Monitoring).
Brak chętnych do uczestnictwa w przedsięwzięciach społecznych	2 – średnie ryzyko wystąpienia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Skierowanie indywidualnych zaproszeń do potencjalnych uczestników przez jednostki organizacyjne Gminy. 2. Osobiste zaangażowanie liderów wybranych grup w proces rekrutacji.
Odstąpienie od realizacji projektów przez wnioskodawców	3 – ryzyko prawdopodobne	<ol style="list-style-type: none"> 1. Indywidualne wsparcie doradcze w zakresie możliwości pozyskania środków zewnętrznych. 2. Spotkania informacyjne dla interesariuszy procesu rewitalizacji w zakresie pozyskiwania środków na zadania zapisane z GPR

Źródło: opracowanie własne

14. System monitoringu i ewaluacji

14.1 Monitoring programu rewitalizacji

Monitoring procesu rewitalizacji polega na systematycznym rejestrowaniu postępów procesu rewitalizacji, dokonywanego na podstawie danych ze sprawozdań z realizacji poszczególnych projektów (produktów i rezultaty).

Monitoring prowadzony w odniesieniu do realizowanych przedsięwzięć będzie polegał na pozyskiwaniu informacji na temat postępów rzeczowych oraz kontroli założeń. Ponadto kontrolowane będą aspekty finansowe przedsięwzięć w kontekście zapewnienia trwałości osiągniętych rezultatów. W związku z powyższym, monitoring będzie polegał na utrzymywaniu stałego kontaktu z podmiotami realizującymi przedsięwzięcia rewitalizacyjne, za co bezpośrednio odpowiedzialny będzie koordynator procesu rewitalizacji.

Podstawą oceny realizacji GPR będą pozyskane dane ilościowe i jakościowe. Dla usystematyzowania uzyskiwanych informacji w cyklu rocznym, do wszystkich zaangażowanych podmiotów skierowane zostaną zapytania dotyczące postępów w zakresie realizowanych przedsięwzięć. Zgromadzone dane zostaną zweryfikowane i posłużą do opracowania raportu z monitoringu. Raporty sporządzane będą raz w roku najpóźniej do 30 kwietnia roku następującego po roku objętym monitoringiem. Z jednej strony umożliwi to reagowanie na różne zdarzenia związane z wdrażaniem poszczególnych przedsięwzięć, z drugiej prezentację informacji podmiotom zaangażowanym w proces rewitalizacji, w szczególności Komitetowi Rewitalizacyjnemu w zakresie postępu prowadzonych prac. Tak zaplanowany monitoring pozwoli na utrzymanie systematycznego kontaktu ze wszystkimi zaangażowanymi podmiotami, jednocześnie pozwalając na właściwe przeprowadzenie ewaluacji.

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępów są wskaźniki monitorowania. Do monitorowania zmian stanu obszaru rewitalizacji będą wykorzystane te same wskaźniki ilościowe i jakościowe, które były podstawą delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Natomiast do monitorowania realizacji GPR zaprojektowano system wskaźników realizacji celów GPR (znajdujący się w dalszej części opracowania), w którym zaproponowano wskaźniki mierzące konkretne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu.

14.2 Ewaluacja GPR

Ewaluacja okresowa GPR będzie realizowana w cyklach trzyletnich. Obejmować będzie całość działań zaplanowanych do realizacji w ramach GPR, w tym pośrednią ocenę osiągnięcia wskaźników przypisanych poszczególnym celom. Poniżej zaprezentowano strukturę uprawnień i odpowiedzialności w ramach ewaluacji.

Tabela 43 Organizacja procesu ewaluacji GPR Jelenia Góra

Stanowisko	Uprawnienie	Odpowiedzialność
Prezydent Jeleniej Góry	Wskazanie terminów i sposobów wykonania zadań, zatwierdzenie raportu z ewaluacji okresowej	Za zrealizowanie zadań przewidzianych na dany rok budżetowy, terminowe przekazanie raportu z ewaluacji okresowej Komitetowi Rewitalizacyjnemu i Radzie Miejskiej Jeleniej Góry
Komitet Rewitalizacyjny	Opiniowanie raportu z ewaluacji okresowej	Formułowanie zaleceń i opinii dotyczących wdrażania GPR
Dyrektor Departamentu Rozwoju	Zatwierdzenie treści dokumentu	
Naczelnik Wydziału Rozwoju Miasta	Ostateczna weryfikacja raportu	Rzetelność raportu, terminowe przekazanie raportu do zatwierdzenia Prezydentowi Jeleniej Góry i do opiniowania Komitetowi Rewitalizacyjnemu
Koordynator rewitalizacji	1. Sprawdzenie poprawności danych dot. realizowanych zadań, sporządzenie raportu zbiorczego z realizacji zadań ujętych w GPR 2. Przeprowadzenie ankietyzacji podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie) zaangażowanych we wdrażanie GPR	Skompletowanie informacji nt. stanu realizacji zadań, skompletowanie ankiet, przygotowanie raportu zbiorczego na podstawie otrzymanych informacji, weryfikacja wskaźników realizacji GPR
Pracownicy merytoryczni Urzędu Miasta Jelenia Góra i kierownicy jednostek organizacyjnych	Realizacja zadań ujętych w GPR, sporządzenie sprawozdania z realizacji tych zadań i przygotowanie ankiety ewaluacyjnej	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie informacji nt. stopnia realizacji zadań i ankiet do Wydziału Rozwoju Miasta
Podmioty prywatne i publiczne; partnerzy (inne niż jednostki miejskie)	Realizacja zadań ujętych w GPR, wypełnienie ankiet dostarczonych przez pracownika Wydziału Rozwoju Miasta	Efektywne (sprawne i skuteczne) wykonanie zadań, terminowe przekazanie ankiet do Wydziału Rozwoju Miasta

Źródło: opracowanie własne

W ramach ewaluacji okresowej przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w GPR, sporządza sprawozdanie z realizacji zadania i ankietę ewaluacyjną tego zadania, uwzględniając w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.

2. Informację dot. stopnia szczegółowości zadania i ankietę ewaluacyjną za ubiegły rok Naczelnik wydziału merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do Wydziału Rozwoju Miasta.
3. Koordynator rewitalizacji przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie). Badanie służy ocenie poziomu osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
4. Koordynator rewitalizacji sprawdza kompletność otrzymanych informacji nt. stopnia realizacji zadań oraz weryfikuje ankiety. W przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego wydziału lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.
5. Koordynator rewitalizacji na podstawie zebranych informacji, przygotowuje zbiorczy raport, który przekazuje za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Rozwoju Miasta do Dyrektora Departamentu Rozwoju.
6. Dyrektor Departamentu Rozwoju przekazuje raport Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.
7. Prezydent Miasta Jeleniej Góry zatwierdza raport i przekazuje go Komitetowi Rewitalizacyjnemu. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania GPR.
8. Komitet Rewitalizacyjny opiniuje raport i przekazuje swoje uwagi i zalecenia Prezydentowi Miasta Jeleniej Góry.
9. Prezydent Miasta Jeleniej Góry po uzyskaniu opinii Komitetu Rewitalizacyjnego przekazuje go niezwłocznie do akceptacji Radzie Miejskiej Jeleniej Góry.

14.3 Aktualizacja GPR

W przypadku pozyskania środków finansowych na realizację przedsięwzięć z listy uzupełniającej lub problemów rzutujących na niską efektywność w realizacji przedsięwzięć na etapie monitorowania, można wziąć pod uwagę modyfikację i aktualizację programu rewitalizacji. W przypadku wprowadzania zmian i korekt w przedsięwzięciach rewitalizacyjnych, w dokumencie należy przedstawić ich uzasadnienie. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra może okazać się konieczna, np. w przypadku nieosiągnięcia zakładanych wskaźników podczas monitorowania lub braku terminowości realizacji działań. Zmiana (aktualizacja) gminnego programu rewitalizacji następuje w trybie, w jakim był on uchwalony. Procedura ta obejmuje zatem następujące etapy:

1. Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR (co najmniej raz na 3 lata).
2. Opiniowanie oceny przez Komitet Rewitalizacji.

3. Ogłoszenie zaopiniowanej oceny na stronie internetowej gminy i w BIP.
4. Wniosek do rady gminy o zmianę programu rewitalizacji.
5. Dokonanie zmian w GPR.
6. Konsultacje społeczne aktualizowanego programu rewitalizacji.
7. Opiniowanie, procedura środowiskowa - nie wymaga uzyskania opinii i przeprowadzenia konsultacji społecznych taka zmiana gminnego programu rewitalizacji, która nie dotyczy podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie wymaga zmiany uchwały dot. ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (jeżeli w gminie ustanowiona została Specjalna Strefa Rewitalizacji).
8. Podjęcie uchwały.

14.4 Harmonogram realizacji

W poniższej tabeli zaprezentowano ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra. Harmonogram zawiera przewidywany okres realizacji dla głównych elementów związanych z jego przyjęciem (uchwaleniem), realizacją oraz ewaluacją.

Tabela 44 Harmonogram realizacji GPR Miasta Jelenia Góra

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra	2023 r.
Powołanie i rozpoczęcie prac przez Komitet Rewitalizacyjny	2023 r.(w ciągu 3 miesięcy od uchwalenia GPR)
Wprowadzenie zaplanowanych inwestycji do Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Jelenia Góra	Niezwłocznie po uchwaleniu GPR
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacyjnego	Od 2023 r. (przynajmniej jedno posiedzenie w ciągu roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w ramach GPR	Od 2023r.
Monitoring	Od 2024 r.(realizowany systematycznie w okresach rocznych)
Ewaluacja okresowa	Od 2023 (realizowana w okresach trzyletnich)
Komunikacja społeczna GPR	Od 2023 r.

Źródło: opracowanie własne

14.5 Koszty zarządzania

Całość procesu wdrażania, monitoringu i ewaluacji będzie realizowana przez pracowników Urzędu Miasta Jelenia Góra w ramach obowiązków służbowych, w związku z czym nie przewiduje się ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z obsługą procesu. W przypadku ewaluacji dopuszcza się jednak

zlecenie opracowania badania ewaluacyjnego podmiotowi zewnętrznemu. Zaangażowanie wyspecjalizowanego podmiotu realizującego tego typu usługi możliwe będzie w przypadku dysponowania wolnymi środkami w budżecie miasta. Komitet Rewitalizacyjny powołany przez Prezydenta Miasta Jeleniej Góry jako ciało doradcze, funkcjonować będzie w oparciu o przedstawicieli Urzędu Miasta Jelenia Góra i miejskich jednostek organizacyjnych, jak również wyłonionych przedstawicieli podmiotów publicznych i prywatnych oraz mieszkańców. Praca w ramach Komitetu Rewitalizacyjnego będzie miała charakter społeczny, nieodpłatny.

14.6 Wskaźniki realizacji

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra wymaga usystematyzowanego monitoringu. Jednym z podstawowych narzędzi służących do śledzenia postępu realizacji GPR są wskaźniki realizacji. Dostarczają one informacji dotyczących efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia poszczególnych celów rewitalizacji wskazanych w części planistycznej, a nie produktów poszczególnych przedsięwzięć. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych przedsięwzięć, a ma na celu osiągnięcie zmiany na obszarze objętym rewitalizacją.

Tabela 45 Wskaźniki realizacji GPR dedykowane celom rewitalizacji

Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
Długość wybudowanych dróg gminnych	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	33 m
Długość przebudowanych dróg gminnych	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	2930 m
Długość budowanych i przebudowanych chodników	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1000 m
Liczba budynków mieszkalnych poddanych rewitalizacji	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	226 szt.
Liczba nowopowstałych obiektów infrastruktury rekreacyjnej	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1 szt.
Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowo - rekreacyjnej	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1 szt.
Liczba nowopowstałych obiektów świadczących usługi społeczne	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1 szt.
Liczba nowo wybudowanych obiektów infrastruktury uzdrowiskowej	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1 szt.
Liczba obiektów, którym w wyniku rewitalizacji nadano nowe funkcje społeczne	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	2 szt.
Liczba przebudowanych budynków pełniących nowe funkcje społeczne	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	3 szt.
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych rewitalizacji	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	3 szt.

Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
Długość nowej sieci wodociągowej tranzytowej PE DN 355 mm oraz sieci wodociągowej PE DN 160 mm zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	1002,3 m
Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	3 szt.
Liczba miejsc parkingowych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	10 szt.
Liczba szkół i placówek kształcących zawodowo uczestniczących w przedsięwzięciu	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	5 szt.
Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia biorących udział w przedsięwzięciu	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	50 os.
Liczba podmiotów gospodarczych uczestniczących w przedsięwzięciu	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	5 szt.
Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w ramach przedsięwzięcia	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	10 os.
Liczba zrealizowanych wydarzeń kulturalno - artystycznych	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	6 szt.
Liczba przedszkoli, szkół i placówek pobytu seniorów, w których przeprowadzone zostały spotkania profilaktyczno – prewencyjno – edukacyjnych	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	20 szt.
Liczba zorganizowanych spotkań profilaktyczno – prewencyjno – edukacyjnych w ciągu roku	0	Urząd Miasta Jelenia Góra	30 szt.

Źródło: opracowanie własne

15. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

15.1 Uspołecznienie opracowania GPR

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra opracowany został przy współudziale społeczności lokalnej zgodnie z art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Wszystkie podjęte w tym celu działania polegały na:

- poznaniu potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz dążeniu do spójności planowanych działań z tymi potrzebami i oczekiwaniami,
- prowadzeniu skierowanych do interesariuszy działań edukacyjnych i informacyjnych o procesie rewitalizacji (celach, zasadach, przebiegu),
- inicjowaniu, umożliwianiu i wspieraniu działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnieniu udziału interesariuszy w przygotowywaniu dokumentów dotyczących rewitalizacji, w szczególności gminnego programu rewitalizacji,
- zapewnieniu możliwości wypowiedzenia się interesariuszy w czasie przygotowywania, prowadzenia i oceny rewitalizacji.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra przeprowadzono następujące działania, mające wpływ na uspołecznienie procesu jego powstania:

1. **Konsultacje społeczne projektu uchwały Rady Miejskiej Jeleniej Góry w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji** miasta Jelenia Góra zostały przeprowadzone w terminie od 1 czerwca do 1 lipca 2022 r. na podstawie art. 5a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559) oraz art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r., poz. 485). Celem konsultacji było zapewnienie możliwości wymiany wiedzy i informacji, a także zebranie od interesariuszy procesu rewitalizacji uwag, opinii oraz propozycji dotyczących wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Do udziału w spotkaniach konsultacyjnych zaproszeni zostali mieszkańcy miasta, w tym zarządcy nieruchomości, przedstawiciele spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych, stowarzyszenia i fundacje prowadzące działalność na terenie miasta, jednostki organizacyjne Miasta, a także organizacje pozarządowe, grupy nieformalne oraz inni interesariusze procesu rewitalizacji. Informacja o rozpoczęciu konsultacji społecznych podana została do publicznej wiadomości 24 maja 2022 r., poprzez:
  - obwieszczenie NR 539.2022.VIII Prezydenta Miasta Jeleniej Góry z dnia 24 maja 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Miejskiej

Jeleniej Góry dotyczącego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra;

- ogłoszenie Prezydenta Miasta Jeleniej Góry o konsultacjach społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej Jeleniej Góry w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra.

Obwieszczenie i ogłoszenie opublikowane zostało na stronie podmiotowej Urzędu Miasta Jelenia Góra w Biuletynie Informacji Publicznej - bip.jeleniagora.pl (zakładka obwieszczenia i zakładka ogłoszenia). Ponadto, informacja o rozpoczęciu konsultacji zamieszczona została na stronie internetowej miasta - jeleniagora.pl (aktualności), gpr.jeleniagora.pl (zakładka dotycząca Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra) oraz w social mediach na profilu Facebook Miasta Jelenia Góra.

Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

- a) Zbieranie uwag w postaci elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej lub formularza zamieszczonego w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Jelenia Góra (bip.jeleniagora.pl) oraz na stronie internetowej miasta (jeleniagora.pl i gpr.jeleniagora.pl).
- b) Zbieranie uwag w postaci papierowej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego dostępnego w Wydziale Rozwoju Miasta oraz w punkcie informacyjnym Urzędu Miasta Jelenia Góra.
- c) Spotkanie otwarte z interesariuszami rewitalizacji, podczas którego omówione zostały zasady wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Jelenia Góra, a także możliwe było wyrażenie uwag, sugestii i opinii wraz z możliwością składania propozycji zmian, w formie ustnej do protokołu. Spotkania odbyły się dnia 9 czerwca 2022 r. w godz.: 12:00-14:00 w Muzeum Przyrodniczym w Cieplicach i w godz.: 16:00-18:00 w Jeleniogórskim Centrum Informacji i Edukacji Regionalnej „Książnica Karkonoska”.
- d) Formularza ankietowego w wersji elektronicznej, który dostępny był w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Jelenia Góra (bip.jeleniagora.pl), na stronie internetowej miasta (jeleniagora.pl, gpr.jeleniagora.pl) oraz w social mediach na profilu Facebook Miasta Jelenia Góra.
- e) Dodatkowo, na zaproszenie Rady Działalności Pożytku Publicznego, podczas posiedzenia, które odbyło się 21 czerwca 2022 r. w siedzibie Urzędu Miasta, przy ul. Sudeckiej 29, zaprezentowano projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, omówiono wskaźniki w poszczególnych

sferach, które posłużyły do opracowania diagnozy obszaru zdegradowanego, jak również etapy opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Na zakończenie spotkania zachęcono uczestników posiedzenia do aktywnego udziału w opracowaniu programu rewitalizacji, zgłaszania propozycji projektów/zadań do realizacji oraz ewentualnych uwag. W posiedzeniu Rady uczestniczyło 11 osób.

- 2. Przeprowadzenie w terminie od 1 czerwca do 1 lipca 2022 r. ankiety online**, mającej na celu zdiagnozowanie deficytów i potencjałów każdego z trzech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji (Cieplice, Sobieszów, Śródmieście). Ankieta posłużyła również do zbadania opinii mieszkańców oraz poznania realnych potrzeb i oczekiwań związanych z kierunkami zmian, każdego z podobszarów rewitalizacji. W ramach tej formy konsultacji otrzymano:

- 185 ankiet dotyczących podobszaru rewitalizacji Śródmieście,
- 112 ankiet dotyczących podobszaru rewitalizacji Cieplice,
- 59 ankiet dotyczących podobszaru rewitalizacji Sobieszów.

łącznie za pomocą tej formy konsultacji otrzymano 356 ankiet.

- 3. Przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji** - podjęcie uchwały nr 520.LIII.2022 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 24 sierpnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra oraz obwieszczenia nr 585.2022.VIII Prezydenta Miasta Jeleniej Góry z dnia 26 sierpnia 2022 r., ogłoszenia w prasie lokalnej, informacji na stronie internetowej miasta, w tym podstronie dedykowanej GPR oraz w mediach społecznościowych, którego celem było poinformowanie mieszkańców miasta o przystąpieniu do opracowania dokumentu.
- 4. Organizacja spotkań warsztatowo-informacyjnych.** W związku z rozpoczęciem II etapu prac nad przygotowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra (uchwała nr 520.LIII.2022 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 24 sierpnia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra) przeprowadzono spotkania informacyjno – warsztatowe. Spotkania odbyły się w dniu 15 oraz 16 września 2022 r. Na spotkania zaproszono mieszkańców, wspólnoty mieszkaniowe, zarządców nieruchomości, przedsiębiorców, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz innych interesariuszy procesu rewitalizacji. Podczas spotkań zaprezentowane zostały informacje dotyczące opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra, głównych założeń tego programu oraz istoty procesu rewitalizacji – możliwych zagrożeń i wyzwań. Część warsztatów poświęcona została prezentacji formularza służącego do zgłaszania przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji, typów zadań możliwych do zgłoszenia oraz sposobów i terminów składania formularzy do Urzędu Miasta Jelenia Góra.

5. Przeprowadzenie otwartego naboru przedsięwzięć do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta

Jelenia Góra. Nabór został przeprowadzony w terminie od 12 września do 21 października 2022 r. Propozycje projektowe można było zgłosić w następujący sposób:

- za pomocą dedykowanego elektronicznego formularza (wypełnianego i składanego on-line): https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_jelenia_gora_nabor_projektow,
- osobiście w Urzędzie Miasta Jelenia Góra, Pl. Ratuszowy 58 (Wydział Rozwoju Miasta, II piętro, pokój 209) lub przy ul. Sudeckiej 29,
- przesłanie listem na adres: Urząd Miasta Jelenia Góra, Wydział Rozwoju Miasta, Pl. Ratuszowy 58, 58-500 Jelenia Góra.

Celem naboru było zebranie od interesariuszy procesu rewitalizacji propozycji przedsięwzięć, które ich zdaniem powinny zostać zrealizowane na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Otrzymane propozycje projektów zostały zweryfikowane przez pracowników Urzędu Miasta Jelenia Góra. Do GPR wpisane zostały wszystkie zgłoszone przez interesariuszy przedsięwzięcia, za wyjątkiem tych zlokalizowanych poza wyznaczonym w mieście obszarem rewitalizacji.

Na każdym etapie prowadzonego procesu rewitalizacyjnego Urząd Miasta Jeleniej Góry prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat rewitalizacji udzielanych przez pracowników Wydział Rozwoju Miasta.

15.2 Uspółecznienie wdrażania GPR

Podstawowym celem działań związanych z uspołecznieniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra jest dotarcie do jak najszerszej grupy beneficjentów i interesariuszy. Ważnym założeniem jest, aby brali oni czynny udział w przygotowaniu, prowadzeniu i ocenie rewitalizacji.

Proces partycypacji społeczności lokalnej w realizacji GPR odbywać się będzie:

1. pośrednio – poprzez informowanie z wykorzystaniem strony internetowej gminy, publikacje promocyjne i informacyjne oraz lokalną prasę,
2. bezpośrednio – podczas spotkań z mieszkańcami, przedstawicielami lokalnych środowisk oraz z organizacjami pozarządowymi (dopuszczalna formuła zdalna).

Interesariuszami procesu rewitalizacji, w stosunku do których prowadzona będzie polityka komunikacji i informacji są: mieszkańcy Jeleniej Góry, a zwłaszcza mieszkańcy obszaru rewitalizacji (w tym także poszczególne grupy społeczne, takie jak młodzież, seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami itp.), lokalni przedsiębiorcy, spółdzielnie, wspólnoty mieszkańców, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

W ramach rozpowszechniania informacji o Gminnym Programie Rewitalizacji podejmowane będą w szczególności takie działania jak:

- umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miasta Jelenie Góra opracowanego Gminnego Programu Rewitalizacji,
- publikowanie informacji na stronie internetowej Urzędu o nowo realizowanych zadaniach w ramach GPR,
- publikowanie informacji w mediach społecznościowych,
- publikowanie raportów z ewaluacji.

Uspółcześnienie wdrażania GPR będzie również realizowane z wykorzystaniem wypracowanych form współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i społecznym poprzez:

- przygotowywanie informacji bieżących z przebiegu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji,
- opracowanie, co najmniej raz na 3 lata, ankiety internetowej skierowanej do mieszkańców i innych interesariuszy dotyczącej oceny Gminnego Programu Rewitalizacji, prowadzonego procesu rewitalizacji oraz możliwości zgłaszania nowych potrzeb rewitalizacyjnych, wynikających ze zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej,
- powołanie Komitetu Rewitalizacji składającego się z przedstawicieli różnych grup interesariuszy rewitalizacji (w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji). Komitet stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji. Będzie on również pełnił funkcję opiniodawczo - doradczą Prezydenta Jeleniej Góry,
- organizację co najmniej jednego w roku spotkania informacyjnego (dopuszczalna formuła zdalna) lub współudział w spotkaniach, gremiach, posiedzeniach, w trakcie których mieszkańcy oraz przedstawiciele instytucji lokalnych będą mogli uzyskać informacje na temat aktualnego zaawansowania prac nad wdrożeniem procesu rewitalizacji oraz zgłosić uwagi dotyczące prowadzonych prac.

Proponowane działania mające na celu wspieranie rozwoju współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi mogą zostać rozszerzone, dostosowane do panujących rozporządzeń.

15. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Podstawę prawną do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko stanowią Dyrektywa nr 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.7.2001, str. 30-37), Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r., poz. 353.) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.) ustawa ta dodatkowo uszczegóławia przepisy odnośnie obszarów podlegających ochronie, w szczególności obszarów Natura 2000.

Prezydent Miasta Jeleniej Góry wystąpi z pismem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego celem uzyskania niezbędnych decyzji w zakresie uczestnictwa w procedurze Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko oraz uzyskania stosownych opinii i uzgodnień dla projektu dokumentu.

16. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra nie przewiduje wprowadzenia zmian w uchwałach obowiązujących w Mieście Jelenia Góra, w tym w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172, 975, 1561).

17. Zmiany w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

17.1 Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku.

17.2 Zmiany w dokumentach planowania i zagospodarowania przestrzennego

Niezbędne zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Ustalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie mogą kolidować z możliwością realizacji zadań o charakterze inwestycyjnym wynikających z Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra. W związku z nadrzędnością GPR nad studium, ustalenia tego ostatniego muszą zostać dostosowane do ustaleń GPR w taki sposób, by gwarantowały wykonalność przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Planowane przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra nie są sprzeczne z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jelenia Góra (Uchwała nr 245.XXXIV.2016 Rady Miejskiej Jeleniej Góry z dnia 8 listopada 2016 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Jelenia Góra), stąd też brak konieczności modyfikacji wskazanego dokumentu.

Ewentualne zmiany w dokumentach z zakresu planowania i zagospodarowania przestrzennego wprowadzane będą na drodze procedury uwzględniającej następujące etapy:

1. Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia studium.
2. Zawiadomienie organów i instytucji właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium.
3. Sporządzenie projektu studium z uwzględnieniem ustaleń planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego, Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej oraz Strategii Rozwoju Miasta Jeleniej Góry a także Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra.
4. Opinia gminnej lub innej właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej.

5. Opiniowanie projektu GPR – wystąpienie z prośbą o uzgodnienie lub wydanie opinii o projekcie studium do odpowiednich instytucji i organów wskazanych w art. 11 pkt 5. Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (m.in. zarząd województwa w zakresie jego zgodności z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią).
6. Konsultacje społeczne.
7. Przedstawienie Radzie Miejskiej projektu studium.

Niezbędne zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

W przypadku zidentyfikowania niezgodności ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) z zakresem projektów rewitalizacyjnych wpisanych do GPR, zachodzi konieczność dokonania zmian w MPZP. Zakres przewidywanej lokalizacji realizacji danego projektu powinien być bowiem zgodny z przeznaczeniem terenu określonym w planie miejscowym, a także nie być objęty ograniczeniami związanymi z istniejącymi formami ochrony. Ponadto, ważne jest, aby MPZP nie przewidywał realizacji kolidującej z projektem inwestycji celu publicznego, ani zakazu zabudowy kubaturowej.

Planowane przedsięwzięcia infrastrukturalne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra będą realizowane zgodnie z Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego obowiązującymi w mieście Jelenia Góra, stąd też nie przewiduje się konieczności modyfikacji wskazanych dokumentów.

Istnieje jednak możliwość, iż niezgodności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi a zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostaną stwierdzone na późniejszym etapie, podczas wdrożenia i realizacji przedsięwzięć. W takim przypadku należy zmienić ustalenia planu miejscowego, które utrudniają lub uniemożliwiają realizację projektu rewitalizacyjnego zgodnie z procedurą przedstawioną w art. 17 Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2022 poz. 503):

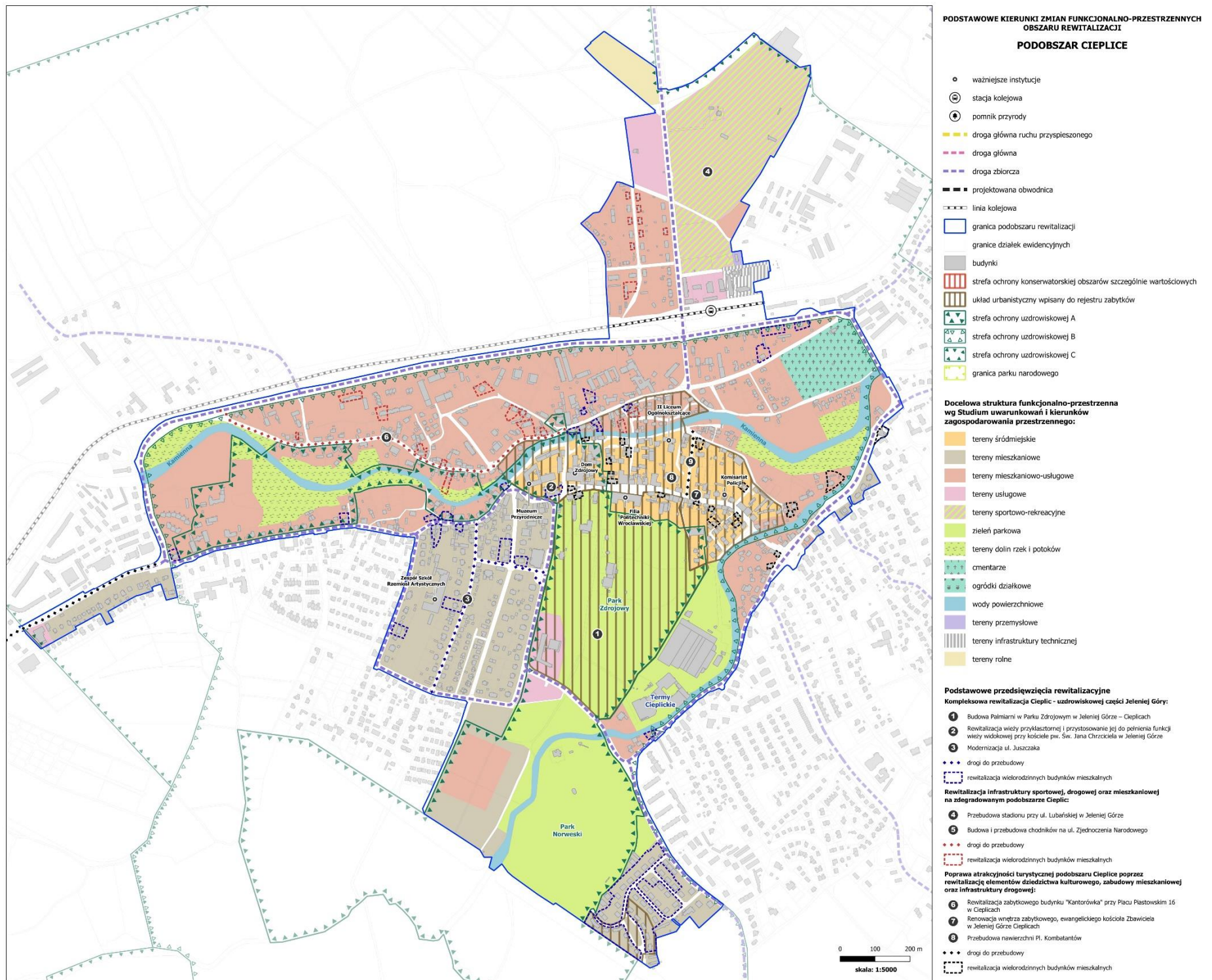
1. Ogłoszenie o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego.
2. Zawiadomienie organów i instytucji właściwych do uzgadniania i opiniowania planu miejscowego.
3. Sporządzenie projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, z uwzględnieniem wniosków do planu.
4. Sporządzenie prognozy skutków finansowych uchwalenia planu miejscowego.

5. Opinia gminnej lub innej właściwej komisji urbanistyczno-architektonicznej.
6. Opiniowanie projektu GPR – wystąpienie z prośbą o uzgodnienie lub wydanie opinii o projekcie planu miejscowego do odpowiednich instytucji i organów wskazanych w art. 15 pkt 6. Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2022 poz. 503).
7. Ogłoszenie o wyłożeniu projektu planu do publicznego wglądu.
8. Rozpatrzenie uwag i wprowadzenie zmian do projektu planu miejscowego.
7. Przedstawienie Radzie Miejskiej projektu planu miejscowego.

18. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

18.1 Podobszar rewitalizacji Cieplice

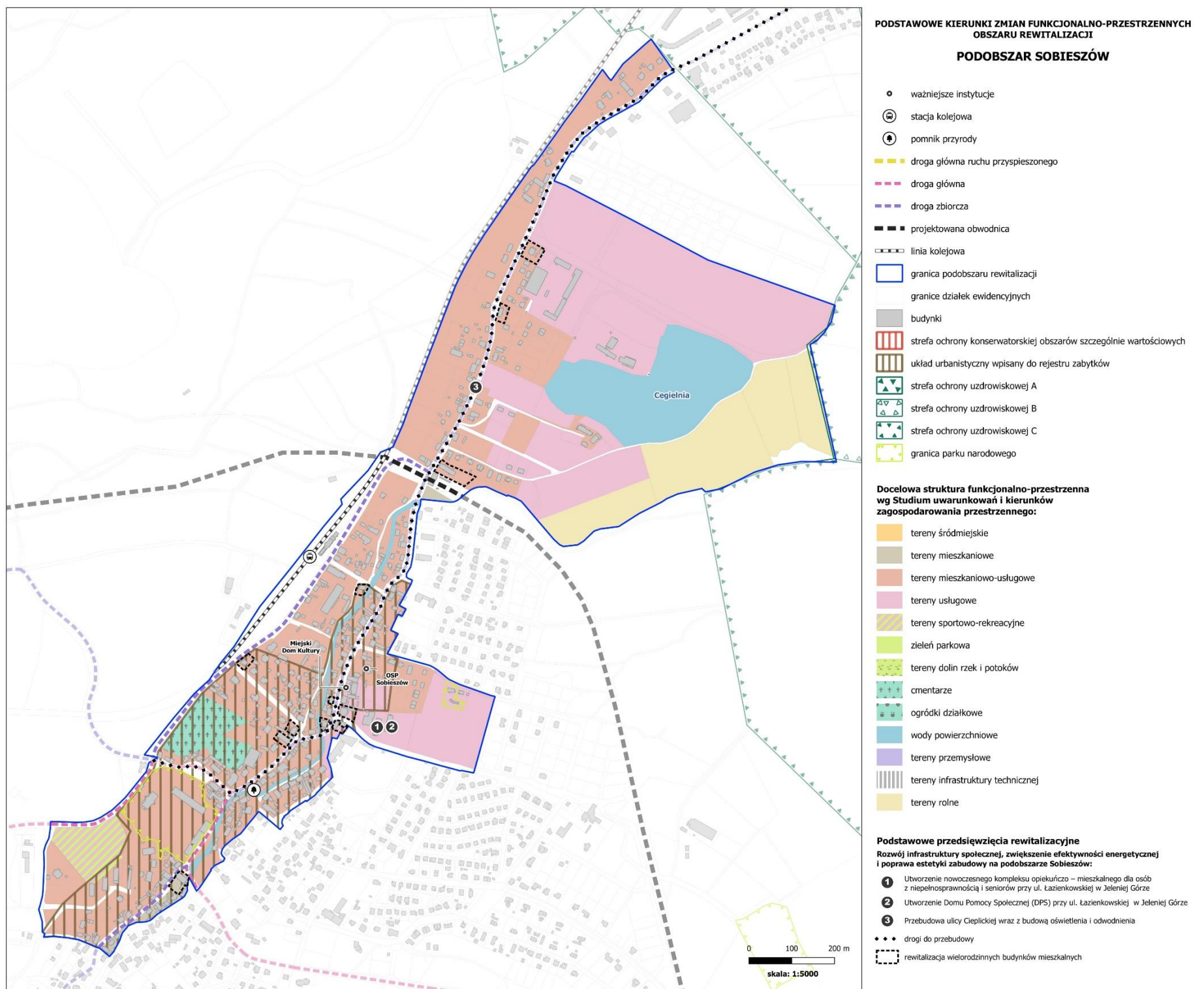
Grafika 16 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – podobszar rewitalizacji Cieplice

Źródło: opracowanie własne

18.2 Podobszar rewitalizacji Sobieszów

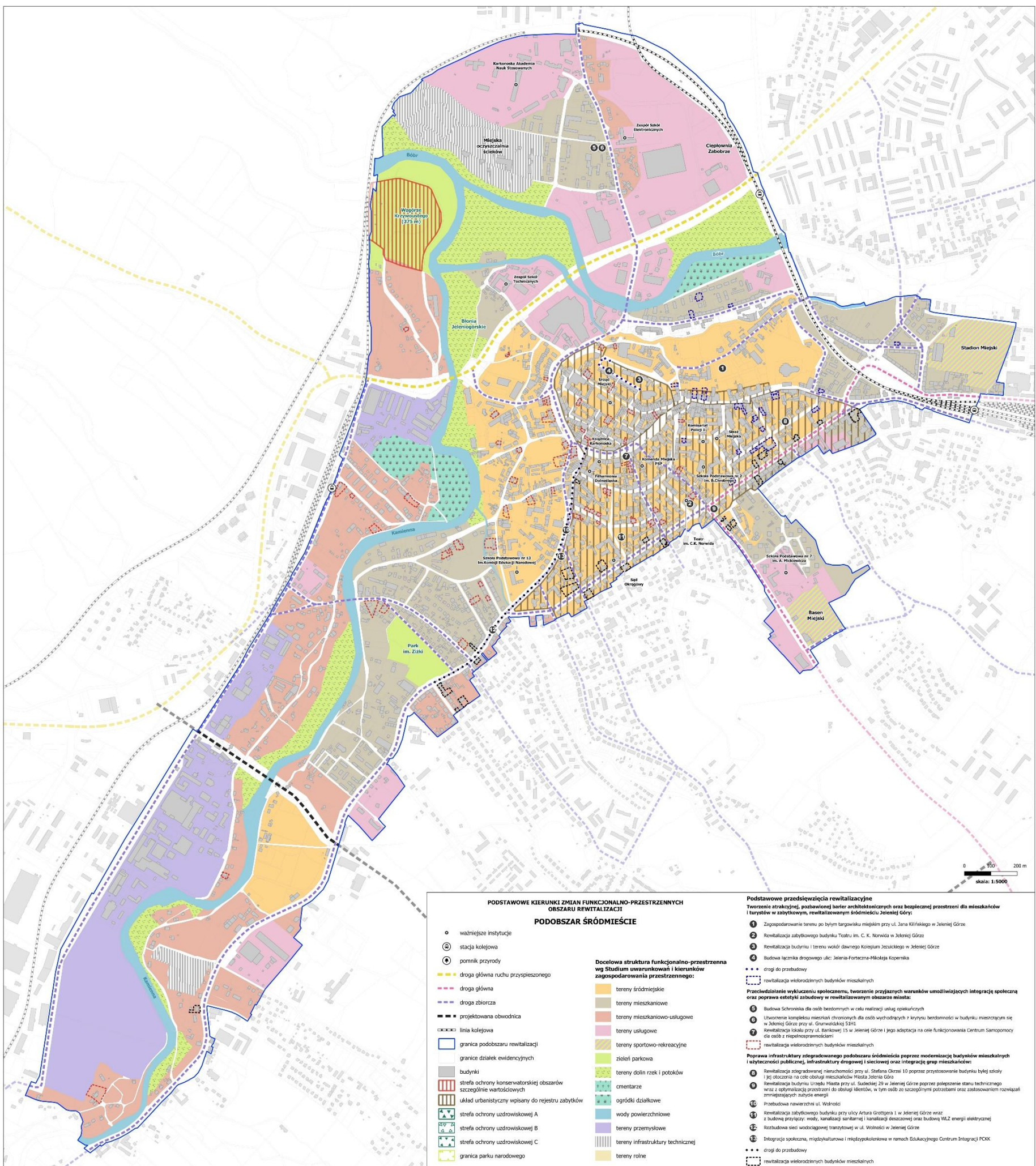
Grafika 17 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszar rewitalizacji Sobieszów

Źródło: opracowanie własne

18.3. Podobszar rewitalizacji Śródmieście

Grafika 18 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszar rewitalizacji śródmieście

Źródło: opracowanie własne

Spis grafik, tabel i wykresów

Grafika 1 Schemat celów strategicznych i operacyjnych GPR Miasta Jelenia Góra.....	11
Grafika 2 Logika definiowania i klasyfikacji problemowej obszaru rewitalizacji.....	21
Grafika 3 Podział miasta na jednostki urbanistyczne.....	24
Grafika 4 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej.....	31
Grafika 5 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	35
Grafika 6 Podobszar rewitalizacji – Cieplice.....	53
Grafika 7 Podobszar rewitalizacji – Sobieszów.....	56
Grafika 8 Podobszar rewitalizacji – Śródmieście.....	58
Grafika 9 Wizja obszaru rewitalizacji Jeleniej Góry.....	64
Grafika 10 Logika procesu rewitalizacji.....	66
Grafika 11 Układ celów strategicznych dla miasta Jelenia Góra.....	67
Grafika 12 Komplementarność przestrzenna GPR Miasta Jelenia Góra.....	115
Grafika 13 Schemat integrowania działań rewitalizacyjnych.....	122
Grafika 14 Schemat organizacji procesu rewitalizacji GPR Jelenia Góra.....	130
Grafika 15 Schemat organizacji procesu rewitalizacji.....	131
Grafika 16 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji – podobszar rewitalizacji Cieplice.....	147
Grafika 17 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszar rewitalizacji Sobieszów.....	148
Grafika 18 Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych podobszar rewitalizacji śródmieście.....	149
Tabela 1 Komplementarność GPR z dokumentami na poziomie krajowym.....	12
Tabela 2 Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym.....	13
Tabela 3 Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym.....	15
Tabela 4 Zestawienie obszarów porównawczych (ewidencyjnych) w ramach programu rewitalizacji.....	24
Tabela 5 Kryteria delimitacji w aspekcie społecznym.....	25
Tabela 6 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników.....	29
Tabela 7 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane.....	29
Tabela 8 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery.....	30
Tabela 9 Obszar zdegradowany – powierzchnia i ludność.....	33
Tabela 10 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych.....	34
Tabela 11 Badanie sondażowe - zasadność podjęcia procesu rewitalizacji na wyodrębnionym podobszarze rewitalizacji.....	38
Tabela 12 Badanie sondażowe –znaczenie podobszaru rewitalizacji dla funkcjonowania miasta.....	39
Tabela 13 Badanie sondażowe - podobszar rewitalizacji jako interesujące miejsce do zamieszkania.....	39
Tabela 14 Badanie sondażowe - ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Cieplice.....	40
Tabela 15 Badanie sondażowe – ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Sobieszów.....	41
Tabela 16 Badanie sondażowe - ocena czynników decydujących o jakości życia na podobszarze rewitalizacji Śródmieście.....	42
Tabela 17 Pozostałe problemy występujące na podobszarze rewitalizacji.....	45
Tabela 18 Badanie sondażowe - ocena stanu czynników decydujących o jakości życia na podobszarach rewitalizacji.....	50
Tabela 19 Potencjały obszaru rewitalizacji.....	51
Tabela 20 Schemat problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji Miasta Jelenia Góra.....	63
Tabela 21 Założenia interwencji rewitalizacyjnej GPR Miasta Jelenia Góra.....	68
Tabela 22 Wiązki projektowe dla podobszaru rewitalizacji Śródmieście.....	70
Tabela 23 Wiązki projektowe dla podobszaru rewitalizacji Cieplice.....	71
Tabela 24 Wiązka projektowa dla podobszaru rewitalizacji Sobieszów.....	72
Tabela 25 Wykaz projektów rewitalizacyjnych we wszystkich podobszarach rewitalizacji.....	72

Tabela 26 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Tworzenie atrakcyjnej, pozbawionej barier architektonicznych oraz bezpiecznej przestrzeni dla mieszkańców i turystów w zabytkowym, rewitalizowanym śródmieściu Jeleniej Góry.....	72
Tabela 27 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, tworzenie przyjaznych warunków umożliwiających integrację społeczną oraz poprawa estetyki zabudowy w rewitalizowanym obszarze miasta.....	76
Tabela 28 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Poprawa infrastruktury zdegradowanego podobszaru śródmieścia poprzez modernizację budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, infrastruktury drogowej i sieciowej oraz integrację grup mieszkańców.	80
Tabela 29 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Kompleksowa rewitalizacja Cieplic - uzdrowskiej części Jeleniej Góry.	85
Tabela 30 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Rewitalizacja infrastruktury sportowej, drogowej oraz mieszkaniowej na zdegradowanym podobszarze Cieplic.	89
Tabela 31 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Poprawa atrakcyjności turystycznej podobszaru Cieplice poprzez rewitalizację elementów dziedzictwa kulturowego, zabudowy mieszkaniowej oraz infrastruktury drogowej.....	92
Tabela 32 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Rozwój infrastruktury społecznej, zwiększenie efektywności energetycznej i poprawa estetyki zabudowy na podobszarze Sobieszów.....	94
Tabela 33 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów jeleniogórskich szkół oraz doskonalenie kompetencji kadry pedagogicznej	98
Tabela 34 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Organizacja cyklu wydarzeń kulturalno-artystycznych integrujących mieszkańców miasta Jelenia Góra	100
Tabela 35 Karta projektowa dla przedsięwzięcia pn. Bezpieczeństwo dzieci, młodzieży i seniorów w Mieście Jelenia Góra.....	102
Tabela 36 Przedsięwzięcia uzupełniające.....	104
Tabela 37 Przedsięwzięcia GPR w odniesieniu do zdiagnozowanych problemów	112
Tabela 38 Cele operacyjne LPR Miasta Jelenia Góra na lata 2015-2023 oraz Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Jelenia Góra.....	119
Tabela 39 Komplementarność wiązek projektowych z celami strategicznymi i kierunków działań GPR.....	121
Tabela 40 Indykatywna lista projektów rewitalizacyjnych.....	126
Tabela 41 Budżet GPR Jelenia Góra z uwzględnieniem rodzajów podmiotów realizujących	128
Tabela 42 Identyfikowane ryzyka dla procesu rewitalizacji dla Miasta Jelenia Góra	131
Tabela 43 Organizacja procesu ewaluacji GPR Jelenia Góra	133
Tabela 44 Harmonogram realizacji GPR Miasta Jelenia Góra	135
Tabela 45 Wskaźniki realizacji GPR dedykowane celom rewitalizacji	136
Wykres 1 Badanie sondażowe – struktura płci respondentów w badaniu sondażowym [%].....	37
Wykres 2 Badanie sondażowe – struktura wieku respondentów badania ankietowego	37
Wykres 3 Badanie sondażowe – struktura wykształcenia respondentów [%].....	38
Wykres 4 Badanie sondażowe - status respondentów na rynku pracy [%]	38
Wykres 5 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Cieplice	44
Wykres 6 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Sobieszów.....	44
Wykres 7 Badanie sondażowe - problemy rozwojowe występujące na terenie podobszaru rewitalizacji Śródmieście.....	45
Wykres 8 Badanie sondażowe - największa zaleta, mocna strona, atut obszaru rewitalizacji.....	47
Wykres 9 Badanie sondażowe - największa wada, słaba strona obszaru rewitalizacji	47